

vergadering **19**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 18 januari 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ACTUALITEITSDEBAT over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit – 3 (2022-2023)	5
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Kurt De Loor en Staf Aerts over de vraag naar het advies van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen – 1552 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	48
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	49
ACTUELE VRAAG van Bruno Tobbacq aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de onderbenutting van het steunpakket voor bedrijven met hoge energiekosten	49
ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van het statiegeldsysteem	
ACTUELE VRAAG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van Unbox in de proefprojecten rond digitaal statiegeld	52
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	59
ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over pestgedrag bij de jeugd	59
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het paal-volgt-wagenprincipe	63
ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de getuigenissen over de werking van vzw Het Huis en het mogelijke negatieve effect op het welzijn van de begeleide kinderen	68

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de procedure tegen de beslissing om project staffing uit te sluiten van financiering	
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het stopzetten van de financiering van project staffing in woonzorgcentra	
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toename van freelancecontracten in de zorg	
ACTUELE VRAAG van Ann De Martelaer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over uitzendarbeid en projectsourcing in de zorg	73
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tewerkstelling van project-verpleegkundigen en interimmedewerkers in de zorgsector	73
ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het doorschuiven van taken naar de gemeenten	83
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout en Celia Groothedde over de uitklaring van het begrip vervangingsinkomen in het kader van de uitzonderlijke schooltoeslag in het groeipakket en de uitsluiting van rechthebbenden van die schooltoeslag – 1448 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Bespreking	87
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over aanvullingen voor een nieuwe Pachtwet – 1509 (2022-2023) – Nr. 1	
Verslag	88
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Kurt De Loor en Staf Aerts over de vraag naar het advies van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen – 1552 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	90
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout en Celia Groothedde over de uitklaring van het begrip vervangingsinkomen in het kader van de uitzonderlijke schooltoeslag in het groeipakket en de uitsluiting van rechthebbenden van die schooltoeslag – 1448 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	90
MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 18 januari 2023 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit, wat de algemene onderwijskwaliteit en het lerarentekort betreft – 1553 (2022-2023) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	91

MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 18 januari 2023 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit, wat de Koalataalscreening, het kleuteronderwijs en de ouderbetrokkenheid betreft – 1554 (2022-2023) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	91
MOTIE van Elisabeth Meuleman, Hannelore Goeman, Johan Danen en Thijs Verbeurgt tot besluit van het op 18 januari 2023 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit – 1555 (2022-2023) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	92
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	92
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	94
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	94

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Allessia Claes, Karl Vanlouwe: ambtsverplichtingen;

Elke Sleurs: familieverplichtingen;

Sihame El Kaouakibi, Annabel Tavernier, Tine Van den Brande, Hilâl Yalçin: gezondheidsredenen.

ACTUALITEITSDEBAT over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit – 3 (2022-2023)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit.

U kent de regels: drie minuten voor elke fractie, dan tien minuten voor de minister en dan vier minuten per fractie met mogelijkheid tot onderbreken.

Het debat is geopend.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, minister, het zijn ontvullende cijfers. Het gaat echt niet goed met de kwaliteit van ons onderwijs. Het onderzoek van professor Kristof De Witte en Letizia Gambi bevestigt dat opnieuw. Alle leerlingen in het zesde leerjaar gaan erop achteruit, allemaal, voor wiskunde, voor Nederlands. En de groep toppresterders wordt alsmaar kleiner.

En wie buitenkomt, collega's, merkt het ook gewoon. Er zijn echt gewoon veel te veel kinderen die niet genoeg Nederlands spreken, die zelfs de basics van wiskunde niet onder de knie hebben. Daar hebben wij eigenlijk zelfs geen testen voor nodig. Dat is een drama. Dat is een drama voor die kinderen. Dat is een drama voor de ouders. Maar dat is eigenlijk ook een drama voor ons allemaal, voor ons als samenleving. Want het wordt heel vaak gezegd: Vlaanderen is een kenniseconomie. Alleen met sterk onderwijs kunnen wij onze sociale welvaart garanderen. Maar wie dit onderzoek goed leest, kan eigenlijk alleen maar concluderen dat ons onderwijs er vandaag zelfs niet genoeg in slaagt om de basis van de basis te leggen.

En wat doet de minister van Onderwijs bij de zoveelste alarmbel? Schiet hij in actie, of legt hij de schuld bij anderen? Uw reactie in het nieuws, minister, was deze week weer zo veelzeggend. Ouders met de vinger wijzen en uzelf op de borst kloppen, terwijl u drie jaar minister van Onderwijs bent en al achttien jaar in de Vlaamse Regering zit. En de kwaliteit van ons onderwijs blijft maar achteruitgaan.

We kennen het probleem, collega's. We hebben in de commissie de analyse al duizend keer gemaakt. Leerlingen zitten uren in de studie, kunnen zelfs geen

examen afleggen, moeten vroeger naar huis omdat er geen leerkracht is. Zorgleerkrachten staan voor de klas. Leerkrachten hebben niet het juiste diploma. Wat doet dat allemaal met de kwaliteit van ons onderwijs, denkt u? En als er dan leerkrachten bij komen, raakt u ze weer kwijt. Spreek met leerkrachten en ze vertellen u hoe hun collega's uitvallen.

En ja, u wilt de lat hoog leggen. Helemaal akkoord. Alleen laten uw eindtermen nog altijd op zich wachten. Het is een strijd met de onderwijskoepels geworden, in plaats van een strijd voor beter onderwijs. En ja, ouders moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Maar hen straffen in plaats van hen te helpen, daar gaat geen kind mee geholpen zijn. En ondertussen doen wij met Vooruit voorstel na voorstel: kom met een professioneel hr-beleid, met een modern statuut voor leerkrachten; zorg voor meer variatie doorheen de loopbaan; werk met gemengde teams; versterk de lerarenopleiding en de aanvangsbegeleiding; investeer fors in professionalisering als onderdeel van de job. En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Veel van die ideeën zijn ook niet nieuw, collega's. Wij komen daar al tien jaar mee. Ik hoor trouwens coalitiepartners in de commissie die ideeën ook keer op keer ondersteunen. Maar vervolgens zien we daar weinig tot niks van in de praktijk. Er gebeurt gewoon niks. De vraag is dus vooral, minister, gaat u in dit laatste jaar de kar nog keren? U gaat al vier jaar in tegen uw eigen regeerakkoord. Een lerarenloopbaanpact blijft gewoon uit. U weet het beter. Ondertussen weten onze leerlingen steeds minder. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, de N-VA zit nu al bijna twintig jaar onafgebroken in de Vlaamse Regering en u zit ondertussen al aan uw vierde jaar als minister van Onderwijs. En u ging het allemaal anders doen: het onderwijs ging excelleren.

Maar wat zien we momenteel? De leerprestaties dalen jaar na jaar. In drie jaar tijd liepen de leerlingen maar liefst vijftien weken vertraging op voor Nederlands, negen weken voor Frans, vijf weken voor wiskunde en vier weken voor wetenschap en techniek. Wat is de belangrijkste oorzaak? Het lerarentekort. Dat toont die studie van de KU Leuven nu heel duidelijk aan. Een gemiddelde basisschool had in 2021 een tekort van zeven weken aan leraren, een jaar later is dat al elf weken geworden. Die studie gaat over het basisonderwijs, maar ook in het secundair onderwijs groeit het tekort. "We krijgen al een heel jaar geen Engels", getuigen leerlingen uit COLOMplus in Mechelen. "Sinds september geen Frans meer." "Vier maanden geen biologie." "Wij hebben zo weinig aardrijkskunde gehad dat het examen werd afgelast." Et cetera.

Minister, het onderwijs is voor uw ogen aan het verkrumelen. En wat doet u? U lanceert wat populistische voorstellen over het bestraffen van ouders als zij niet genoeg Nederlands spreken.

Collega's, misschien moeten we eens nadenken over straffen voor ministers die hun verantwoordelijkheid niet opnemen. Dat zou mijns inziens veel meer effect opleveren. Want, collega's, de situatie is ernstig. Bijna een op de drie beginnende leerkrachten stopt binnen de vijf jaar, het aantal dagen dat leerkrachten ziek thuiszitten stijgt jaar na jaar en een kwart van de leerkrachten – een kwart! – riskeert een burn-out. Maar de minister die alles ging oplossen, neemt dat niet serieus.

Minister Weyts, in 2021 kwam u met uw tienpuntenplan, rap bij elkaar gekribbeld in de dienstwagen op weg naar het parlement. Vandaag lanceert u proeftuinen, een Commissie van Wijzen en dan zullen we over een paar jaar wel zien welke

maatregelen we zullen nemen. Dat is allemaal 'too little too late'. We moeten nú ingrijpen.

Wij vragen een drietrapsraket: een betere begeleiding bij de start van de loopbaan voor startende leerkrachten en een correct loon voor zijinstromers, want dat is er nog altijd niet; tijdens de loopbaan minder papierwerk, minder rompslomp en meer ruimte om les te geven; en op het einde van de loopbaan recht op rust en het doorgeven van ervaringen, via een soort van landingsbanen. Dáároveň, minister, moet een echt lerarenpact gaan. Mijn vraag is: waar wacht u nog op? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, dat de resultaten die de KU Leuven over de toetsen van het Katholiek Onderwijs naar buiten heeft gebracht niet goed zijn, verbaast ons niet. Dat verbaast ons helaas niet, ook jullie niet, omdat we al jaren de dalende trend zien.

Twee, het lerarentekort is ook niet nieuw en we zien hetzelfde in andere sectoren, zoals de zorg, de politie, De Lijn, de horeca, de bouw. In alle sectoren in Vlaanderen kampen we vandaag met grote uitdagingen.

Zeggen dat er vandaag niets gebeurt om dat te keren, is onrecht aandoen. Want het regeerakkoord dat we hebben gesloten met de N-VA, cd&v en Open Vld bevat een stevig stuk onderwijs met heel veel punctuele, concrete maatregelen, onder andere over de onderwijskwaliteit, dat er opnieuw meer kennis moet zijn. We hebben geprobeerd dat in te schrijven in de nieuwe eindtermen van de tweede en derde graad, maar die zijn helaas vernietigd door het Grondwettelijk Hof. We blijven er echter van overtuigd dat die kennis noodzakelijk is.

Ten tweede, het Nederlands. Als de leerling de leraar niet verstaat, wordt begrijpen onmogelijk. Ik vind het eigenlijk frappant dat we vandaag in dit Vlaams Parlement nog altijd de discussie moeten voeren of en hoe we het Nederlands moeten bereiken. Dat is toch onwaarschijnlijk! Dat is onwaarschijnlijk. (*Opmerkingen van Hannelore Goeman*)

Ten derde, we stellen vast dat de ambitie omhoog moet. Dat komt ook uit die studie. De ambitie die we zelf aan jongeren opleggen, moet vooruit worden gestuwd.

En dan is er het lerarentekort. Collega's, de N-VA-fractie komt in veel klassen en scholen. Als leerkrachten stoppen, komen er een aantal zaken naar voren. Ten eerste, het M-decreet, dat onder Pascal Smet werd ingevoerd, drijft leerkrachten tot wanhoop. Dat is de reden waarom deze regering heeft besloten om daar het Leersteundecreet van te maken. (*Opmerkingen bij Groen en Vooruit. Applaus bij de N-VA*)

Twee, wat betreft de planlast: minister Weyts gaat een affiche opmaken waar heel duidelijk op staat wat wel en wat niet. Want vandaag krijg ik in veel scholen te horen dat ze iets moeten doen. Dan zeg ik dat dat niet waar is, dat dat niet moet van ons, dat dat van elders komt.

Drie, het gaat over de toets van het katholiek onderwijs. Ik heb met veel leerkrachten uit het katholiek onderwijs gesproken en er is een nieuw leerplan. Dat heet 'Zin in leren! Zin in leven!' (ZILL). Leerkrachten zeiden tegen mij – ik dacht dat ze zich misspraken – dat ze tegenwoordig niet alleen planlast hebben, maar ook leerplanlast, dat ze door dat nieuwe leerplan gigantisch veel moeten hervormen en dan zijn de nieuwe eindtermen er nog niet. Collega's, ook daar ligt de verantwoordelijkheid buiten het parlement.

Wat betreft het hr-beleid: beginnende leerkrachten worden in de moeilijkste klassen gezet. Dat is niet iets wat wij hier vastleggen, ook niet de minister. Dat gebeurt in een lokale school. Ik denk dus dat dit een probleem is dat we samen moeten oplossen. Maar als ik de collega's hier hoor zeggen dat er niet één groot lerarenloopbaanpact is waar alles in zit: voorgaande ministers hebben aan den lijve ondervonden dat dat niet lukt. Als je alles op de kar gooit, ligt alles erop, maar beweegt de kar niet. Laten we die fout niet opnieuw maken. *(Applaus bij de N-VA en van Gwendolyn Rutten)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, collega's, we weten al langer dat de kwaliteit van ons onderwijs onder druk staat. Dat leerde ons ook een recente studie van de katholieke universiteit. De resultaten van die studie zijn gebaseerd op data die we verzameld hebben via de interdiocesane proeven van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Onze fractie zal alvast niet gaan zwartepieten. Dit past alvast niet in dit debat.

Maar de data, de analyses zijn zeer verontrustend, minister, zeker omdat we vaststellen dat het lerarentekort en de resultaten van covid impact hebben op de leerwinst van onze leerlingen. Het lerarentekort baart ons zorgen. In de coronacrisis deden we er met deze meerderheid samen met de collega's van de oppositie, alles aan om onze scholen niet te sluiten. We deden dat via nooddecreten. Diezelfde strijdvaardigheid wens ik nu ook te zien. We moeten alle krachten bundelen om te vermijden dat de scholen moeten sluiten omdat er geen leerkrachten zijn.

Minister, collega's, eind 2019, nog voor covid, hadden we het bij het juiste eind. We waren toen ambitieus. We hebben in het regeerakkoord geschreven dat we een pact sluiten met de stakeholders om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijk te maken en de status van het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan. Nee, de cd&v-fractie vraagt niet aan u, minister, om het warm water uit te vinden of een wonderoplossing te vinden. Ze vraagt u wel – en ik ga het blijven vragen – om het regeerakkoord uit te voeren, om de partners die het debat willen aangaan rond de tafel te brengen, om een weg te vormen naar dat lerarenloopbaanpact. Minister, er is een sense of urgency. We zijn in gesprek gegaan met heel veel mensen die u rond tafel zou moeten brengen. Het vuur is heet. Minister, smeed het ijzer.

Gisteren gaf u aan dat u het debat wilde aangaan over de verantwoordelijkheid van de ouders. Ga het debat aan over het lerarentekort en wees aantrekkelijk. Wees een magneet want breng mensen samen. Ban alle wantrouwen en kies voluit voor vertrouwen want we gaan niet wachten op de resultaten van de Vlaamse toetsen om actie te ondernemen. En we gaan niet wachten op de resultaten van de raad der wijzen want we kunnen op korte termijn actie ondernemen. Ga aan de slag met de resultaten van wat er werkt in die proeftuinen. We willen hier allemaal samen nooddecreten maken. We hebben heel veel gesprekken gevoerd met heel veel partners en we hebben heel wat concrete voorstellen.

Er is één vraag die ik nu stel: talm niet meer. 'No time to waste', het is tijd om te handelen. Doe wat er van u verwacht wordt, samen met ons. We hebben de middelen en de recepten alvast voor u klaar. Ga op zoek naar uw magnetische krachten. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister Weyts, op de nieuwjaarsreceptie van de N-VA zei Bart De Wever voorbij zaterdag toen hij een bloemetje naar u

gooide: "De maatregelen die zijn ingevoerd om het beroep van leerkracht opnieuw aantrekkelijk te maken, boeken nu gelukkig resultaat."

Hoe cynisch klinken die woorden op de dag dat een studie verschijnt waaruit blijkt dat net het lerarentekort nefast is voor de onderwijskwaliteit en dat de leerachterstand blijft oplopen, zelfs bij de sterkste leerlingen.

Ook de kritiek die we van de linkse partijen horen klinkt al even hol. Want het is datzelfde links waarvan het funeste gedachtegoed net aan de basis ligt van die niveaudaling. Massamigratie, 'multicul': het kan nooit op. "Diversiteit is een verrijking", klinkt het dogma. Welnu, we zien wat die verrijking in de realiteit is: achteruitgang, niveaudaling – nu in ons onderwijs, maar eigenlijk in de maatschappij als geheel.

En ja, de dalende onderwijskwaliteit is het gevolg van jarenlange verkeerde politieke keuzes. De keuze om de grenzen wagenwijd open te zetten voor migranten uit alle windstreken van wie de kinderen geen Nederlands kennen, waardoor de lat voor iedereen lager gelegd werd. De keuze van de N-VA om Vlaanderen tien jaar lang te besturen met socialisten en, tot overmaat van ramp, met Frank Vandenbroucke en Pascal Smet tien jaar lang de ministeriële sleutel van ons land in handen te geven van diezelfde socialisten. De keuze om van scholen niet langer kennisinstituten te maken, maar pedagogische opvoedingscentra die alle maatschappelijke problemen moeten oplossen. En we zien nu het resultaat: jaar na jaar daalt de positie van het Vlaamse onderwijs in de internationale rankings.

En ja, minister Weyts, ook uw parcours als minister van Onderwijs is allesbehalve indrukwekkend. Vandaag zegt u eindelijk dat ouders die geen moeite doen om Nederlands te kennen of slechts minimale belangstelling tonen in de schoolcarrière van hun kinderen, voor hun verantwoordelijkheid gesteld moeten worden. En terecht, want het moet maar eens gedaan zijn met de slachtoffercultuur en het afwentelen van alle problemen op de scholen en op de samenleving. Maar uw coalitiepartners cd&v en Open Vld gingen onmiddellijk op de rem staan. Minister, als uw inhoudelijke bondgenoten in de rechtse oppositie zitten en uw tegenstanders in uw eigen regering, dan moet u zich toch eens vragen beginnen te stellen.

En ik vraag u namens het Vlaams Belang, minister: zet nog meer in op het aantrekken en behouden van kwalitatieve leerkrachten om het tij te keren. Zet in op een gezond schoolklimaat waar discipline en orde heersen, de lat opnieuw hoger gelegd wordt en, inderdaad, ouders voor hun verantwoordelijkheid worden gesteld.

Indien uw huidige coalitiepartners dwarsliggen, wil het Vlaams Belang graag met u een afspraak maken: dat we in 2024 de handen in elkaar slaan om dan eindelijk wél eens de problemen in ons Vlaamse onderwijs aan te pakken. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, u en uw partij beloofden Vlaanderen het beste onderwijs ooit. Gedaan met de zesjescultuur, de lat moest hoger, leerlingen zouden weer excelleren. Niets is minder waar. Sinds u minister bent, gaan de resultaten van de leerlingen in het zesde leerjaar jaar na jaar achteruit. De ongelijkheid neemt verder toe en vooral de sterkste leerlingen doen het zeer slecht. Op drie jaar tijd liepen zij voor Nederlands een volledig schooljaar vertraging op.

Het is vreemd dat er vandaag in uw partij nog niemand gezegd heeft dat we het kindergeld van de ouders van die sterke leerlingen nu maar eens moeten gaan

afpakken. Ah ja, misschien besteden die met hun drukke jobs te weinig tijd aan hun sterke kinderen. Want, minister, bij jullie is het altijd de schuld van de ouders. Het is voor u hét antwoord op uw eigen falen. Op een moment dat er te weinig leerkrachten zijn, dat de leerprestaties achteruitgaan en dat de ongelijkheid toeneemt, komt u gisteren met uw antwoord: snoeien in de sociale rechten.

Daarmee treft u nog maar eens leerlingen en hun ouders, terwijl die nu al het slachtoffer zijn van uw ondermaats beleid.

Minister, laat één ding duidelijk zijn: als er problemen zijn in het onderwijs, dan moet u vooral zelf in de spiegel kijken en niet uw verantwoordelijkheid ontlopen en afschuiven op leerlingen en ouders. Deze studie stelt zwart-op-wit: hoe groter het lerarentekort in een school, hoe slechter de resultaten. Ook als een schoolteam enkel bestaat uit jonge leerkrachten en weinig ervaren mensen, scoren leerlingen slechter. Dus, duidelijker kan het niet: het lerarentekort en gebrek aan ondersteuning voor jonge leerkrachten richten een ravage aan en zijn dé oorzaak van de dalende onderwijskwaliteit.

Een lerarenloopbaanpact, dat het lerarenberoep en de organisatie van ons onderwijs grondig moest hervormen, stond in het regeerakkoord. U hebt dat niet aangepakt. U hebt een commissie opgericht die tegen de volgende legislatuur met voorstellen moet komen. U ontloopt uw eigen verantwoordelijkheid, u hebt ernstig gefaald op hét dossier dat echt moest worden aangepakt, en de gevolgen zijn dramatisch.

Ik wil het dan nog even hebben, minister, over de KOALA-test (Kleuteronderwijs Luistervaardigheid), de taaltoets Nederlands voor kleuters. We waren aanvankelijk geen voorstander, omdat de taalontwikkeling van een kleuter grillig verloopt en een momentopname moeilijk kan weergeven hoe een kind zich verder zal ontwikkelen. Maar wetenschappers ontwikkelden een test die goed is. De test is één element in de afweging van een klassenraad om te kijken of kleuters klaar zijn voor het eerste leerjaar. Hij wordt afgenomen in het begin van de derde kleuterklas, zodat er nog aan remediëring gewerkt kan worden. Alleen, wie moet die remediëring doen? Vele scholen hebben niet de mensen en de middelen om aan de juiste taalondersteuning te werken. Dus opnieuw: het is de verantwoordelijkheid van uw beleid. En wat is uw antwoord? Dat is kwetsbare ouders financieel straffen en ze verder in de armoede duwen.

Minister, de wetenschappers en het onderwijsveld zijn verontwaardigd dat u een test zo misbruikt om uw eigen falen te maskeren. En terecht, wij ook. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, het zal u misschien verbazen, maar het debat gaat vandaag niet over u: noch over uw interpretatie van artikel 30 van de Grondwet, noch over het feit dat u graag in de huiskamer van de mensen wilt gaan zitten. Het gaat over de toekomst van onze kinderen en jongeren, over de toekomst van Vlaanderen als kenniseconomie. "Onderwijs is het machtigste wapen dat je kunt gebruiken om de wereld te veranderen", zei Nelson Mandela. Het beschrijft perfect onze collectieve rol als samenleving. Ouders, leerkrachten, koepels, vakbonden, de politiek: allemaal hebben wij een aandeel in het succesverhaal dat onderwijs kán zijn. Het heeft dus geen zin hier met een belerend vingertje te zwaaien. De crisissen van de dalende onderwijskwaliteit en het lerarentekort kunnen we hier vandaag niet bezweren. Mirakeloplossingen bestaan niet. Maar de politiek moet haar verantwoordelijk opnemen. Wij kunnen en wij moeten handelen.

We denken hier concreet aan drie constructieve acties die volgens ons een verschil kunnen maken. Dankzij mijn partij is de leerplicht verlaagd naar 5 jaar. Uit de KOALA-test blijkt dat vandaag een kleuter op de zeven extra taalondersteuning nodig heeft. Dat is toch wel het beste bewijs dat een verdere verlaging naar 2,5 jaar broodnodig is. Het is aan u, minister, om met het federale niveau rond de tafel te gaan zitten om dat mogelijk te maken. Want alleen zo pakken we de taalachterstand aan. Op die manier betrekken we ouders sneller bij het schoolleven, ouders die vandaag veelal onbereikbaar zijn. Daarnaast moet we ervoor zorgen dat er ook een goede begeleiding is in die kleuterscholen, en ook rond taal.

Ten tweede willen we een nationaal Vlaams plan voor Nederlands en wiskunde. Natuurlijk doen ook andere vakken ertoe, maar Nederlands en wiskunde vormen de ruggengraat. Hierbij moet de focus liggen op kleuter- en basisonderwijs, want daar worden die fundamenten gelegd voor de gehele schoolloopbaan.

Het nieuw opgerichte Leerpunt moet met een dergelijk plan scholen, maar ook ouders, ondersteuning bieden met leerstrategieën die evidencebased zijn.

Ten derde, minister, roep ik u op om in dialoog te gaan met de onderwijskoepels. Zij moeten beter samenwerken, want ook op die manier kunnen we het lerarentekort tegengaan. De realiteit is, beste collega's, dat we vandaag in theorie genoeg leerkrachten hebben. Alleen merken we dat er heel veel scholen zijn die geen leerkracht voor de klas staan hebben. Soms hebben we scholen die in dezelfde straat gelegen zijn, tot een andere koepel behoren, waarbij dat er in de ene leerkrachten zijn, maar in de andere is er een tekort. En die scholen praten niet met elkaar, omdat ze in een andere koepel zitten. Ouders begrijpen dat niet, en terecht. Dus, minister, ik denk dat er actie nodig is. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De aanleiding tot dit debat zijn de resultaten van één toets in het zesde leerjaar in het katholiek onderwijs. De verklaring die gegeven wordt voor die tegenvallende resultaten, werd beperkt tot het lerarentekort. Ik denk, eerlijk gezegd, dat dat nogal kort door de bocht is. Ik denk dat er minstens drie oorzaken zijn, waarvan één nieuwe en twee al langer aanslepende problemen.

Eén nieuw probleem is corona. Net daarom dat ik er alles aan heb gedaan om schoolsluitingen te verhinderen, tegen de stroom in, tegen veel weerstanden in, in de wetenschap dat dat net achterstand zal veroorzaken.

Dan zijn er nog de twee al langer aanslepende problemen. Ja, ten eerste is er inderdaad een lerarentekort. Maar ten tweede, en misschien nog belangrijker, is de dalende onderwijskwaliteit. Dus die bestaan al langer. Wat is nieuw? Nieuw is dat we met deze Vlaamse Regering ook duidelijk hebben gekozen om net die tanker van onderwijs te doen keren, en maximaal in te zetten – met tal van maatregelen – op onderwijskwaliteit en de aanpak van het lerarentekort. Die maatregelen en de effecten daarvan, laten mij toe om te zeggen dat de toestand ernstig is, maar hoopvol. Ik zal u dat trachten te duiden.

Het belangrijkste is de onderwijskwaliteit. Daar wil ik ingaan op drie puntjes. Het eerste is meer ambitie en excellentie tonen. Het tweede is meer focussen op de essentie. En ten derde moeten we onszelf ook een spiegel voorhouden.

Als het gaat over meer ambitie en excellentie: ja, we hebben nieuwe eindtermen goedgekeurd, aangescherpt, en de lat hoger gelegd. Spijtig genoeg werden we teruggefloten door de onderwijskoepel en het Grondwettelijk Hof. Maar dat houdt ons niet tegen. We gaan resoluut door en we gaan voor een herziening en

actualisering van die eindtermen. We gaan de lat hoger leggen in de tweede, de derde en vervolgens ook in de eerste graad van het secundair onderwijs, en uiteindelijk ook in het basisonderwijs, waar al sinds 1996 die eindtermen niet zijn geactualiseerd. Sinds 1996! Dus daarop gaan we focussen, met dien verstande dat die eindtermen minimumdoelen zijn, geen maximumdoelen. Het is net de bedoeling dat alle leerlingen daarover gaan, en ver daarover gaan. Dat geldt niet alleen voor de zwak presterende, maar ook voor de sterk presterende, want die trekken al de rest naar boven. Dus dat we afstand nemen van de gelijkenschakeling die soms wordt gemaakt tussen enerzijds gelijke kansen en anderzijds gelijke uitkomsten. Nee, de bedoeling is gelijke kansen bieden, en iedereen laten excelleren.

Ten tweede is er de essentie, en dus focussen op Nederlands en wiskunde. Als we de eindtermen herbekijken en actualiseren, dan moeten we ook keuzes maken. Dan leggen we net de focus bij de essentie, namelijk die vakken die alle andere vakken mogelijk maken, en dat zijn Nederlands en wiskunde. Ja, Nederlands vind ik hyperbelangrijk. Net daarom heeft deze regering – opnieuw met enige tegenstand en weerstand – een taalscreening ingevoerd, de zogenaamde KOALA-test, net om te verhinderen dat kinderen in het lager onderwijs zouden starten met een achterstand op het vlak van Nederlands, want dan weten we dat die achterstand nog enkel groter zal worden. We evalueren dat ook. Nu voor de tweede keer hebben we vastgesteld dat – afhankelijk van de regio – toch tot meer dan 25 procent van de kinderen onvoldoende Nederlands kennen om met succes te kunnen starten in het eerste leerjaar.

En de scholen hebben daarvoor extra middelen gekregen. Er is nog nooit zoveel budget uitgetrokken voor de bijstand van taalintegratie. Alleen al voor de KOALA-testen en de taalintegratie in de derde kleuterklas, ging dat over 12 miljoen euro extra. Toch moeten we vaststellen dat het niet genoeg is.

Ik vind dat we moeten durven zeggen dat dit niet alleen een zaak en de verantwoordelijkheid van de school is, maar ook van de ouders. Want ja, wij hebben in het schoolreglement staan dat de ouders het engagement moeten nemen om hun kinderen Nederlands te laten leren. Dat engagement is evenveel waard als het papier waarop het gedrukt is. Ik vind dat je niet alleen kunt spreken over rechten en premies, maar ook moet durven spreken over plichten. Wanneer ouders bijvoorbeeld aan dat engagement verzaken, dan moet je minstens het debat over de plichten kunnen voeren. In extremis moet je kunnen ingrijpen op bepaalde premies en op belastinggeld dat wordt gegeven, als de engagementen niet worden nagekomen. Dat is het enige dat ik vraag.

Dit gaat over gelijke kansen. Ik vind niet dat we de situatie zomaar blauwblauw kunnen laten wanneer ouders niet kunnen communiceren met de school, als ze de agenda niet kunnen lezen, als ze het huiswerk niet opvolgen. We kunnen die situatie niet blauwblauw laten, want dat is nefast voor de gelijke kansen van die kinderen. We moeten minstens het debat daarover voeren. We moeten met zijn allen niet in een collectieve kramp schieten, wanneer we het niet alleen over rechten, maar ook over plichten hebben. Dat gebeurt als je zelfs maar suggereert dat je daarover een debat wilt voeren. Met karikaturen, met krachttermen als populistisch, klop je elk debat dicht.

Nee, het is niet mijn bedoeling om in de huiskamer te komen, als dat u kan geruststellen. Het is absoluut niet de bedoeling om op grond van de resultaten van een kind, ouders te gaan sanctioneren. Het kindergeld kwam inderdaad ter sprake. Maar dan zeggen sommigen onmiddellijk dat het onaantastbaar is. *(Opmerkingen)*

Vandaag is het al zo dat een deel van het kindergeld kan worden ingehouden wanneer er niet voldoende aanwezigheden zijn. Dus het is niet zo onaantastbaar.

Maar is dat voor mij het instrument? Neen, maar laat ons toch het debat voeren, ook over ouderlijke verantwoordelijkheid. Dat is het enige wat ik ter zake vraag.

Drie: een spiegel voorhouden. We voeren het debat nu op grond van resultaten van maar één toets in het zesde leerjaar van één net. Dat is alles. Deze Vlaamse Regering stelt voor om Vlaanderenbrede toetsen in te voeren, zodoende dat we de evolutie van de onderwijskwaliteit kunnen gadeslaan bij alle kinderen, in alle scholen, in heel Vlaanderen. En zodoende dat we de vinger aan de pols kunnen houden met betrekking tot de evolutie van de kwaliteit, maar evengoed dat we ook de mogelijkheid bieden aan scholen om zich te vergelijken met vergelijkbare scholen, ook buiten hun net. En dat we kunnen ingrijpen bij die scholen waar er zich een probleem stelt. Dat is net ten voordele van de onderwijskwaliteit, en ten voordele van de gelijke kansen.

Het lerarentekort is niet nieuw en treft, spijtig genoeg, niet alleen het onderwijs, maar alle sectoren. Ik kom daar straks misschien op terug. Bij ons is de evolutie misschien nog iets positiever. Het grote verschil is natuurlijk dat niets zo zichtbaar is als een leraar die ontbreekt voor de klas. Dat begrijp ik volkomen en daarom hebben we ook tal van maatregelen genomen. Maar ook hier durf ik zeggen dat de toestand ernstig is, maar hoopvol. Ik kan u een half uur onderhouden, mevrouw Goeman, over de maatregelen die wij genomen hebben. Het is een manifeste onwaarheid als u zegt dat wij niets gedaan hebben. Ik kan er u een half uur over onderhouden. Het gaat over een investering in het aantrekkelijk maken van de job.

We hebben 188 miljoen euro extra geïnvesteerd, recurrent per jaar, gaande van kleine dingetjes als internetvergoeding, fietsvergoeding en dergelijke meer. Er is 50 miljoen euro om het mogelijk te maken om zich te concentreren op de kerntaken, en ga zo maar door. Er is ook het verhogen van nul jaar anciënniteit meenemen bij een overstap van de privésector naar het onderwijs, waar we tien jaar van hebben gemaakt. Dat scheelt netto 400 euro per maand. Dat maakt wel een verschil. U kunt dan zeggen dat het meer mag zijn, oké. Maar het maakt een verschil.

En voor het eerst durf ik zeggen, mijnheer Janssens, dat we voorzichtig positieve vruchten kunnen plukken van de maatregelen die we genomen hebben. Voor het eerst hebben we weer een stijging in het aantal inschrijvingen in de lerarenopleiding. Dat is al lang niet meer gebeurd, hoor. Ten tweede, voor het eerst hebben we maar liefst 4500 mensen die de overstap hebben gemaakt van de privésector naar het onderwijs. Dat is nog nooit gebeurd. Ten derde is er de lerarenbonus die we net hebben ingevoerd. Dat stond trouwens ook niet in het regeerakkoord; het zijn allemaal maatregelen boven op het regeerakkoord. Ik was blij u enige tijd geleden te kunnen melden dat er 1000 mensen hebben ingeschreven op die lerarenbonus. Dat zijn mensen die komen vanuit de privésector, die geen lerarenopleiding hebben gevolgd, maar starten in het onderwijs. Naast het lesgeven beginnen zij tegelijkertijd ook met de lerarenopleiding. Ze genieten daarvoor een vrijstelling van 3 uur per week, terwijl ze 100 procent betaald worden. Die maatregel had dus een maand geleden 1000 mensen overtuigd om de overstap te maken. Vandaag zijn het er al meer dan 1300. Ik denk dus dat we voorzichtig kunnen spreken van enige vruchten die worden afgeworpen.

Dat maakt dat we vandaag een stijgende curve hebben. Het is afhankelijk van de berekening, maar dat is altijd zo. Op het vlak van het aantal tewerkgestelden in het onderwijs zitten we nu boven de 170.000. Dat is meer dan ooit tevoren, maar het is nog tekort. Daarom gaan we extra maatregelen nemen, die op de regeringstafel komen, en die trouwens in het verlengde liggen van wat hier wordt voorgesteld: een verlaging van de administratieve lasten en het doorbreken van de vlakke loopbaan, voor het eerst in de geschiedenis. Er is een concreet voorstel

ter zake. We gaan ook nog naar een versoepeling van de zijinstroom en we gaan ook aan tafel zitten met de Hogeronderwijsinstellingen over de lerarenopleidingen. Op al die vlakken gaan we vooruit.

Maar ik vraag wel medewerking, ook van de Federale Regering, en geen tegenwerking. Medewerking zou echt kunnen helpen als wij vragen om flexi-jobs in ons onderwijs. Mensen die in de privésector werken, maar die wel enkele uren Frans willen geven zonder daarvoor fiscaal te worden afgestraft: dat zijn flexi-jobs. Ook voor gepensioneerden, zonder fiscale afstraffing.

De voorzitter: Kunt u afronden, alstublieft?

Minister Ben Weyts: Ik ga afronden. Kunnen we daarvoor rekenen op medewerking? Ik hoor hier een pleidooi voor grote hervormingen. Wij hebben eindtermen ingevoerd: dat is een grote hervorming. Maar dan krijg je het Grondwettelijk Hof en de onderwijskoepels die hun gelijk halen, en die zeggen dat de lat hoog ligt en dat de hervormingen te ambitieus zijn. Als we de Vlaamse toetsen willen invoeren dan is er ook daar weerstand, en ook bij andere Vlaamse maatregelen is er weerstand. Maar dat gaat ons niet tegenhouden. Deze Vlaamse Regering heeft de vaste ambitie om die tanker te doen keren, stap voor stap, beetje bij beetje, om zo zelfs meer maatregelen te nemen dan er in het regeerakkoord vervat zitten. Wij kijken niet van die koers af. Wij gaan door, want ik ben er heilig van overtuigd dat de toestand ernstig is, maar hoopvol. Dank u wel. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, helaas was uw antwoord te voorspellen. Ik heb hier vandaag niet veel nieuws gehoord en eigenlijk illustreert dat ook het probleem. Ik hoor hier vooral een minister die zijn eigen falen goedpraat of relativiseert, of die het probleem bij anderen legt. Bij de ouders bijvoorbeeld, maar ik heb de heer Daniëls nu ook horen zeggen dat het eigenlijk de schuld is van de koepels, en van individuele scholen. Het is eigenlijk de schuld van iedereen, behalve van de minister zelf. U lanceert inderdaad losse ideeën, maar u luistert nauwelijks naar wat er volgens de sector echt nodig is. Ondertussen ervaart elke leerkracht, elke ouder, elk kind wat de tekortkomingen zijn van uw beleid.

U blijft herhalen dat de lat hoog moet liggen, voor alle kinderen: er zijn hoge verwachtingen, voor alle kinderen. Ik kon het niet méér roerend met u eens zijn. Maar de eindtermen van het secundair onderwijs zijn vernietigd, en van de eindtermen van het basisonderwijs – de basis – weten we zelfs nog niet wanneer ze er gaan komen. Gaan die er deze legislatuur komen? Hoever staan we daarmee?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Goeman, u zegt: "U luistert niet naar de sector", en u wijst naar bepaalde zaken, maar het is net door te luisteren naar de sector dat ik hier bepaalde zaken aanhaal.

Als leerkrachten mij zeggen dat er een nieuw leerplan is in hun school en dat dat hun gigantisch veel leerplanlast bezorgt, dat dat hun lessen niet beter maakt, dat hen dat niet sterker maakt, dat dat niet maakt dat ze beter kunnen omgaan met de leerlingen, dat dat niet maakt dat ze meer tijd hebben om met de kern bezig te zijn, omdat ze blijkbaar niet meer met een doel tegelijkertijd bezig mogen zijn – en dat is niet iets wat wij hier in dit parlement hebben goedgekeurd –, maar dat ze altijd met minstens twee of drie doelen bezig moeten zijn, en dat dat het complexer maakt, ook voor de leerlingen, dan moeten we dat ook durven te zeggen, collega Goeman. Want ook u hebt in het verleden al een aantal keren aangehaald dat bepaalde zaken die wij hier beslissen zelfs niet aankunnen wat er

in het onderwijs gebeurt. En ja, dan noem ik inderdaad ook de koepels. Dan noem ik ook de koepels.

En u zegt dat er naar de sector geluisterd moet worden. Nog niet langer dan gisteren kreeg ik het bericht van een leerkracht in het zesde leerjaar van het lager onderwijs, die ambitieus Frans geeft, die ervoor zorgt dat de kinderen de werkwoordsvervoegingen kunnen schrijven en kunnen toepassen om goed te kunnen aansluiten op het secundair. En de begeleider van die koepel zegt dat ze dat niet mag doen, dat ze de lat te hoog legt en dat die naar beneden moet. Op de bewering dat ze dan niet kunnen aansluiten in het secundair, antwoordt hij dat zij daar niet naar hoeft te kijken, dat ze hun leerplan te volgen heeft. Dat is de reden waarom ik dat zeg, mevrouw Goeman.

Twee, u zegt dat we niet direct de effecten zien. Dat is waar. Van de zijinstroom hebben we direct de effecten gezien: meer dan 4500 overstappers. Maar, collega's, wie denkt dat, als we vandaag ingrijpen, de PISA-testen (Programme for International Student Assessment) beter zullen zijn, die moet ik teleurstellen. Ik zal u nu al zeggen dat, als we vandaag de eindtermen van het kleuter- en lager onderwijs aanpassen, dat wil zeggen dat dat gaat over leerlingen die vandaag instappen in het lager onderwijs voor zes jaar en dat we binnen negen jaar, pas in die PISA-resultaten, effect gaan zien. Pas dan.

Dus wij kunnen hier na elk reces, voorzitter, een actualiteitsdebat doen over hoe het komt dat er geen extra leerkrachten zijn. Dat kunnen we elke vakantie doen, na elk reces. En ik zal u zeggen dat het antwoord telkens zal zijn: we hebben iets meer zijinstromers, we hebben meer instroom in de lerarenopleiding nodig. Maar die zijn nu in september ingestroomd. De volgende keer dat we opnieuw kunnen kijken, is volgend jaar in september. Maar die stromen ten vroegste binnen drie jaar uit. Dus laat ons ook in dit debat de intellectuele eerlijkheid hebben om niet te zeggen: minister, u moet nu iets doen en ik wil nu het resultaat zien. Want dat zal helaas – helaas, dat tred ik bij – niet zo zijn.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Er worden opnieuw heel veel redenen aangehaald, tot het M-decreet toe, mijnheer Daniëls, dat u in de vorige legislatuur hebt goedgekeurd, en wij niet. U probeert er alles bij te betrekken, maar eigenlijk is de studie heel duidelijk. Daar waar er geen leerkrachten voor de klas staan – het lijkt mij ook heel evident –, daar zijn de resultaten het slechtst. En ook, daar waar te veel beginnende leerkrachten voor de klassen staan, in die scholen gaan leerlingen veel minder goed scoren. Dan zijn er wel maatregelen die genomen kunnen worden om op korte termijn een aantal zaken te veranderen. Dat is er, onder andere, voor zorgen dat die beginnende leerkrachten – waarvan nu een op de drie uitstroomt binnen de vijf jaar – voldoende begeleid worden. Voor uw zijinstromers is dat ook het geval. Er zijn heel veel zijinstromers die beginnen, maar er zijn er ook die er heel snel mee ophouden, omdat ook blijkt dat er voor hen te weinig begeleiding is.

Dus durf nu eindelijk – en investeer daarin – iets te doen voor die beginnende leerkrachten en om leerkrachten in het onderwijs te houden. Dat is de allerbelangrijkste maatregel die genomen moet worden en dan kunt u wel onmiddellijk verandering zien, nog deze legislatuur. Maar dat vergeet u telkens te zeggen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ja, mijnheer Daniëls, u zegt dat we negen jaar nodig hebben om het lerarentekort te kunnen aanpakken en resultaten te krijgen voor de PISA-onderzoeken. Maar, als ik mij niet vergis, leidt uw partij deze Vlaamse Regering sinds 2014. We zijn 2023. U leidt de Vlaamse Regering toch sinds

2014? We zijn 2023. Dat is negen jaar verder. We zijn negen jaar verder. De heer Weyts zit in zijn vierde jaar. In juni is de heer Weyts vier jaar minister van Onderwijs, vier schooljaren. En waar zijn de resultaten?

Collega Meuleman heeft het net gezegd, als die studie een ding aantoont, dan is het net ... *(Opmerkingen)*

In juni bent u vier jaar minister van Onderwijs, mijnheer Weyts. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

In september, oké, in september. Maar de meeste scholen stoppen eind juni. *(Opmerkingen)*

Als de studie van de KU Leuven – mevrouw Meuleman heeft het net gezegd – iets aantoont, dan is het net dat het kernprobleem het lerarentekort is.

Het contrast tussen de situatie in het onderwijs en het hoopvolle beeld dat de minister en de N-VA hier proberen te schetsen, kan niet groter zijn. De tanker is niet aan het keren, de tanker is aan het zinken. De tanker van het onderwijs is aan het zinken. Ja, u neemt een paar concrete maatregelen, maar ze zijn onvoldoende. Daarover is er eensgezindheid, minister en collega Daniëls, in het onderwijsveld. De maatregelen zijn onvoldoende.

U spreekt over 4500 zijinstromers op bijna 200.000 leerkrachten. Dat is veel te weinig. De meeste zijinstromers zijn 40 jaar. Als je nu als 40-jarige instroomt in het onderwijs, dan verlies je gemiddeld 400 euro loon. Dat is nog altijd te veel. Wij hebben de cijfers opgevraagd aan de administratie: hoeveel het zou kosten om de anciënniteit verder op te trekken. Zij zeggen dat dat, als we dat nu doen, 10 miljoen euro kost. Dat is niet onmogelijk. De Vlaamse Regering wint 500 miljoen euro aan het lerarentekort, jaar na jaar: leraren die ze niet moeten betalen. Daar zijn veel ingrijpendere maatregelen nodig.

Voorzitter, ik zal niet al mijn punten nu al op tafel leggen. Ik bewaar ze voor mijn tussenkomst. Dank! Maar ik vind het wel absurd hoe minister Weyts nu zaken probeert te keren en hoe hij in de feiten niet ingaat op concrete maatregelen om het tekort verder aan te pakken. *(Applaus bij de PVDA en van Imade Annouri en Bruno Tobback)*

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Als er deze namiddag mensen uit het onderwijsveld zitten te kijken, dan denk ik dat zij hun ogen niet geloven. Ik heb het tijdens het begrotingsdebat ook gezegd: wat wij hier in het Vlaams Parlement allemaal verkondigen en de manier waarop wij elkaar proberen te overtuigen, daar gaat het in se niet over. Waar het wel over gaat, is wat wij buiten deze koepelzaal vaststellen, vele jaren, dag na dag.

Minister, als u het hebt over intellectuele oneerlijkheid, zou ik ook wel intellectuele eerlijkheid willen vragen over de geschiedenis. Ik vind het ongelooflijk frappant, collega Daniëls, dat u nu nog, in 2023, moet refereren aan Pascal Smet, die al tien jaar geen minister meer is. Ik vind dat een ongelooflijk zwaktebod. Ik vind het ook ongelooflijk, collega Vandromme, dat u in uw tussenkomst twee of drie keer "Wij moeten nu ..." en "Het is nu nodig dat ..." zegt. Neen, collega's, in 2015 hebben wij het met onze fractie met diverse resoluties in deze koepelzaal naar voren gebracht. Wij hebben toen al gezegd dat we in de problemen zaten met het lerarentekort en dat het binnen zoveel jaar volledig zou escaleren. Dat was met toenmalig minister Crevits. Zoek het op, u zult dat terugvinden in het parlementair werk.

Nu staan we er natuurlijk voor en zijn we in grote problemen geraakt. Minister, het is bijzonder pijnlijk dat de scholen, de personeelsleden, de leerkrachten, de kinderen en de ouders door de bomen het bos niet meer zien. In de drie jaar van uw beleid zien ze het bos nog altijd niet, integendeel, want de bomen zijn nog breder geworden en er zijn nog heel wat struiken bij gekomen. Want, alstublieft, u mag het hebben over corona en dalende onderwijskwaliteit, maar het is het lerarentekort dat zorgt voor dalende kwaliteit, punt andere lijn. Wie dat niet wil inzien, voert geen correct debat.

U hebt het over rechten en plichten van ouders. Minister, u hebt ook plichten. U hebt de plicht om ervoor te zorgen dat de leerkrachten voor de klas staan. Het is uw plicht om ervoor te zorgen dat de leerkracht lichamelijke opvoeding, zoals het vandaag nog is gebeurd, niet plots geschiedenis moet geven. Het is uw plicht om ervoor te zorgen dat in het basisonderwijs leerlingen van het eerste leerjaar geen hele week worden verdeeld over de zes klassen, omdat er geen leerkrachten zijn. Het is uw verantwoordelijkheid, minister, en uw engagement, om ervoor te zorgen dat zorgcoördinatoren niet voor de klas moeten gaan staan, omdat er leraren tekort zijn, en dat ze hun werk kunnen blijven doen. Ik kan nog tal van praktische voorbeelden geven uit de praktijk.

Collega's, wij moeten elkaar hier niet overtuigen hoe goed we bezig zijn. We zijn niet goed bezig. Ons onderwijs zit in de problemen door het lerarentekort.

Minister, wat ik frappant vind – en ik verwijs nog eens naar het begin van de legislatuur, en zelfs naar voordat u minister was – is dat u zei dat u de lat hoog zou leggen. U laat niet alleen de leerlingen in de steek, die het moeilijk hebben met het lerarentekort, maar ook de kwaliteit van de sterkere leerlingen gaat achteruit. Wij verliezen elke dag meer en meer.

Blijf nu eens bij de les, minister – we hebben al veel debatten gevoerd –, en antwoord nu eens op de vraag wat u zult doen om ervoor te zorgen dat niet elk kind de dupe is van het tekort aan leerkrachten. Blijf bij de les, en zeg me wat u gaat doen – u bent bijna vier jaar bezig – om ervoor te zorgen dat leerlingen les krijgen in Vlaanderen. Dat is de corebusiness. Als u leerkrachten voor de klas zet, zullen heel wat andere problemen automatisch opgelost raken. (*Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er is een paar keren naar mij verwezen. Tot spijt van wie het benijdt, maar in het regeerakkoord van de N-VA, cd&v en Open Vld staat: "We schaffen het M-decreet af en voeren een begeleidingsdecreet voor kinderen met zorgnoden in. De doelstellingen ervan geven voortaan een pragmatische en realistische invulling." Daar gaat het over, collega's, daar gaat het over, want leerkrachten geven er vandaag, helaas, de brui aan omdat het niet meer gaat. De verwachtingen die u stelt om met kinderen met zeer zware zorgnoden om te gaan in het gewoon onderwijs, die zijn niet realiseerbaar, niet voor het kind in kwestie, niet voor de leerkracht in kwestie en niet voor de medeleerlingen. Daar gaat het over. Ja, dat is de bijsturing van het M-decreet. Vraag aan alle leerkrachten waar u naar verwijst hoe ze het M-decreet ervaren en ze zullen niet zeggen dat ze het fantastisch vinden. Dat zullen ze niet zeggen. Dat is één.

Twee, de praktijkschok van de beginnende leerkracht werd vernoemd. Dat is juist en we doen met deze regering al een eerste belangrijke stap, namelijk we spraken met de lerarenopleiders en gaven mee dat ze iets aan die praktijkschok moeten doen, dat ze ervoor moeten zorgen dat de opleiding beter aansluit bij de realiteit. Ze willen dat ook, maar met de huidige instroom is dat niet evident. Het zijn leerlingen met een diploma secundair onderwijs, maar ze beheersen

onvoldoende Nederlands om hun lerarenopleiding goed te kunnen afronden. Dat is het debat dat we gaan voeren met de lerarenopleiding.

Mijnheer De Witte, ik heb niet gezegd dat we er negen jaar over gaan doen om het lerarentekort terug te dringen. Ik sprak over de onderwijskwaliteit. (*Opmerkingen van Jos D'Haese*)

Ik had het over de onderwijskwaliteit. Ik heb gezegd dat, als we nu de eindtermen aanpassen, we pas met de leerlingen die nu instromen in het eerste leerjaar lager onderwijs, pas PISA- resultaten zullen zien als ze 15 jaar zijn. Dat heb ik gezegd.

U zegt dan dat we de eindtermen hadden moeten aanpassen. Weet u wanneer we hier in de Schelp begonnen zijn met het eerste congres over de eindtermen? In 2015. Dan zijn we gestart met het hele traject. In 2018 is het kaderdecreet goedgekeurd in dit parlement. Dan zijn de ontwikkelcommissies gekomen. Zo is het verlopen, mijnheer De Witte. U moet geen neen knikken, dat is de realiteit. Als men zegt dat dat allemaal te laat gaat zijn ... Collega's, ja, het gaat zijn tijd vragen. Dat heb ik net gezegd en dat wil ik nog eens benadrukken.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, collega Daniëls heeft gelijk dat het tijd kost om iets te veranderen. Net daarom is het zo wraakroepend dat een minister er pas in het vierde jaar van zijn ministerschap in slaagt om een commissie en proefprojecten op te starten. U hebt deze legislatuur alleen al drie jaar verloren om echt oplossingen te bieden. U beseft als geen ander, collega Daniëls, dat het tijd kost en toch hebt u tijd laten voorbijgaan. U hebt ervoor gezorgd dat de voorstellen van onze fractie, van Groen en van andere fracties werden weggestemd in dit parlement. Al sinds 2015 liggen hier voorstellen op tafel om het lerarenberoep en de -opleiding te hervormen, om meer ruimte te bieden voor professionalisering, om de directies te versterken. Die voorstellen zijn één voor één weggestemd, ook door uw fractie.

Het gaat over tijd en op tijd beginnen. U citeerde het regeerakkoord. Ik citeer de beleidsnota van de minister van 2019: "Ik sluit een pact met de stakeholders, om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijk te maken, de status van het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan." We zijn 2024 nabij, u hebt nog één jaar. Waar is dat pact?

Want ik heb goed geluisterd naar uw tussenkomst. U zei: "Pact? Niet nodig! Gaan we niet doen. Overladen de kar." Collega Vandromme heeft letterlijk gezegd: "Waar blijft dat pact?" Ik stel vast dat de reden waarom er geen pact komt, duidelijk is: deze regering is hopeloos verdeeld over wat nodig is. Deze minister heeft geen steun meer uit de coalitiepartners en dus gebeurt er niets. Mijn vraag is simpel: waar blijft dat pact dat u in 2019 hebt beloofd? Waarom hebt u vier jaar gewacht om actie te ondernemen? (*Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Een korte interventie: in uw tussenkomst, minister, heb ik u weinig concrete nieuwe initiatieven horen aankondigen; ik zat daar nog een beetje op te wachten. Eerst en vooral in verband met de zijinstromers: iedereen vraagt erom dat er toch meer anciënniteit meegenomen zou kunnen worden. Ik heb u al eerder die vraag gesteld: gaat u die nog proberen op te rekken tegen 2024 of blijft het zoals het nu is, met die zijinstromers? Is er juridisch onderzocht hoever u daarin kunt gaan? Dat is één. Ik geef nog een tweede voorbeeldje. De middelen voor aanvangsbegeleiding zijn al in aantal toegenomen, maar bijvoorbeeld Lieven Boeve – toch geen onbekende speler in

het hele verhaal – zegt dat die echt onvoldoende zijn. Kunt u dat eventjes toelichten, of u daar ook meer middelen voorziet? Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik denk dat niemand hier al het woord 'vingerknip' heeft uitgesproken. In het verleden hebben we het ook gehad over het feit dat er geen silver bullet bestaat om de problemen die er zijn in het onderwijs aan te pakken. En één iets moet mij van het hart, collega's: het zal ons absoluut ook geen stap verder brengen door te gaan zwartepieten, door mensen of koepels of gelijk wie met de vinger te gaan wijzen.

Er zijn verschillende redenen waarom de kwaliteit van ons onderwijs daalt. Wat onze fractie betreft, kunnen we alvast de ogen niet sluiten voor het feit dat ook het lerarentekort daar een invloed op heeft. Maar ook corona heeft ons ongelooflijk uitgedaagd. Ik denk dat we nú pas beseffen wat de effecten van corona zijn. Als we dan weten dat we er eigenlijk alles aan moeten doen om die tekorten, om die problemen die er zijn, aan te pakken, en dat we merken dat er geen leerkrachten zijn, dan denk ik dat we inderdaad moeten ageren, collega Vandenberghe. En let op, want we hebben er alle baat bij dat leerkrachten ook in het onderwijs blijven. Net die leerkrachten die veel expertise hebben, die al lang bezig zijn, maken het grootste verschil en kunnen de grootste leerwinst bij leerlingen teweegbrengen.

Vandaar mijn oproep om magneet te zijn, om magnetische krachten ... Soms hoor ik hier veel te veel polariserende krachten, want het gaat niet over wie er minister is, over wie er de kar vollaadt of wie er op korte termijn actie onderneemt. Het gaat erom dat we leren uit wat we zien. En de proeftuintrajecten, minister, daar kunnen we uit leren. Haal de goede voorbeelden die er op het terrein zijn, want de mensen die dag in, dag uit bezig zijn, komen met heel veel goede voorbeelden. Dat hebben we gehoord in de reacties die we van heel veel mensen kregen. En ja, er moet ook op lange termijn gewerkt worden, en daarom stellen we die uitdrukkelijke vraag om werk te maken van dat lerarenloopbaanpact. We hebben heel veel goede voorbeelden, maar we moeten de mensen samenbrengen om effectief aan de slag te gaan. Ik geloof heel sterk, en u bent ook hoopvol, dat we daar toch in slagen. Heel concreet hebben we een aantal voorstellen, maar ik breng die straks naar voren.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Voorzitter, collega's, het gaat hier vandaag niet over het M-decreet. Minister, het gaat ook niet over uw ballonnetjes, en het gaat niet over Pascal Smet. Waar het vandaag hier over gaat en waar het over zou móéten gaan, zijn twee onderwerpen: de kwaliteit van ons onderwijs en het lerarentekort – en het verband tussen die twee. Dat is eigenlijk een onderwerp, een zaak, collega's, die meerderheid en oppositie moet aangaan. Da's onze toekomst, dus ik doe een oproep om dat debat te focussen op waar het moet liggen.

Die kwaliteit moet omhoog en als we dat nu echt allemaal samen menen, waarom kunnen wij dan niet vragen, pleiten, zorgen voor een nationaal plan, een Vlaams plan – hoe dat je het ook noemt, het maakt mij niet uit – voor Nederlands en voor wiskunde? Met als excellentiecentrum dat we uitrollen tot, minister, in de huiskamers, voor mijn part.

Ten tweede: ik ga misschien wat provocatief zijn, maar we hebben geen lerarentekort. Op papier hebben wij leraren genoeg. Wij hebben leraren te kort in de klassen. En dus moeten wij er met z'n allen voor zorgen dat wij de juiste mensen op de juiste plaatsen krijgen. Daarvoor zouden wij ons moeten

inspannen. Wij zoeken elke keer meer, meer, meer instroom en we vergeten te kijken naar hoe het komt dat binnen de vijf jaar nadat ze starten, er steeds meer, meer, meer uitstroom is. Ik vind dat niet normaal. Er zijn heel veel mensen die klaarblijkelijk willen beginnen, maar er zijn geen of onvoldoende mensen die het volhouden.

En tot slot het punt dat mijn collega hier terecht maakt: weet je wat je als ouder niet begrijpt als je kind maar weer eens studie heeft, als je maar weer eens voor een lege klas staat, als je maar weer eens wekenlang geen les Frans hebt gehad? Dat we hier in Vlaanderen aan de ene kant van de straat een school hebben waar een juf of meester Frans staat die niet voldoende uren heeft om een volledige lessenrooster te hebben, en dat aan de andere kant van de straat een klas voor de zesde week op rij geen Frans krijgt omdat ze geen juf of meester vindt. Alstublieft, zorg dat die elkaar vinden. En dat is echt waar: wij kijken alleen door de bril van meer van hetzelfde, meer van hetzelfde, meer van hetzelfde dat niet werkt. Het wordt hoog tijd om op dit punt out of the box te gaan denken. *(Applaus bij Open Vld en van Sarah Smeyers)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Wij behoren natuurlijk tot dezelfde fractie.

De voorzitter: Maar u hebt het woord gevraagd.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ja, natuurlijk. Maar wij hebben het grote voordeel dat wij in onze partij allen altijd met de neus in dezelfde richting staan.

De voorzitter: Dan heeft de heer De Witte het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, het is wel juist wat collega Rutten hier net aanhaalt. Wij zijn hier een absurd debat aan het voeren. Wij zijn over zaken bezig waar het niet over gaat, wij hebben het hier zelfs over het feit dat de minister Magneto, een actiefiguurtje van de X-men, moet worden – voor alle duidelijkheid, minister, dat is de slechterik in het 'comic book'. Waar het over zou moeten gaan, is over op welke manier we de problemen die er vandaag zijn, gaan oplossen. En ik heb daarnet op het spreekgestoelte al enkele zaken aangehaald. U bent daar niet echt dieper op ingegaan tijdens uw tussenkomst. En zoals mevrouw Rutten daarnet zei, is dit een debat waar we zouden moeten proberen om gewoon samen als oppositie en meerderheid te formuleren op welke manier wij ervoor gaan zorgen dat ons onderwijs draait. Want ons onderwijs, dat is de basis voor de kenniseconomie die Vlaanderen is. Als wij niet kunnen afleveren wat die kenniseconomie nodig heeft, dan gaat heel onze maatschappij zoals wij die vandaag kennen, dezelfde neerwaartse trend volgen als het onderwijs.

En daar hoor ik inderdaad niet – of je dat nu een lerarenloopbaanpact noemt of wat dan ook – op welke manier je ervoor gaat zorgen dat jonge leerkrachten niet uitstromen. Op welke manier ga je zorgen voor betere begeleiding en maken dat die jonge leerkrachten niet voor de moeilijkste klassen komen te staan? Wij hebben vandaag meer zijnstroom dan vorig jaar. Dat is een heel goede zaak. Maar op welke manier gaan we ervoor zorgen dat we die zijnstromers niet verliezen net zoals we nu jonge leerkrachten verliezen? Gaan we die beter begeleiden? Want die hebben misschien wel fysiek een oudere leeftijd, maar die staan ook pril voor een klas, die moeten ook op een goede manier begeleid worden. Zij moeten ook een aanspreekpunt hebben om te weten waar ze naartoe moeten. Dat zijn zaken – het is vanmorgen nog op de radio geweest – waar het ook spaak loopt. We gaan die ook verliezen.

Voor vakken zoals Frans en wiskunde is er heel weinig zijnstroom. Op welke manier gaan we ervoor zorgen dat we die wél aantrekken? Vandaag hebben we immers niet alleen een plan nodig – dat hebben we daarjuist al naar voren gebracht – of een ruggengraat voor ons Vlaamse onderwijs door een plan waarin Nederlands en wiskunde naar voren komen. We hebben ook mensen nodig die dat geven. Vandaag merken we dat daar een groot probleem is. Laten we daarover spreken, laten we alstublieft niet te veel van die zijsprongetjes maken, en hopelijk kunnen we op het einde van dit debat enkele conclusies trekken waarmee u morgen aan de slag kunt. (*Applaus van Gwendolyn Rutten*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Mijnheer Daniëls, ik had het inderdaad over het lerarentekort, omdat de focus op excellentie, op meer ambitie, op nieuwe eindtermen helemaal niks gaat veranderen als er geen leerkrachten zijn om dat om te zetten in de praktijk. Dat is inderdaad de kern. Zoals minister Weyts op dat punt terecht zei, het lerarentekort is al meer dan tien jaar geleden voorspeld. Mijnheer Daniëls, minister Weyts, uw partij leidt de Vlaamse Regering echter sinds 2014. Dat is negen jaar. Kom hier dus niet zeggen dat we de resultaten van het huidige beleid wel over negen jaar zullen zien. Daarop heb ik gereageerd. Dat is absurd. We hebben nú maatregelen nodig om het tekort aan te pakken, en die zijn er veel te weinig. Dat is mijn kernpunt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben het er eigenlijk mee eens dat we focus moeten houden in het debat, absoluut, maar dan denk ik aan wat collega's zeggen. Zoals minister Weyts zegt, en zoals ook wij zeggen, zijn er twee cruciale vakken: Nederlands en wiskunde. Collega's, ik herinner u aan het debat dat we daarover in de commissie hebben gehad. Ter linkerzijde was er direct grote consternatie: "Een focus op Nederlands en wiskunde, dat kun je niet maken, want dan zeg je dat al de rest niet belangrijk is!" Dat was het debat. Collega Meuleman hoorde ik dat direct zeggen. Voilà, we zijn er al. Ik hoor al direct collega's zeggen: "Nee, daar gaat het niet over." Collega's, als we het er in dit parlement niet over eens kunnen zijn dat dat de twee basisvakken zijn van alles wat er gebeurt in het onderwijs, dan worden pleidooien voor één groot nationaal, Vlaams pact helaas moeilijk, wat ik betreurt.

Het is niet alleen dat. Ik heb het er nog eens bij genomen: zowel Vooruit als de PVDA en Groen hebben tegen de artikelen van de taalscreening uit het betreffende onderwijsdecreet gestemd, een van de concrete maatregelen die daarover gaan. U hebt toen tegen gestemd. Over de zomerscholen heeft men zich onthouden, dus niet voor gestemd, terwijl die wel degelijk een impact hebben, en een grote impact. Daar wordt door de linkerzijde niet voor gestemd. Men heeft zich daarop onthouden. Collega's, dan kunt u hier nu toch niet komen zeggen dat de minister en de meerderheid iets moeten doen. Wij zeggen dan dat we de klemtoon gaan leggen op wiskunde en Nederlands in de lagere school, dat we zomerscholen gaan inrichten, dat we een taalscreening gaan doen, en vervolgens onthoudt men zich over al die maatregelen of stemt men tegen, en dan zegt men hier opnieuw dat we iets moeten doen. Collega's, dan moet u hier voor die maatregelen stemmen. Het is het ene of het andere. Ik denk dat we dat in dit debat toch ook wel eventjes duidelijk naar voren mogen schuiven. (*Opmerkingen van Jos D'Haese*)

Collega Vandenberghe, het is gemakkelijk om heel de problematiek te schetsen, want dat was heel uw uiteenzetting, u hebt de problematiek nog eens geschetst. Dat is waar. Dat is juist. Dan vraagt u dat we iets zouden doen, en dan onthoudt u zich of stemt u tegen de maatregelen die we hier dan brengen. Dat is jammer,

want van die zomerscholen zien we een effect. De nadruk op Nederlands en wiskunde is voor leerkrachten belangrijk, want dan zeggen ze: "Ah, voilà, er is focus." Dat is ook waarover het gaat.

Collega De Witte, als het over het lerarentekort gaat, dan gaat het immers niet alleen over instroom, maar ook over leerkrachten houden, en 'houden' in twee betekenissen. Ze moeten in het onderwijs blijven, en ja, sorry, dan gaat het over hele praktische en concrete zaken, zoals planlast en het M-decreet. En dan gaat het er ook over dat we ervoor zorgen dat leerkrachten niet voor twee derde of vier vijfde, maar fulltime blijven werken. Dat gaat dan dus over zaken die een aanleiding zijn voor leerkrachten om minder te gaan werken. Er zijn leerkrachten die mij zeggen dat ze het gewoon niet gerund krijgen, dat ze hun vak niet meer uitgelegd krijgen omdat de leerlingen hen niet verstaan, omdat die te weinig Nederlands kennen. Wel, dan zijn er de KOALA-testen. Dan zijn er de bijkomende maatregelen die minister Weyts heeft geschetst om Nederlands te kennen. Dat zijn concrete stappen, ook met het oog op de kwaliteit, maar ook met het oog op het lerarentekort, want dat zijn zaken die leerkrachten voelen in de klas. Dáár gaat het over.

De voorzitter: Collega D'Haese wilde heel kort reageren op collega Daniëls. Collega Vandenberghe en dan de minister alstublieft. *(Opmerkingen)*

Ja maar, het is hier eigenlijk een onderonsje met het parlement. De minister mag niet spreken en de spreker vooraan mag ook niet aan het woord komen. *(Opmerkingen)*

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel. Misschien enkele puntjes.

Als je echt wilt wegstijgen van de problemen in het onderwijs, dan moet je debat hier vooral reduceren tot het lerarentekort. Dan moet je vooral de resultaten die tegenvallen daartoe beperken en zeggen dat het enkel te wijten is aan het lerarentekort. Dat is pas het ontlopen van verantwoordelijkheid.

Het is een probleem van lerarentekort, maar nog meer van onderwijskwaliteit. Net daarom dat we met deze Vlaamse Regering effectief inzetten op excellentie, op de essentie, op Nederlands en op wiskunde, en op onszelf een spiegel voorhouden met die Vlaamse toetsen.

Maar ook het lerarentekort pakken we aan met een resem van maatregelen. Hoe doen we dat? Stap voor stap. Beetje bij beetje. Al vanaf dag één slopen we heilige huisjes: de vaste benoeming. Dat was onmogelijk; er viel niet over te praten. Wel, we hebben ervoor gezorgd dat men startende leerkrachten sneller in het onderwijs kan houden door meer zekerheid te bieden met een vaste benoeming, sneller, al na een jaar. En de ontslagtermijn ... Vroeger kon men iemand die verkeerd functioneerde in het onderwijs, pas laten gaan na een procedure van meer dan vier jaar. We hebben dat gereduceerd tot iets meer dan een jaar.

We hebben dus niet gewacht op een pact. We hebben in de regering afgesproken dat we die aanpak stap voor stap zouden volgen. Mijn voorgangers hebben inderdaad de ambitie gehad om zo'n groot pact te realiseren, een grote finale te organiseren. Dat is dan het punt waarop iedereen zijn buit moet binnenhalen en niets kan toegeven met de hete adem van de achterban in de nek. Men is altijd, minister Smet en anderen, van een kale reis teruggekomen.

Intussen hebben wij in het regeerakkoord heel veel maatregelen opgesomd. En ja, het lerarenloopbaanpact was eigenlijk de 'chapeau', de strik rond alles. Maar neen, wij zijn gegaan voor stap voor stap en beetje-bij-beetjemaatregelen die

ertoe hebben geleid dat we nu al veel meer maatregelen hebben genomen dan vervat in het regeerakkoord. Stonden de zomerscholen, die ik samen met collega Somers heb gelanceerd, in het regeerakkoord? Neen. Ze kennen trouwens fantastische resultaten.

We hebben nu Leerpunt opgericht waarbij we zeggen: 'Stop met de discussie over de pretpedagogie en over al die nieuwlichterij.' Neen, we richten een expertisecentrum op, Leerpunt, waarbij we vanuit de expertise naar de scholen communiceren en dit onder leiding van pedagoog Pedro De Bruyckere. We communiceren over datgene dat zijn deugdelijkheid heeft bewezen, de didactische en de pedagogische aanpak die werkt.

De lerarenbonus stond niet in het regeerakkoord. Ik heb die op grond van een overleg kunnen realiseren. Stap voor stap. De proeftuinen staan niet in het regeerakkoord. Mijnheer Verbeurgt, u verwijt ons dat we die proeftuinen niet vroeger hebben ingevoerd. Ik wens u veel geluk om tijdens corona proeftuinen in te voeren. Dat kon eenvoudigweg niet, materialiter zelfs niet. Ze stonden niet in het regeerakkoord, maar we zijn dat overeengekomen met de sociale partners in het kader van het onderwijsoverleg. Stap voor stap vooruit.

We hebben het mogelijk gemaakt, en het staat ook niet in het regeerakkoord, dat de schooldirecties veel meer autonomie hebben in hun personeelsbeleid. Vandaag kunnen zij 20 procent van de middelen die ze normaal gezien krijgen voor leerkrachtenuren, omzetten en vrij besteden. Vrij besteden, en aanwerven wie ze willen. Dat is de flexibiliteit ...

De voorzitter: Excuseer, minister. Mag ik aan het publiek, en dan heb ik het over de volwassenen, vragen om te gaan zitten, alstublieft? Dank u wel.

Minister Ben Weyts: Ja, ik heb hevige supporters.

De voorzitter: U mag verdergaan.

Minister Ben Weyts: Aan de aanvangsbegeleiding hebben we een ongelooflijke impuls gegeven. 10 miljoen euro is er per jaar bij gekomen. Maar de waarheid gebiedt mij ook om te zeggen dat we intussen 35 miljoen euro aan aanvangsbegeleiding besteden om de startende leerkrachten beter te coachen. Maar als we daar iemand voor vrijstellen, dan is dat ook een ervaren leerkracht die we weghalen uit de klas. We hebben daarom voorzien dat de scholen die middelen ook mogen aanwenden om startende leerkrachten een paar uur vrij te stellen.

Ook daar hebben we een autonomie gegeven aan de directies. Een meer doortastend HR-beleid? Wel, dat zijn concrete voorbeelden op het terrein van hoe we dat realiseren. En we gaan nog meer doen. We gaan nog meer doen, want ik erken dat het niet genoeg is. De resultaten zijn goed, maar we gaan nog meer doen op het vlak van administratieve lasten en op het vlak van het doorbreken van de vlakke loopbaan, wat inderdaad een heikel punt is. Voor het eerst hoop ik dat te kunnen realiseren, dat we, net ook met het oog op de coaching, een extra functie kunnen invoeren in ons onderwijs, dat we de zijinstroom kunnen versoepelen en dat we de lerarenopleiding ook op dat vlak kunnen verbeteren.

Maar we willen ook verder kijken. Er wordt gesuggereerd dat ik de Grondwet moet wijzigen, in overleg met de federale overheid. Ik wil wel. Dat is trouwens niet het enige grondwetsartikel dat ik graag gewijzigd zou zien. Ik ben daar absoluut altijd toe bereid. Net daarom ook, als het gaat over de fundamenten van ons onderwijsstelsel, over de netten, over de koepels, over de fundamentele organisatie van ons onderwijs, heb ik een commissie der wijzen opgericht, zodat die zich daar in alle luwte over kunnen uitspreken en met enig gezag naar buiten

kunnen komen en concrete voorstellen kunnen formuleren. Want neen, wij gaan hier niet beslissen dat morgen de Grondwet wordt gewijzigd, tot mijn spijt.

Maar laat ons daar dus die aanpak volgen. Die aanpak werkt, net zoals met de commissie Beter Onderwijs. Het is een aanpak die werkt, namelijk: dertien aanbevelingen die ondertussen ter harte worden genomen door alle onderwijspartners. Er is de kwaliteitsalliantie. In de luwte hebben we gewerkt met experten, die zich hebben uitgesproken over de kwaliteit van de leermiddelen. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we minder invulboeken hebben, dat de kwaliteit van onze boeken beter is? Wel, we hebben daar ook een akkoord over bereikt, stap voor stap, beetje bij beetje. En inderdaad zonder pact. Dat hebben we ook beslist in de schoot van de regering. We kijken dus verder.

Fundamenteel wil ik toch ook dit nog meegeven. De zwartgalligheid die men hier blijft spuwen ... De wens is soms de vader van de gedachte, denk ik dan. De tanker die aan het zinken is. Shoot me, maar ook in een plas water moet je de zon zien schijnen. En ik zie dat wij met recht en reden kunnen zeggen dat er vooruitgang is en dat er voor het eerst in jaren positieve vruchten te plukken vallen op het vlak van inschrijvingen in de lerarenopleiding, op het vlak van de overstap van mensen van de privé naar het onderwijs. En dat maakt dat wij uiteindelijk ons aantal werknemers zien aangroeien in het onderwijs. In andere sectoren is dat nog aan het dalen. Bij ons is dat aan het stijgen. Is het genoeg? Neen, het is niet genoeg. Gaan we extra maatregelen nemen? Ja. Maar we kunnen wel met recht en reden zeggen dat we erin geslaagd zijn om de job van leerkracht aantrekkelijker te maken en dat dat uiteindelijk ook wel wat vruchten begint af te werpen en dat we meer mensen kunnen verleiden om de overstap te maken.

U zit hier zwartgalligheid te spuwen. Ik zou u oproepen om met zijn allen meer reclame te maken voor ons onderwijs en ook de positieve boodschappen te brengen. Want elke dag worden er fantastische verhalen geschreven in ons onderwijs, door al die leerkrachten die het beste geven van zichzelf, in het kleuteronderwijs, in het lager onderwijs, in het secundair onderwijs. En die hebben geen boodschap aan uw zwartgalligheid en al dat pessimisme. *(Opmerkingen)*

We kunnen ons optrekken aan een perspectief en aan positieve maatregelen die uiteindelijk in het verschiet liggen. We kunnen zeggen: geen zwartgalligheid. We ontkennen de ernst van de situatie niet, maar we zeggen wel: de toestand is ernstig, maar ook hoopvol. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, ik zit hier nog niet lang, maar ik moet eerlijk zeggen dat het niet altijd simpel is om uw logica te volgen. U begint met te zeggen dat de onderwijskwaliteit niet enkel daalt door het lerarentekort, maar ook door de onderwijskwaliteit die daalt. Ik denk dat dat evident is, dat de onderwijskwaliteit daalt doordat de onderwijskwaliteit daalt. Het is eigenlijk veelzeggend dat u niet verder raakt dan dat soort zinnen. U bent in uw vierde jaar als minister. U hebt een opsomming gemaakt van commissie na commissie na commissie na commissie. Zeer interessante aanbevelingen, maar de realiteit op het veld is dat men langer en langer in de studie zit. Elk jaar dat u minister bent, neemt het aantal uren in de studie voor leerlingen toe.

Mijn fractie is zeer hoopvol als het gaat over het enthousiasme, de werklust en de moed van veel leerkrachten, maar is zeer bezorgd als het gaat over de realiteit op de klasvloer. Als ik u bezig hoor, weet ik eigenlijk niet of u nog wel scholen bezoekt. Want u steekt hier een verhaaltje af dat u hoopvol bent en dat het allemaal wel goed komt, maar de realiteit is dat de leerkrachten vandaag verzuipen. Leerkrachten die elke dag keihard werken, verliezen de moed. En wat zij vragen, is dat er een minister opstaat die het voor hen opneemt, een minister

die beseft hoe ernstig de problemen zijn, die met oplossingen komt en die verder geraakt dan wat ballonnetjes op te laten zonder een akkoord van zijn eigen meerderheid, zonder dat het doordacht is, een minister die met concrete oplossingen komt. En daar faalt u jaar na jaar in.

En dus vraagt onze fractie nogmaals of u alstublieft met onze voorstellen aan de slag kunt gaan. Telkens opnieuw reiken wij u de hand, u slaat ze telkens opnieuw af. Laten we ervoor zorgen dat er écht wordt hervormd in ons onderwijs, dat er leerkrachten voor de klas staan, dat we de leerlingen uit de studie halen. Want het échte probleem, de échte achteruitgang in ons onderwijs is dat er te veel uren in ons onderwijs verloren gaan omdat de leerlingen in de studie zitten. Zolang u dat probleem niet erkent, zal ons onderwijs achteruit blijven gaan.

Minister, zet de oogkleppen af en ga aan de slag. *(Applaus bij Vooruit en van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik breek ook graag heilige huisjes af, maar laten we onszelf ook niet wijsmaken dat het heilige huisje van de snelle aanstelling ... *(Een peuter huilt op de publiektribune.)*

De voorzitter: Jean-Jacques, allee.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Nee, nee, dat doet mij altijd iets. Ik heb dat vroeger ook regelmatig in mijn huiskamer of in mijn slaapkamer gehad. Ik vind het alleen bijzonder raar dat je je kinderen meebrengt naar het Vlaams Parlement, maar dat zal aan mij liggen. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

Het is een heel positief gegeven dat u, minister, ervoor hebt gezorgd dat leerkrachten die niet voldoen sneller kunnen worden ontslagen. Maar we moeten eerlijk zijn: de snellere vaste aanstelling is gewoon de rekening doorschuiven naar het federale niveau. Trouwens, het feit dat heel veel jongere leerkrachten binnen de vijf jaar uitstromen, bewijst dat die vaste aanstelling niet noodzakelijk het effect heeft dat het volgens u op dat moment zou moeten hebben.

Minister, de vraag die volgens mij overigens door zowel de meerderheid als de oppositie wordt gesteld en waaraan zij beide willen meewerken, is: op welke manier zullen we die jonge leerkrachten, junior, senior, beter begeleiden? Hoe zullen we ervoor zorgen dat ze niet voor de moeilijkste klassen komen te staan? Hetzelfde geldt voor de zijinstromers: op welke manier kunnen wij die aan boord houden? Ik kan alleen maar vaststellen dat ik daar nog geen rechtstreeks antwoord op heb gekregen. *(Opmerkingen)*

Dat is niet waar. Ik heb nog geen rechtstreeks antwoord gekregen op de vraag op welke manier we dat zullen doen. En dat is inderdaad door te zeggen welke stappen we zullen volgen en op welke manier we dat kunnen invoeren. Dat zijn zaken die ik op dit moment mis.

Ik verwijs ook naar het hele HR-beleid. Moeten we er niet over nadenken of we scholen meer verantwoordelijkheden kunnen geven, zodat ze dat voor een stuk zelf in handen kunnen nemen? Ik merk vandaag dat die zaken nodig zijn, maar dat daar niet de nodige stappen toe worden gezet.

Ik heb u daarnet gevraagd of u een dialoog wilt opstarten tussen de verschillende netten en koepels om ervoor te zorgen dat er beter wordt samengewerkt en dat de ene school gaat samenzitten met de school van de overkant om ervoor te zorgen dat de leerlingen die nu geen leerkracht hebben, er wel een zullen

hebben. Zijn er concrete stappen? Wilt u dat doen? Dat zijn de zaken waarover we hier in de plenaire vergadering moeten discussiëren. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, wat hebben we vandaag nu eigenlijk al geleerd? De klassieke recepten van het gefaalde beleid. Ten eerste, het verdrinken van de vis. Alles is al de revue gepasseerd, bij de heer Daniëls en de minister: eindtermen, M-decreet, planlast, de canon en het orgelpunt, het financieel bestraffen van de ouders als oplossing voor de problemen van het onderwijs.

Het tweede recept van gefaald beleid is de ontkenning. Over het lerarentekort wordt gezegd: "We zijn goed bezig, de tanker is aan het keren, onze aanpak werkt." Wel, surprise, niks is minder waar.

Het derde recept van het gefaald beleid is dat het de schuld van links is. Het is de schuld van de pretpedagogen van wie je niet meer mag excelleren, en van de linkse partijen die Nederlands en wiskunde niet belangrijk vinden.

Dat zijn drie zaken waar ik het absoluut niet mee eens ben. Als u mij vraagt of ik vanuit de oppositie wil meewerken aan zo'n pact wiskunde en Nederlands, graag. Vinden wij wiskunde en Nederlands belangrijk? Superbelangrijk. Maar collega's, niet op basis van de recepten van vandaag: niet alleen door te werken met taaltesten, met toetsen, met screenings en, als de resultaten dan niet goed zijn, met het bestraffen van de ouders, waarbij er onvoldoende middelen worden voorzien om ook effectief iets te doen aan die taalondersteuning. Dus ja, wij willen daaraan meewerken, ja wij vinden dat extreem belangrijk, maar het zal niet zijn volgens de recepten van vandaag. Er zijn andere dingen nodig, andere dingen dan die zaken die jullie nu opgesomd hebben om jullie falend beleid te maskeren.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, collega's, ik vind het gênant dat woorden als zwartgalligheid, zwartepieten doorschuiven en polariseren gebruikt worden als mistgordijn. Minister, ik vind het even gênant als uw tussenkomst. Als u dat gedaan zou hebben tijdens het begin van de legislatuur, helemaal in het begin, dan zou ik nog "oké" zeggen. Maar dat u dergelijke zaken poneert na bijna vier jaar beleid, daar zakt mijn broek figuurlijk van af. Ik kan het gewoon niet geloven. Ik wil daar heel duidelijk in zijn. De verhalen die de leerkrachten schrijven in het onderwijs – daar hebt u gelijk in – zijn eigenlijk uw redding. Dat zorgt ervoor dat het falen van uw beleid er nog niet voor zorgt dat er nog meer problemen zijn in scholen. Die personeelsleden houden dat precies recht. U spreekt over beetje bij beetje, over kleine stapjes. Wel, dat bewijst dat u de sense of urgency nog altijd niet inziet. En ja, de onderwijskwaliteit gaat achteruit, niet beetje bij beetje, maar met rASSE schreden.

Wij hebben ook nooit gezegd dat we alleen maar kijken naar dat lerarentekort. Het is een en-enverhaal. Dat hebben we ook altijd op die manier naar u geponeerd. Maar het is zo ontmoedigend voor onze fractie dat wij tegen de bierkaai vechten. De processie van Echternach is een sprintprocessie tegen het beleid dat u vandaag voert na vier jaar. Ik steek een hand uit, collega van cd&v. Want u weet dat ik altijd constructief ben, maar ik ben moedeloos. U hebt geponeerd dat jullie zelf het plan gaan schrijven. Wij reiken de hand. Wij vragen nu al zoveel jaren om over alle partijgrenzen heen dat plan in concreto te brengen, zodat de kinderen niet de dupe worden van het beleid dat nu gevoerd wordt. Collega, ik reik dus de handen. We gaan samen aan de slag. Dan gaan we misschien toch nog het beleid van het onderwijs op het einde van het jaar met een positieve

noot kunnen afsluiten. Ik spreek dus af. (*Applaus bij Vooruit en van Mieke Schauvliege*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, wetenschap en de N-VA blijft toch altijd een moeilijk huwelijk. De studie die aanleiding gaf tot dit actualiteitsdebat van de KU Leuven bewijst dat het lerarentekort de eerste en de belangrijkste oorzaak is van de daling van de kwaliteit. Dat is de essentie. Dat tekort stijgt. Ook uit deze studie blijkt dat in 2021 een basisschool gemiddeld zeven weken een leraar te kort kwam, een jaar later elf weken. Dat zijn er vier bij, meer dan 50 procent erbij. Minister, dat zijn feiten. Dat is geen zwartgalligheid. Dat zijn feiten. Dat zijn facts. Er is een verschil tussen optimisme – dat is belangrijk – en surrealisme.

U zegt hier dat de kwaliteit achteruitgaat, maar dat de oorzaak elders ligt, dat het allemaal andere dingen zijn. Ja, dat is blablabla. De hoofdoorzaak is het lerarentekort en dat moeten we oplossen. En ja, er worden maatregelen genomen, maar ik had gehoopt dat u hier nu met een plan met extra maatregelen zou komen, met perspectief. In de plaats daarvan is het opnieuw borstgeklop, en gaat het over wiens schuld het is. Minister, als ik u hoor, zou je bijna kunnen denken dat in het onderwijs alles op rolletjes loopt. Maar we weten wel beter.

Ik denk, collega's, dat mevrouw Rutten gelijk heeft. Het hoofdprobleem is dat er een oplossingstekort is en dat het engagement om daaraan te werken, ontbreekt.

Minister, ik heb drie concrete voorstellen geformuleerd van dingen die er nu niet zijn en die wel kunnen bijdragen aan een oplossing. Dat is, ten eerste, een uitbreiding van de vervangingspool voor starters, zodat jonge leerkrachten niet meer van hier naar daar moeten. U hebt die vervangingspool afgebouwd in het basisonderwijs. Wij willen die uitbreiden, zodat jonge leerkrachten meer begeleiding krijgen, maar ook werk- en financiële zekerheid hebben in het begin van hun loopbaan. Dat is belangrijk voor mensen. Ten tweede, er moeten veel meer zijinstromers kunnen komen door de anciënniteit te verhogen. Dat is betaalbaar. Het tekort brengt voor de Vlaamse Regering veel op. U kunt die anciënniteit verhogen naar 20 jaar, zodat er geen enorme 'gap' meer is. Waarom antwoordt u daar niet op? Waarom onderzoekt u die piste niet? Het is uw eigen administratie die u die cijfers heeft gegeven. Het is uw eigen administratie die aangeeft dat dit mogelijk is. En tot slot, er moeten veel duidelijkere maatregelen komen voor eindloopbaan, maatregelen voor oudere leerkrachten. De Vlaamse Regering heeft die maatregelen afgebouwd. Dat was een sterk punt in het onderwijs. Dat moet worden heropgebouwd.

Dat zijn concrete voorstellen, waarvan ik vraag of u zich daarover kunt uitspreken. (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Collega's, de onderwijskwaliteit daalt. Ik denk dat we het daarover eens zijn. Maar ik zou jullie toch willen vragen om verder te durven kijken dan dat lerarentekort.

Ik hoor u zeggen, collega De Witte, dat de essentie uit het onderzoek stelt dat het lerarentekort de oorzaak is. Maar het onderzoek zegt ook nog een aantal andere dingen.

Collega Verbeurgt, u zegt dat de leerkrachten de moed verliezen. Ja, waarom verliezen onze leerkrachten de moed? Wij vragen – wij allemaal in dit parlement stemmen verschillende decreten over van alles en nog wat – enorm veel van onze

leerkrachten binnen en buiten de klas, in de school. Wij vragen hun om maximaal te differentiëren over een grote diversiteit van leerlingen in hun klas. Wij vragen dat ze maximale inclusie realiseren. Het onderzoek bevestigt wat de peilingen van vorig jaar ook al hadden aangegeven, namelijk dat in scholen die enorm investeren in binnenklasdifferentiatie, iets wat we allemaal van hen verwachten, de toppresteerders achteruitgaan. In het huidige onderzoek blijkt dat de toppresteerders van onze klas, nu in 2023, 37 weken achterstaan op de toppresteerders van 2019. Dat is verschrikkelijk nieuws. En dat komt omdat we zoveel van onze leerkrachten verwachten. We moeten daar realistisch in durven zijn: wat kan iemand realiseren binnen de beperkte tijd van het onderwijs, wanneer een dag start om half 9 en eindigt om half 4 of 4 uur. Daar moeten we ook naar kijken.

Ik sluit me aan bij wat collega Rutten zei. Wij gaan met een heel open vizier naar ons onderwijs moeten kijken. Het zal niet alleen opgelost worden door te zeggen dat er een lerarentekort is. Nee, we moeten kijken naar de oorzaken van dat lerarentekort. En dat ligt volgens mij voor een stuk aan wat wij eisen van onze leerkrachten en hoe wij hen omkaderen, maar ook aan onze lerarenopleiding, die veel te weinig opleidt voor wat een leerkracht vandaag de dag moet kunnen.

Voor ons allemaal is dit een oproep om met een open vizier naar ons onderwijs te kijken, naar de organisatie ervan, en wat realistisch is om van onze leerkrachten te verwachten.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega Krekels, ik ben het eens met u. Wij vragen veel van leerkrachten. Maar er is wel een fundamenteel verschil tussen u en mij. Ik zit nog geen maand in dit parlement, u zit hier al jaren. En dan hoor ik u vandaag zeggen 'we gaan moeten ...' en 'we gaan eens nadenken over ...' en 'we gaan eens moeten kijken of ...'.

Wat hebt u de voorbije jaren gedaan? Dat snap ik dus niet, dat u hier vandaag met een uitgestreken gezicht kunt komen zeggen: "We gaan eens nadenken over ..." Vijftien jaar geleden, twintig jaar geleden, zei uw partijvoorzitter dat het onderwijs anders zou worden met de N-VA. Twintig jaar later zegt u: "We gaan eens nadenken over de lerarenopleiding." Ik ben het met u eens dat de lerarenopleiding beter moet, maar wat hebt u gedaan om ze te verbeteren? Ik ben het met u eens dat we te veel vragen van leerkrachten, maar wat hebt u gedaan om de planlast daadwerkelijk te verlagen?

Ik heb collega Daniëls horen zeggen dat er een affiche komt. Wow. Het onderwijs dankt u. Dat is de realiteit: u zit hier al jaren, en er verandert niets. Erken alstublieft uw verantwoordelijkheid, ga aan de slag, en zorg dat er nu in het laatste jaar wel iets verandert. Dat is mijn duidelijke oproep. Ik begrijp echt niet dat u alles zo blauwblauw kunt laten, zoals u nu doet. (*Applaus bij Vooruit en van Elisabeth Meuleman*)

De voorzitter: Kan het publiek op de tribune gaan zitten alstublieft? Dat geldt ook voor parlementsleden, collega Vandecasteele.

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik wou even ingaan op wat de minister aangaf over wat er in het regeerakkoord staat. De zomerscholen stonden zeker in het regeerakkoord, op pagina 35, net als de zijinstromers, waar we werk van zouden maken, op pagina 27.

Collega's, ik denk dat het een illusie is dat we de problemen hier, in dit debat, zullen oplossen. Ik heb vanuit onze fractie inderdaad een aantal stappen gezet

om een aantal zaken samen te brengen, maar toch vanuit een soort bescheidenheid, want ik heb zeker niet alle macht om alles op te lossen via een pact. Ik denk dat we dat samen moeten doen. Vandaar de oproep om, via onze magnetische krachten in het onderwijs mensen samen te brengen. Dat is op korte termijn en op lange termijn.

Minister, als we het hebben over de zijinstromers, dan ben ik zeer benieuwd naar die cijfers over de lerarenbonus. Hoeveel mensen hebben de lerarenbonus effectief aangevraagd, en hoeveel mensen zijn effectief al gestopt? Zijinstromer zijn en effectief de lerarenopleiding volgen, én aan het werk zijn, én een gezin hebben, dat vraagt heel veel van die leerkracht. We hebben dat vanmorgen ook op de radio gehoord. Maar het vergt ook heel veel van een schoolorganisatie. Wat ik hoor, is dat we aandacht moeten hebben voor de mensen die starten in het onderwijs – de mensen die pas afgestudeerd zijn – maar ook voor de zijinstromers. Hoe kunnen we hen begeleiden? Ik denk dat die aanvangsbegeleiding momenteel heel veel ruimte voor de zijinstromers vraagt. U hebt nog wat vrije beleidsruimte. Wij stellen vanuit onze fractie voor om daarop in te zetten: om de aanvangsbegeleiding voor zijinstromers waar te maken.

Daarnaast, minister, moeten we er alles aan doen ...

De voorzitter: Collega Vandromme, sorry dat ik u onderbreek. Collega Vandecasteele, als u een praatje wilt voeren met personen op de tribune, mag ik dan vragen dat u ergens anders gaat? Niet daar, dat is tegen het reglement. *(Applaus bij de meerderheid)*

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, voorzitter.

Ik had het over de leerkrachten die we in het onderwijs willen houden, want we doen er alles aan om ze naar het onderwijs te trekken. Ik licht al een tipje van de sluier op over ons plan, minister: we gaan voor een 'blijf bij'-bonus. Wat betekent dat? We houden ervan om mensen in het onderwijs te laten blijven, maar ook om hen te laten bijblijven. We gaan ervoor om leraren die de kaap van vijf jaar voor de klas afronden, een extra bedankje te geven. We gaan hun een soort leerkrediet geven waarmee ze verdere vorming kunnen volgen. Dat hoor ik hier vandaag nog niet, collega's: dat we jongeren kansen geven om zich in het onderwijs te professionaliseren. Vandaar het idee om die 'blijf bij'-bonus voor te stellen, om hen als het ware in het onderwijs hun ding te laten doen, hen te laten groeien en daar kansen voor te geven. Het is toch wel vreemd dat het onderwijs misschien wel de minst lerende organisatie is van alle sectoren en organisaties. Dat komt doordat het momenteel alle hens aan dek is en men geen mogelijkheid heeft om mensen te laten bijstuderen om zich te professionaliseren. Dat is een tekort, en het is iets wat je niet op korte termijn kunt realiseren, minister. Vandaar de nood om te gaan samenzitten en om ook op lange termijn te gaan nadenken.

Collega Daniëls, u hebt gelijk: je kunt die tanker niet in één keer keren. Daarom is het nodig om een visie op lange termijn te hebben, om na te denken, de koppen bij elkaar te steken en uit te werken wat nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil toch even nog op collega Verbeurgt reageren. Ik ga gewoon een voorbeeld geven, want u verwijt ons dat wij niks doen. Maar ik ga u een voorbeeld geven van hoe moeilijk het soms is om iets te kunnen doen. Jawel, ik ga u een voorbeeld geven.

Wij, als N-VA, pleiten al jaren voor een realistische vorm van inclusie in ons onderwijs. Onder meer uw partij is dan de eerste om op haar achterste poten te gaan staan, want inclusie moet mogelijk zijn voor iedereen en iedereen moet, ongeacht wat, terechtkunnen in ons gewoon onderwijs. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

Jawel, dat is wel waar. En dat maakt dat, als wij zeggen "gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het moet", wij 'met een vuile vinger gewezen worden'. En er wordt gezegd dat het toch wel schandalig is dat de N-VA tegen inclusie is. Wel, dat is niet waar. Maar wij willen het realistisch maken. En doordat iedereen daar altijd tegen vecht, is het zo moeilijk om dat te realiseren. En dan vraagt dat helaas vier jaar tijd. Maar het decreet Leersteun komt eraan en ik hoop dat dat een stap in de goede richting zal zijn. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Eerst een aantal replieken, collega's. Ik heb zeer goed geluisterd.

De voorzitter: U had toch de tijd.

Hannelore Goeman (Vooruit): Mijnheer Daniëls, moeten de koepels en netten hun verantwoordelijkheid nemen? Absoluut. Maar wat wij niet aanvaarden, is dat de minister zijn verantwoordelijkheid van zich afschuift. Wij zijn hier in het Vlaams Parlement. Wij vragen dat de Vlaamse minister van Onderwijs zijn job doet. Daar zullen wij voor blijven vechten.

En we laten het niet reduceren tot het lerarentekort. Laat het ons hebben over die lat die hoog moet liggen. Ik heb het u gevraagd, maar ik heb geen antwoord gekregen. Waar zijn de eindtermen basisonderwijs? Daar wordt de basis gelegd, voor wiskunde, voor Nederlands, om ervoor te zorgen dat kinderen onze taal goed leren. Dat is zo essentieel. Want ons betreft, kunnen we daar vroeger aan beginnen. Investeer massaal in de kinderopvang. Hoe sneller je met Nederlands in contact komt, hoe beter. Welkom, trouwens.

Ten tweede zijn er die zomerscholen ...

De voorzitter: Collega Goeman, u hebt collega Daniëls nu natuurlijk uitgedaagd omdat u zegt dat u hem iets gevraagd hebt, maar geen antwoord hebt gekregen. Gaat u nu antwoorden?

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Goeman, de geschiedenis heeft zijn rechten.

Weet u hoe het komt dat er gestart is met de eindtermen secundair onderwijs en niet met de eindtermen basisonderwijs? Vanwege de modernisering van het secundair onderwijs, gestart onder Pascal Smet en afgewerkt onder de vorige regering, met aparte en nieuwe studierichtingen. Je kunt geen modernisering doen zonder dat die eindtermen zijn aangepast. Ik zat hier toen nog in een andere hoedanigheid, maar ik heb ettelijke keren tegen Pascal Smet en de raadgevers gezegd waarom we niet starten met het basisonderwijs. Maar minister Smet wilde per se een grote modernisering van het secundair onderwijs. Wel, we hebben ze gemaakt, we hebben ze afgewerkt met de vorige regering, onder minister Crevits. Maar je kunt toch geen modernisering doen van al je studierichtingen en over de inhoud van wat er in die studierichtingen geleerd moet worden, zeggen dat je dat later gaat doen en eerst het basisonderwijs gaat doen? Maar hadden het basisonderwijs en die eindtermen van het basisonderwijs van mij eerst mogen komen, en nadien het secundair? Absoluut. Daar heb ik absoluut geen probleem mee.

Collega Verbeurgt sprak daarnet over 'zo'n afficheke'. Excuseer, mijnheer Verbeurgt, maar waarover gaat het? Leerkrachten vragen in het kader van planlast heel duidelijk wat ze nu echt moeten doen en wat van ergens anders komt. Wel, wij gaan ze die lijst geven. Dit moet. Wat wil dat zeggen? Ofwel hebben we het in dit parlement gestemd en dan moet het, ofwel is het een besluit van de Vlaamse Regering, en dan moet het. En al de rest 'moet niet'. Dat is uitgevonden, bedacht door weet ik veel wie, maar dat 'moet niet'. En waarom zeg ik 'een affiche'? Dat is niet zomaar. Dan kan dat opgehangen worden in de leraarskamer. Daarover gaat het, duidelijk en concreet. Duidelijk en concreet. Daarover gaat het.

En ik hoor u daarnet dan nog zeggen dat we geen maatregelen nemen. We sommen een aantal maatregelen op en dan begint u op die maatregelen commentaar te geven. Dan zijn er maatregelen genomen, hé? Als ik de krantenartikelen analyseer, en ik lees alle commentaren van de linkerzijde op alle maatregelen, dan stonden de kranten vol. Dat wil dus zeggen dat er maatregelen zijn genomen, anders kon er geen commentaar zijn op die maatregelen. Het is wel het een of het ander.

En het laatste punt is dat u zegt dat het nu moet, nu. Dat kunnen we doen, we nemen nu maatregelen. Maar het eerste wat u dan gaat zeggen in de commissie Onderwijs is: "Hebt u met alle stakeholders overlegd? Waar is het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)? Is iedereen akkoord met alles?" Dat is net, collega's ... En eender welke partij die hier de minister levert, alle kleuren zijn daarmee geconfronteerd.

Het onderwijsoverleg en de sectorcomités vragen, tot spijt van wie het benijdt, veel tijd. Sommige dingen geraken dan niet verder.

Voorzitter, ik was hier vandaag de zaken aan het noteren waarvan ik dacht dat alle partijen het erover eens zijn. Ik hoor een partij zeggen dat er meer werkzekerheid moet zijn voor de jonge leerkrachten. Dat is een benoeming. Ik hoor een andere partij zeggen dat een directe benoeming niet goed is. Dat heb ik al geschrappt. Ik had voor mezelf ook genoteerd dat ik een partij hoor zeggen dat ze over Nederlands en wiskunde wil nadenken, maar ... Dat heb ik al geschrappt. Het M-decreet hervormen, het Leersteundecreet ... Dat heb ik geschrappt. Collega's, ik wil wel, maar u laat hier vandaag duidelijk blijken hoe moeilijk dit debat is. Om die reden wordt een Commissie der Wijzen opgericht, die losstaat van ideologie, vroegere partijstandpunten of wat dan ook, van linken met andere organisaties of misschien zelfs van parlamentsleden die in andere organisaties leidende rollen hebben. Een commissie die los daarvan, vrij en open denkt. Collega's, dat is de Commissie der Wijzen die voorligt. Dat is de realiteit.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

U bent natuurlijk weeral aangesproken.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega Daniëls, het verleden heeft zijn rechten. Ik was in een vorige hoedanigheid aanwezig bij de onderhandelingen over de eindtermen. U weet wat onze partij vroeg: een leerlijn, vanuit de eindtermen van het secundair onderwijs kijken naar het basisonderwijs. Doe nu niet alsof wij degenen waren die hebben tegengehouden dat er op lange termijn werd gekeken. U weet wat er aan die tafel was gevraagd.

Wat wij toen ook hebben gevraagd, is: minder eindtermen, eindtermen die ambitieus waren. Wij waren bijvoorbeeld vragende partij voor bindende eindtermen Nederlands. Die werden door u in dit parlement weggestemd. (*Opmerkingen van Koen Daniëls*)

Collega Daniëls, u mag dadelijk ook repliceren.

De voorzitter: Dat zal ik wel beslissen, wie er repliceert.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Excuseer, voorzitter, mijn jeugdige enthousiasme is me te snel af.

Collega Daniëls, u zegt dat het tijd kost. Niemand ontkent dat. Maar u hebt wel al negen jaar de tijd gehad! U verwijst naar de planlast. In de vorige legislatuur deed minister Crevits Operatie Tarra. Wat was het resultaat? Tarara! Niets! En nu komt u vandaag terug met voorstellen. Negen jaar de tijd, en u hebt weinig tot niets kunnen realiseren. U bent ooit naar de kiezer getrokken met "de kracht van verandering". Het veld moet het vandaag doen met "de kracht van 't is precies toch moeilijk". 't Is moeilijk. Natuurlijk is het moeilijk! Maar dan moet u net extra uw best doen. Dat zeggen we aan onze leerlingen. Dat zegt minister Weyts graag. Maar hij luistert duidelijk niet naar zichzelf. Als het moeilijk is, moet u beter uw best doen, collega Daniëls. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Verbeurgt, ik snap waarom uw partij de naam Vooruit heeft gekozen. Wat we vandaag aan het oplossen zijn, is natuurlijk wat vroeger, als we het in de achteruitkijkspiegel bekijken, allemaal is beslist en wat we aan het rechte trekken zijn. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman en Thijs Verbeurgt)*

Dat zijn natuurlijk de realiteiten die zich vandaag voordoen. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

U had het daarnet over het moment waarop de onderhandelingen over de eindtermen voor het secundair onderwijs bezig waren. U hebt dat niet ingebracht. U was niet bij de modernisering van het secundair onderwijs. Daar had er anders moeten worden beslist. Daar had men moeten zeggen: eerst de eindtermen voor het basisonderwijs, dan de modernisering. U moet niet van neen schudden want u weet dat het wel degelijk zo is. Kom daar dus niet mee af.

Als ik dan kijk naar concrete maatregelen, zie ik commentaar van jullie of zelfs tegenstemmen in dit parlement, onder andere over screenings, onder andere over zaken zoals basisgeletterdheid. U zegt hier dat wij als de N-VA tegen basis-eindtermen Nederlands zouden zijn. Wij hebben ze potverdikke zelf ingevoerd en ze in ons regeerakkoord gezet, collega, om een minimumniveau van basisgeletterdheid in te schrijven. Dat komt van deze meerderheid.

Ik vind toch dat u in dezen een beetje de geschiedenis vervalst om uw eigen gelijk te halen. Laat ons dat toch niet doen. Dat gaat ons niet verder brengen. We doen het vandaag, in de situatie waarin we ons bevinden. Daar worden concrete maatregelen genomen en concrete stappen gezet in het belang van de leerkrachten, de leerlingen en de onderwijskwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik geef eerst enkele replieken voor ik verder ga. Over die zomerscholen hebben we altijd gezegd dat we dat een fantastisch initiatief vonden, maar hoeveel leerlingen hebben die zomerscholen gevolgd? Ik heb het nog eens opgezocht. In 2020 en 2021 waren dat 7500 leerlingen. Dat is een succes. Maar denkt u echt, of durft u te echt beweren dat we daarmee structureel de leerachterstand aanpakken? Natuurlijk niet. Goed initiatief? Zeker. Voldoende? Absoluut niet.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Het is niet de bedoeling dat alle leerlingen meteen naar die zomerscholen gaan. Natuurlijk, iedereen die met leerachterstand kampt of die wil bijspijkeren, is daar welkom. Wat vandaag bleek uit het onderzoek, is dat zelfs wanneer er maar een beperkt aantal leerlingen naar de zomerschool gaat, het nadien de volledige klas is die er beter van wordt. Met andere woorden, een zomerschool voor enkelen maakt het geheel sterker. Als we dat weten, dat is evidencebased, dan hoop ik dat we in de toekomst ook op Vooruit kunnen rekenen om dat mee mogelijk te maken. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): De zomerscholen zijn een heel goede zaak. Wat was het oorspronkelijke idee? Dat er ongelooflijk veel verlies is tijdens die zomermaanden. We moeten zorgen voor een goede begeleiding en dat leerlingen worden bijgespijkerd. U herinnert zich dat ik enige tijd geleden al gepleit heb – in Wallonië is het al ingevoerd, ik blijf er hevige voorstander van –, dat we de verdeling van de vakanties tijdens het jaar herbekijken, om dat leerverlies tegen te gaan. Dat is ook evidencebased, dat zou wel degelijk zijn vruchten kunnen afwerpen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Goeman, collega's van Vooruit, ik begrijp niet waarom u de zomerscholen dan niet steunt. Waarom stemt u niet gewoon voor? U hebt zich onthouden. U kunt hier nu toch niet eerst zeggen dat zomerscholen oké zijn en dan dat er te weinig deelname is. Maar als u niet voor stemt, wilt u eigenlijk niet dat er zoveel leerlingen in zitten. Steun dat dan! Steun het voorstel dan als hier in dit parlement wordt gezegd dat we allemaal samen signalen moeten geven aan het onderwijsveld. Stem dan toch voor de zomerscholen.

De heer De Gucht haalt het inkorten van de zomervakantie aan als een van de maatregelen om de kwaliteit te laten stijgen en het lerarentekort te laten dalen. In 'time' krijg ik hier het bericht: als we leraren willen aantrekken door hen te zeggen dat ze minder vakantie gaan hebben, is dat geen goed idee. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Op dit punt is er geen algemene gedragenheid. Collega's, hier op de bühne, voor de camera's, gaan we elkaar niet overtuigen, ook de mensen daar niet. Dat is net het punt waarom de Commissie van Wijzen er ook is.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Voorzitter, ik heb het voorrecht om in een mooie stad te kunnen meewerken aan het project zomerscholen. Het heeft inderdaad effect. De leerkrachten die in de klas de leerlingen mogen ontvangen in september geven dat aan. Maar ik wil toch opmerken dat het niet evident is om voldoende mensen te vinden om in de vakantieperiode voor de klas te staan. Dat wil ik toch even meegeven.

De zomervakantie inkorten heeft inderdaad effect op de leerwinst, op de Nederlandse taal, alles wat met school te maken heeft, en ook op het lerarentekort. De directeurs geven me vaak mee dat we moeten opletten als we spreken over de inkorting van de zomervakantie. School maken is niet alleen voor de klas staan maar ook school organiseren. Ze vragen ons om te denken aan de functie van de directie.

Collega's, als we het dan toch over evidentie en over het wetenschappelijk onderzoeken hebben, dan zou ik graag weten vanaf welk moment er leerverlies is. Collega De Gucht, u geeft aan dat dat wetenschappelijk onderzocht is, maar

dit heb nog nooit ergens onderzocht geweten. Is dat vanaf twee weken, drie weken, vier weken? Maakt het een verschil of de zomervakantie zes of acht weken duurt? Niemand weet het. Ik denk dat dit pas een reden is om daarover een degelijk onderzoek te vragen. Ik heb dat al meermaals gedaan. Daarop kunnen we ons dan baseren om in de toekomst na te denken over hoe we ons onderwijs verder organiseren.

De voorzitter: Collega's, we zijn nu twee uur bezig. Van mij mag het hier nog vijf uur duren, daar gaat het niet om, maar ik zou mevrouw Goeman graag laten repliceren op alles wat jullie hebben gezegd zonder dat ze wordt onderbroken, en haar dan haar betoog laten verderzetten.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, laten we de verslagen erop naslaan. Wij zijn altijd enthousiast geweest over die zomerscholen. Wij vinden dat ook een ongelooflijk sterk initiatief. Alleen hebben wij altijd gezegd dat dat niet genoeg is. Sterk onderwijs begint met een sterke leerkracht voor de klas. Begin dáár dus mee. Dát was altijd onze kritiek.

Dat brengt mij bij het volgende punt. Mijnheer Daniëls, u komt hier inderdaad zeggen dat het aantal zijinstromers nu toeneemt, wat fantastisch nieuws is, en dat we nu ook wel wat moeten wachten op de impact daarvan, tot ook de kwaliteit van het onderwijs gaat stijgen. Ik kan echter alleen maar herhalen dat deze coalitie al negen jaar aan de macht is. Wij begrijpen echt niet waarom het zo lang heeft moeten duren. Dat had al veel vroeger moeten gebeuren. Dan hadden we nu de effecten ervan gezien. Nu wordt het probleem immers alleen maar groter en zitten leerlingen inderdaad in de studie. Ook de vraag hoe lang die nieuwe zijinstromers gaan blijven is essentieel. Inderdaad, mevrouw Rutten, er zijn genoeg mensen met een diploma, maar wat is de feedback die je krijgt als je vandaag met leerkrachten spreekt? Dat de job gewoon niet meer aantrekkelijk is. Hij is te zwaar, er is te weinig ondersteuning en er is te weinig perspectief. Wij begrijpen inderdaad niet, en dat is eigenlijk ook mijn repliek in het algemeen, dat deze coalitie na vier jaar nog altijd komt met proefprojecten en met een Commissie van Wijzen, en dat je een minister hebt die het nodig vindt om tussendoor dan nog eens een populistisch ballonnetje op te laten, dat eigenlijk niks oplost en dat eigenlijk vooral dient om zijn eigen falen te verdoezelen. Minister, ik kan alleen maar vaststellen dat niet alleen wij dat vinden, maar uw coalitiepartners eigenlijk ook. Dat hebben ze heel duidelijk te verstaan gegeven.

Nochtans zijn de oplossingen er. Wij van Vooruit hebben ze u al tien keer voorgeschoteld. Ik overloop ze nog eens. Zorg voor een modern hr-beleid met een modern statuut voor leerkrachten en die 38 urenweek. Zorg voor werkzekerheid, zodat beginnende leerkrachten ook niet elke keer in augustus moeten sprokkelen om zeker te zijn dat ze in september überhaupt nog een vol pakket hebben. Weet u hoe demotiverend dat werkt? Daarrond is er niks gebeurd.

Versterk de lerarenopleiding. Garandeer de kwaliteit. Zorg ervoor dat er meer praktijkervaring is voor beginnende leerkrachten. Zorg misschien ook voor een link tussen de lerarenopleiding en eerste schooljaren, zodat ze daar begeleiding kunnen krijgen van de lerarenopleiding. Ik hoor nu dat men daar een debat over gaat voeren met de lerarenopleidingen, maar wat is er in de praktijk gebeurd met het versterken van de lerarenopleidingen? Niks. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Over een professionaliseringsbeleid voor leerkrachten zijn we het ook allemaal eens. Wat is er in de praktijk gebeurd? Niks.

Voer een doorgedreven taalbeleid, met ambitieuze eindtermen. Zorg ervoor dat leerkrachten tijd, middelen en expertise hebben om daar in alle vakken, niet alleen bij Nederlands, mee bezig te zijn. Nederlands is de basis. Inderdaad, hoe kun je vraagstukken oplossen als je ze zelfs niet begrijpt? Collega's van Open Vld, dat Vlaams plan rond wiskunde en Nederlands is echt een leuk idee, maar ook daar de vraag: waarom komen jullie daar nu plots mee aanzetten? Waarom is dat niet al veel vroeger gebeurd? Het is niet zo dat het probleem van de dalende kwaliteit, van de dalende kennis van Nederlands en wiskunde niet al veel langer bekend is. Dat plan had er allang moeten liggen.

Dan is er het monitoren van de kwaliteit, met de KOALA-testen, met centrale toetsen. Collega Daniëls, wees eerlijk: wij zijn in de commissie altijd positief geweest over de screening an sich, maar met meten alleen ga je de kwaliteit natuurlijk niet opkrikken. Ik hoor nu cd&v zeggen, en eigenlijk Open Vld ook, dat er een lerarenpact moet komen. Ik hoor collega Daniëls zeggen dat dat eigenlijk niet de juiste aanpak is, dat men de kar gaat overladen, maar mogen wij dan nog eens weten wat het standpunt van de Vlaamse Regering is? Kan minister Weyts dat nog eens verduidelijken? Moet er nu een lerarenpact komen of niet? Gaan jullie daar nu nog een inspanning voor leveren of niet? Of moet ik weer vragen aan minister-president Jambon wat het standpunt van de Vlaamse Regering is?

Want ik hoor hier heel graag zeggen dat we moeten samenwerken over grenzen van meerderheid en oppositie heen, maar welke zijn die grenzen nog? Ik heb echt het gevoel dat het eigenlijk iedereen is, inclusief Open Vld en cd&v, wanneer het gaat over het lerarenloopbaanpact, tegen de N-VA.

Het moet gewoon vooruitgaan. Er moet beleid worden gevoerd en dat gebeurt vandaag niet, bij gebrek aan politieke ideeën of moed of allebei. Ik durf het ondertussen niet meer te zeggen. Het is wel zo dat er onder deze coalitie intussen opnieuw negen jaar is verloren gegaan in het onderwijs, negen jaar dat de kwaliteit blijft dalen, negen jaar dat jullie aan het spelen zijn met de toekomst van onze kinderen en van Vlaanderen. *(Applaus bij Vooruit en van Kim De Witte)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega Goeman, u kent mij intussen een beetje. Ik ben niet snel gepikeerd, maar nu ben ik wel gepikeerd. U zegt dat ik nu pas kom aanzetten met het feit dat er een lerarenloopbaanpact komt. Ik kan u alvast een volledig overzicht geven. Er zijn zelfs collega's die streepjes zetten bij de keren dat ik het over het lerarenloopbaanpact heb. Je kunt hen misschien eens vragen hoeveel keer ik het al heb aangeraakt. Van begin 2019 zeg ik al dat we er werk moeten van maken. Nu komen zeggen dat ik er nu over begin, klopt helemaal niet. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

Als er wordt gezegd dat we niets doen en dat we aan de kant staan, dan kan ik alvast verwijzen naar twee conceptnota's die ik heb ingediend om werk te maken van het lerarentekort. Ten eerste is er de integratie van zieke leerkrachten. We hebben er een hoorzitting over gehouden. Aanvankelijk was niet iedereen ervan overtuigd, maar ik merk wel dat het nu soms op tafel wordt gelegd en dat er voorstellen worden gedaan die net in die conceptnota staan.

Ten tweede zijn er de inclusieve leraarskamers. Collega's, er zijn slechts tweehonderd mensen met een beperking in het onderwijs aan het werk. Tweehonderd. Laat ons werk maken van een inclusieve leraarskamer. Laat er ons voor zorgen dat mensen met een beperking ook in de klas aan het werk kunnen gaan. En dat wordt niet caritatief gesteld; het zijn mensen met talenten, mensen die ook zeker in het onderwijs kunnen. Stellen dat wij vanuit onze fractie voor het onderwijs nog geen voorstellen hebben gedaan, klopt niet. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega Vandromme, uw opsomming is eigenlijk het beste bewijs van de onmacht van deze regering. Want wat is er met uw voorstellen gebeurd? Ik waardeer het dat u voorstellen indient, maar de minister blijft er doof voor. Dat is de realiteit. Uw voorstellen vallen op een koude steen. Als u in de oppositie zat, zou ik zeggen: "Chapeau, een medaille voor moed en zelfopoffering. Blijven voorstellen indienen." In de meerderheid vind ik het ronduit pijnlijk om vast te stellen dat er niets mee gebeurt.

U bent een meerderheidsfractie, u zit in de regering. Elke week opnieuw zit u in de regering aan de tafel met de minister en de minister schuift uw voorstellen opzij. Het moet bijzonder pijnlijk voor u zijn want ik weet dat u een groot hart voor het onderwijs hebt, maar uw voorstellen vallen keer op keer op een koude steen. Dat is de realiteit. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voorzitter, ik was niet van plan om tussen te komen, maar ik dacht, als ik nog één keer 'loopbaanpact' hoor, steek ik ook mijn hand omhoog.

Het loopbaanpact wordt hier voortdurend voorgesteld als dé grote oplossing door verschillende partijen, ook door Vooruit, ook door cd&v. Mevrouw Vandromme, er gaat inderdaad geen commissie voorbij of die term valt.

Van de oppositie hoor ik voortdurend dat we niet mogen teruggrijpen naar het verleden. Dat mag niet, maar ik ga u wel heel kort meenemen in het verhaal van het loopbaanpact. Ik ga terug naar december 2009. "Pascal Smet kondigt het loopbaanpact voor leerkrachten aan. We zullen daarmee niet alles in één keer oplossen, maar we zullen alles aanpakken." Zo verklaarde Smet. We springen dan naar 2013. "Smet tilt het loopbaanpact over de verkiezingen." 2015: "Crevits heeft een nota klaar voor het lerarenloopbaanpact." 2016: "Vier onderwijskoepels pleiten voor het loopbaanpact." We gaan dan naar 2017: "Uitstel voor loopbaanpact in het onderwijs." Een jaar later: "Eerst gaan we een studie laten uitvoeren. Zo koopt de minister nog wat extra tijd om een akkoord te maken. De onderwijsvakbonden organiseren toch prikacties."

Collega's, zoveel ministers hebben hun tanden al stukgebeten op het loopbaanpact. Bepaalde conservatieve krachten houden bepaalde hervormingen voortdurend tegen. Ik ben het helemaal eens met minister Weyts dat we enkel stappen vooruit kunnen zetten door stapsgewijze maatregelen en niet door één groot lerarenloopbaanpact, want dat mislukt. Leer toch uit het verleden.

En mevrouw Vandromme haalde het regeerakkoord uit 2019 aan. Ik lees het even voor: "We sluiten een pact met de stakeholders om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijk te maken." Collega's, we moeten dat pact bekijken als een keten van afzonderlijke schakels waarmee we samen een sterke ketting vormen. Dan geef ik ook collega Rutten gelijk: stop met meer en meer en meer van hetzelfde. Dit lerarenloopbaanpact werkt niet. Houd er alstublieft over op. (*Applaus bij de N-VA.*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, ik denk dat niemand ooit gezegd heeft dat het simpel is. Ik heb nooit gezegd dat het in één vingerknip mogelijk zou zijn, of dat er een 'silver bullet' zou zijn. Maar laat ons ook onze kop toch niet in het zand steken. Het onderwijs staat in brand. Er zijn scholen die op sluiten staan, er zijn zoveel leerlingen die geen les krijgen omdat er geen leerkracht is. Ik hoor

hier collega's zeggen dat er geen leerkrachtentekorten zijn. Ik weet niet waar jullie dat vandaan halen, maar ik merk in elk geval dat er wel leerkrachten te kort zijn.

Wat we vandaag nog niet hebben aangehaald, is dat er zelfs scholen zijn die zo veel extra middelen en extra uren genereren omdat er kwetsbare leerlingen zijn. Net die scholen hebben een lerarentekort. We hebben een regel: we organiseren ons onderwijs zodanig dat we kwetsbare scholen, kwetsbare leerlingen extra omkaderen. En dat werkt niet, want er zijn geen leerkrachten. Wie hier zegt dat er leerkrachten op overschot zijn, ik weet niet waar jullie dat halen.

Maar ons onderwijs staat in brand, en ik heb altijd geleerd dat als het vuur heet is, je het ijzer moet smeden. Als we het nu niet doen en nu niet de mensen samen zetten ... Ik weet dat er wel een 'sense of urgency' is, dat die mensen wel snappen dat er samengewerkt moet worden, want ik hoor het zo. Wij hebben samengezeten, wij hebben mensen gehoord. Dan moet er verdorie werk van gemaakt worden. Pak het vast en denk na op lange termijn.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega Grosemans, u vergeet nog een citaat uit uw eigen regeerakkoord uit 2019: "Ik sluit een pact om de lerarenloopbaan opnieuw aantrekkelijk te maken." Collega Grosemans, er is in al uw voorbeelden één constante. Weet u wat die constante is? Uw partij aan de macht. In alle voorbeelden die u hebt gegeven, zit u mee in de Vlaamse Regering. Dat is de realiteit. *(Applaus bij Vooruit en van Kim De Witte.)*

U bent dus al sinds dag één betrokken, en u hebt niks gerealiseerd. Dat is de realiteit. Mijn fractieleider heeft hier enkele concrete voorstellen gedaan.

De voorzitter: Ze heeft weinig kunnen zeggen.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Het voordeel van mijn fractieleidster is dat ze met weinig tijd veel gezegd krijgt. Ze heeft concrete voorstellen gedaan. Ik stel voor dat we daarmee aan de slag gaan: een betere loopbaan, een betere opleiding, zorgen dat de zijinstroom blijft, zorgen dat directies sterker zijn, planlastenverlaging. De voorstellen liggen op tafel, minister, laat ons er nu eindelijk mee aan de slag gaan in plaats van doof te blijven voor alle goede voorstellen, ook die van de collega's van cd&v en van Open Vld. Ga daarmee aan de slag en maak er werk van. *(Applaus bij Vooruit.)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik vraag mij natuurlijk ook wel af, als u niet gelooft in een lerarenloopbaanpact, waarom het dan in uw regeerakkoord staat? Want dat lerarenloopbaanpact wordt ondertussen een monster van Loch Ness, maar wat houdt dat eigenlijk in? Waar gaat dat over? Het gaat over een professioneel personeelsbeleid voor leerkrachten. Het gaat over het statuut, een 38 urenweek. Wat gaan we doen met die ambten? Op welke manier gaan we meer variatie mogelijk maken? Allemaal vragen die er vandaag voor zorgen dat de job niet aantrekkelijk is, die dringend beantwoord moeten worden. Hopelijk zullen ze beantwoord worden door de Commissie van Wijzen. Dat is veel te laat, maar beter laat dan nooit.

Als jullie hier zeggen dat jullie niet geloven in een lerarenloopbaanpact, zeggen jullie dan eigenlijk niet dat die commissie maar voor de show is, dat jullie er daarna niks meer mee willen doen? Wat is dat eigenlijk voor iets? Het lerarenloopbaanpact mag van mij een andere naam krijgen, maar ik hoop dat we het er allemaal over eens zijn dat er een professioneel, modern personeelsbeleid moet

komen in ons onderwijs. Mevrouw Vandromme, ik vind het leuk dat u streepjes trekt elke keer dat u pleit voor een lerarenloopbaanpact ...

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft gezegd dat anderen dat doen.

Hannelore Goeman (Vooruit): Of anderen doen dat, prima. Maar wie er ook streepjes trekt, daar kopen leerkrachten niks mee.

De realiteit blijft dat er geen lerarenloopbaanpact is. Het siert u inderdaad dat u probeert om de boel in beweging te zetten, maar wij kijken naar de resultaten: er is gewoon niets 'gebougeerd', en daar betaalt ons onderwijs vandaag de prijs voor. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Goeman, zoals mevrouw Grosemans heel juist heeft gezegd, is de term 'lerarenloopbaanpact' alleen maar iets als er iets onder zit. U sprak ineens over de 38 urenweek. Dat vond ik wel interessant. Dus mag ik noteren dat Vooruit vindt dat de opdracht van een leerkracht een 38 urenweek moet zijn? Een 38 urenweek, dat betekent dat alle leerkrachten van 8.30 uur tot 17 uur op school zijn, inclusief woensdagnamiddag. Dat is 38 uur op school. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Bent u ervan overtuigd dat we dan leerkrachten gaan houden? Want dan is de flexibiliteit weg. Dat is net een reden waarom mensen in het onderwijs stappen, een zekere flexibiliteit in wanneer je wat doet. Dat hoeft niet noodzakelijk overdag te gebeuren. Je kunt bijvoorbeeld om drie uur stoppen en je kinderen gaan halen, en dan om negen uur opnieuw beginnen te werken tot twaalf uur. Daarover gaat het, collega Goeman. Dat is net waar het in het verleden en ook nu op vastloopt. Dat is de kern.

Die commissie der wijzen, dat is in de luwte kijken naar wat je tegenover elkaar zet. Maar ik heb goed genoteerd dat Vooruit het over een 38 urenweek heeft. Dat is 38 uur op school je ding doen. Dat is dan duidelijk, dat dat de manier is waarop jullie de leerkrachten die willen stoppen en het lerarentekort willen aanpakken. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik vind het wel heel interessant, mijnheer Daniëls, hoe u ons plan rond de 38 urenweek al lijkt te kennen, zonder dat ik het er ooit met u over gehad heb. Want wat wij voor alle duidelijkheid voorstellen, is dat we afstappen van het principe van aanstelling op basis van lesuren en dat we gewoon gaan naar aanstelling op basis van een 38 urenweek, zoals dat gebeurt in zoveel andere jobs. Wil dat daarom zeggen dat leerkrachten fulltime op school moeten zijn? Absoluut niet. Wij zeggen gewoon dat we met leerkrachten een afspraak maken over wat er moet gebeuren in een hele week: hoeveel uren les, hoeveel uren lesvoorbereiding, hoeveel uren voor bijvoorbeeld vergaderen, hoeveel uren voor professionalisering. En daar kan gerust ook een deel thuis van gebeuren.

Wij willen net een 38 urenweek omdat je leerkrachten daar ten eerste ook mee beschermt. Er zijn zoveel leerkrachten die vandaag 50 of 55 uur presteren. En dat zou eigenlijk niet mogen. Je hebt een voltijdse job, en die stopt na 38 uur. We beschermen leerkrachten op die manier dus. Ten tweede: variatie in de loopbaan. Vandaag kun je alleen maar een voltijdse krijgen als je 21, 20, 22, 29 uur les per week krijgt. Het hangt er dan nog van af in welke graad je lesgeeft en of je lesgeeft in het technisch of beroepsonderwijs. Ik vind dat niet eerlijk. Wij zeggen: geef iedereen een 38 urenweek, maar geef beginnende leerkrachten

bijvoorbeeld ook de kans om wat minder te werken, zodat er wat meer tijd is om je lessen voor te bereiden of om wat mentorschap te krijgen. En expert-leerkrachten, leerkrachten die al lang meedraaien, kunnen dan bijvoorbeeld wat later in hun carrière vragen om een jaar wat minder les te geven en ervoor zorgen dat ze een aantal beginnende leerkrachten vanuit hun expertise kunnen ondersteunen. Dat is ons voorstel, en dat alleen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Een 38 urenweek, maar het moet niet allemaal op school zijn? Dan bent u eigenlijk de huidige situatie aan het beschrijven. Dat is voor mij toch wel bijzonder. Een 38 urenweek, maar niet op school, dat is wat vandaag ook gebeurt.

Wat ik wel interessant vind, is wat u aanhaalt. Dat zijn net de proeftuinen. De proeftuinen die vandaag zijn uitgerold, collega Goeman, zijn net scholen die met die verschillende systemen aan de slag gaan om te kijken hoe dat eruit komt. De evaluatie daarvan zal inderdaad cruciaal zijn en zal ook mee voeding geven aan ons debat hier in het parlement. Maar ik zou daar niet op vooruitlopen en nu al zeggen dat het zus of zo moet, want dan vrees ik dat we, in het kader van het lerarentekort, wel eens zouden kunnen eindigen met meer mensen die stoppen en minder die willen starten, als ze dat horen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, collega's, minister, de kern van het debat dat we vandaag voeren is: volstaan de huidige maatregelen om het lerarentekort aan te pakken of volstaan ze niet? Dáároveň, over dat lerarentekort, trekt de studie van de KU Leuven aan de alarmbel en dáároveň moet het debat gaan.

Wat we zien en horen van de mensen in het werkveld, van de koepels, de vakbonden en heel wat mensen hier in het parlement is dat de huidige maatregelen niet volstaan, dat het te weinig is, dat we er op deze manier niet zullen geraken en dat er extra maatregelen moeten komen. Wat de naam van die extra maatregelen is, dat is eigenlijk bijzaak. Noem dat het loopbaanpact, noem dat anders, ik zou daar niet op focussen. Ik zou wel focussen op wat we nog extra kunnen doen, welke maatregelen we nu nog kunnen nemen voor de tijd die ons nog rest, het komende anderhalf jaar.

Wij hebben een drietrapsraket, hier heb je nog een andere naam. Wij stellen maatregelen voor op drie niveaus: voor de starters, voor de leraars die al een tijdje in het onderwijs zitten en voor de leraars die naar het einde van hun loopbaan gaan.

Voor de starters zeggen wij: voorzie die startersjobs. Als ik het goed begrijp, is ook cd&v het ermee eens dat er meer moet worden geïnvesteerd in de startende leerkrachten. Het gaat dan over aanvangsbegeleiding, over vorming en meer tijd voor lesvoorbereidingen. De vakbonden, de koepels en de jonge leerkrachten vragen om die richting uit te gaan, dat hebben we al meermaals gehoord. De heer Boeve, de topman van het Katholiek Onderwijs, zegt dat de middelen voor de aanvangsbegeleiding nu volledig worden opgesoupeerd voor de zijinstromers en dat er geen middelen over zijn voor de mensen die van de schoolbanken komen. Dat is één as: meer daarvoor.

De tweede as is: zorg niet alleen voor meer begeleiding, maar zorg ook voor werkzekerheid, voor financiële zekerheid voor die starters, zodat ze in het onderwijs kunnen blijven. En dan heb ik het over die vervangingspool. Daar hebben we geen proeftuin voor nodig, minister, want die vervangingspool heeft heel lang bestaan en werkte zeer goed. Dat was een goed systeem en u hebt dat

afgebouwd voor het basisonderwijs. In plaats van dat af te bouwen, willen wij het versterken over de koepels heen, zodat jonge leerkrachten, wanneer er op een bepaald moment geen vervanging meer kan gebeuren in school X, toch nog terechtkunnen in een andere school, mogelijkwjs van een andere koepel, en dat ze in ieder geval financiële zekerheid hebben. Op die manier weet je, zodra je start in het onderwijs, dat je een voltijdse job hebt voor een volledig jaar. En dan hoef je niet van de ene interim naar de andere te vliegen. Dat is de tweede as.

En de derde as is – ik kom er vandaag voor de derde keer op terug – de zijinstromers en de anciënniteit. Wij zullen veel meer zijinstromers moeten aantrekken. Zelfs als we het aantal leerlingen die de lerarenopleiding zullen volgen, sterk kunnen verhogen, zelfs dan zullen we meer zijinstromers moeten aantrekken. En de drempel nu is nog altijd heel hoog. Collega's, wie kennen jullie in jullie eigen omgeving? Als je 400 euro verliest, dan is dat veel geld in deze en in alle tijden. 400 euro per maand is nog altijd veel geld. Verhoog die anciënniteit van tien naar twintig jaar. Dat zou een duidelijke stap vooruit zijn. Volgens de cijfers van uw eigen administratie, minister, zou het om dat te doen voor de mensen die nu instappen, gaan over een luttele 10 miljoen euro per jaar. Uiteraard zal het meer geld zijn wanneer je heel het verleden wilt corrigeren. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ja, maar de tijden veranderen ook. Het lerarentekort vandaag is veel hoger dan ten tijde van de uitspraak van de Raad van State in 2013. De tijden veranderen. U kunt het voorstel opnieuw voorleggen aan de Raad van State en zeggen dat u naar twintig jaar anciënniteit wilt gaan. Dat is een heel concrete vraag die wij hebben: waarom legt u dat niet voor, waarom opent u dat debat niet?

De voorzitter: Uw tijd is voorbij. Niemand heeft u onderbroken. *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

Alles is al gezegd.

Kim De Witte (PVDA): Ik houd het heel kort. Laat de leraren lesgeven. De discussie is al gevoerd. En zoals u zegt, is het debat al grotendeels gevoerd. En tot slot: laat de leraars die er al lang zijn, lesgeven, en zorg voor meer rustpauzes, deconnectie en eindeloopbaanperspectieven voor de leraars aan het einde van hun loopbaan. Dat was een sterk punt in het onderwijs, maar dat is allemaal afgebouwd. Open daar opnieuw perspectieven.

Dat zijn een aantal concrete maatregelen. Noem dat geen megapact, maar ga daarmee aan de slag en zorg ervoor dat er extra dingen gebeuren, want ik vrees dat het tekort anders verder zal toenemen. Ik dank u. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik probeerde inderdaad een aantal dingen te noteren waarover een kamerbrede overeenstemming was, maar ik kom tot de vaststelling dat de kamerbrede ondersteuning er over een aantal zaken niet is. Minister, daarom is het inderdaad wijs dat u gekozen hebt om die zaken waar geen overeenstemming over is aan de Commissie van Wijzen te geven.

Ik heb hier ook een aantal zaken gehoord waarvan ik eerst dacht dat er iets in zat: we moeten beginnende leerkrachten minder les laten geven zodat die meer ruimte krijgen, oké. Ik hoor ook collega's zeggen dat we ervoor moeten zorgen dat de meer ervaren leerkrachten, aan het einde van hun loopbaan, kunnen landen, dat ze minder lesgeven. Als ik die twee optel, wil dat dan zeggen dat diegene die niet-beginnende leerkracht is en niet in een uitloopbaan zit, al die uren moet opvangen? Want iemand moet het wel doen, tenzij we door die

maatregelen de leerlingen nog meer in de studie gaan zetten, wat we – denk ik – niet willen.

Collega's, we moeten echt nadenken over maatregelen die los van elkaar genomen worden en die door u geponeerd worden.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega Daniëls, ik zal uw werk wat simpeler maken. Het is vreemd dat ik dat moet doen. U zegt dat er geen kamerbrede steun is.

Koen Daniëls (N-VA): Ik was nog niet rond met al mijn puntjes.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dat geloof ik graag. Dit parlement heeft een simpele regel. Je hebt geen kamerbrede steun nodig. Je hebt een meerderheid nodig om dingen te veranderen. Mijn vraag is heel simpel: waarover bent u het in de meerderheid nog eens? Daarover gaat het. Het is sympathiek dat u naar ons kijkt, maar eigenlijk moet u het als meerderheid eens zijn. Waarover is de meerderheid het nog eens? Kunt u mij alstublieft een reeks voorstellen geven die echt een impact gaan hebben, waar de meerderheid het over eens is? En kunnen de collega's van de meerderheid vervolgens erkennen dat dat voldoende is volgens hen om de problemen in ons onderwijs aan te pakken? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Verbeurgt, ik dacht niet dat ik het zou moeten doen vandaag, maar ik heb al die maatregelen in een mapje gestoken. Op de kافت heb ik 'lerarenloopbaanpact' geschreven. Dat zijn alle maatregelen waar we het met deze meerderheid over eens zijn, cd&v, Open Vld. Dat gaat over de anciënniteitsregeling in het onderwijs: gerealiseerd. De versnelde vaste benoeming: dat was wat jullie vroegen, ervoor zorgen dat beginnende leerkrachten meer werkzekerheid hebben. De cao staat erin. U hebt een betere aanvangsbegeleiding gevraagd, dat hebben we versterkt. Meer ruimte voor de kerntaak heb ik hier ook horen zeggen, wel, dat loopt. U vroeg om ervoor te zorgen dat het kleuteronderwijs ondersteund wordt, wel voilà. Kinderverzorgsters zitten erin. ICT-ondersteuning: leerkrachten vragen al jaren om een computer, wel hoppa. Er is niet alleen de computer, ook het internetonderwijs. Er is de 'baremieke' leeftijd: als je langer werkt in het onderwijs, zie je op dat moment ook je loon stijgen. Wel, de 'baremieke' minimumleeftijd voor nieuwe personeelsleden is afgeschaft. We hebben de Vlaamse re-affectatiecommissie, die extra inspanningen doet voor personeelsleden die geen opdracht hebben. Door de Vlaamse re-affectatiecommissie gaan we toch kijken om hen maximaal in te zetten in het onderwijs, want we betalen hen. Dat is gerealiseerd. De lerarenbonus is alweer een akkoord tussen cd&v, Open Vld en de N-VA. We hebben de proeftuinen – een regelvrije ruimte om te onderzoeken – georganiseerd. Die zijn er gekomen. De professionalisering van schoolleiders zit er ook in. We hebben een communicatiecampagne – ook een van de zaken die jullie aangehaald hebben – 'Lesgeven is alles geven' om meer leerkrachten aan te werven.

Waar lopen we momenteel nog vast? Minister Weyts heeft het zonet nog gezegd: de flexi-jobs, die krijgen we niet rond. Dat lijkt me nochtans ... *(Opmerkingen bij Groen en Vooruit)*

Collega's, je moet daar niet zo lacherig over doen. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Voor mensen die zich vandaag afvragen of ze de overstap naar onderwijs zouden maken en eens willen proeven wat dat is, is dat een ideale maatregel. Zo kunnen we misschien mensen verleiden. Doe daar toch niet zo lacherig over.

Want anders, als de flexi-jobs er niet zijn, dan kun je niet even komen proeven. Dan moet je wel degelijk zeggen dat het alles of niets is.

Dus, mijnheer Verbeurgt, u hebt hier een volledig pakket. U moet niet wijzen naar mijn collega Vandromme. Weet u wat het is? Dit is allemaal ofwel in de Vlaamse Regering goedgekeurd, ofwel in dit parlement, door deze meerderheid.

Ik snap het spelletje wel dat u wilt spelen. Het is goed geprobeerd, maar het gaat ons absoluut niet verder brengen om het probleem op te lossen. Ik geef u nog het volgende mee. Ik heb het nog even opgezocht: uw fractie heeft basisgeletterdheid bij de eindtermen niet goedgekeurd. U hebt zich onthouden. U komt hier zeggen dat u voor basisgeletterdheid bent, een minimumniveau. Op het moment dat we het bij de eerste graad, waar de basisgeletterdheid in zit, brengen, onthoudt u zich. U moet eerlijk zijn. Dat wordt hier telkenmale opnieuw doorprikt. Doe dat toch niet. Geef gewoon toe dat, als wij dingen doen die u ook goed vindt, u het er lastig mee hebt om op de groene knop te duwen. U onthoudt zich dan. Stop daar toch mee. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik ben inderdaad geen fan van basisgeletterdheid. Weet u waarom? Omdat het een lat is die lager ligt dan de eindtermen. Dat is de realiteit, en daarom was mijn fractie absoluut niet gelukkig. En vandaag bewijst u het. De lat in het onderwijs gaat omlaag. U hebt gezegd dat u een lat creëert onder de eindtermen, die lager ligt dan de eindtermen, en die moet elke leerling halen. Wij zeggen: zorg dat elke leerling over die lat van de eindtermen geraakt. U hebt de lat lager gelegd, en daar was mijn fractie het niet mee eens.

Aansluitend op uw mooi lijstje: ik hoor van de collega's van Open Vld en cd&v dat ze dat niet voldoende vinden. Dat is duidelijk. Hun standpunt is: het is niet genoeg. Dus ik vraag aan de collega's van Open Vld en cd&v of zij het lijstje van collega Daniëls voldoende vinden? Geloof u dat we daarmee het probleem in ons onderwijs gaan oplossen, ja of neen?

De voorzitter: Collega, u bent nieuw, maar ofwel stelt u uw vragen aan de persoon die vooraan staat, ofwel aan de minister, niet aan collega's-parlementsleden.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik wil hierbij aansluiten, want inderdaad, we krijgen hier nu een lijst van losse ideeën. De ideeën die gerealiseerd zijn, hebben wij nooit ontkend. Ze staan in het regeerakkoord en ze zijn gerealiseerd. Het zou er nog aan mankeren.

Maar ik ga nog eens proberen. In het regeerakkoord staat ook dat er een lerarenloopbaanpact moet komen. Het gaat niet over de naam, maar het idee staat er wel in. Legt u me dat eens uit. Als het in het regeerakkoord staat, dan moeten jullie het toch eens geweest zijn op het moment dat jullie onderhandelden, over wat dat betekende? Leg mij uit wat het lerarenloopbaanpact is, zoals het in het regeerakkoord staat.

De voorzitter: Collega Daniëls, leg het uit.

Koen Daniëls (N-VA): We zijn nog niet rond, er zijn nog een paar zaken. U hebt daarnet ook minister Weyts gehoord. Er staan in het regeerakkoord maatregelen die we nog gaan uitvoeren. Er staan nog maatregelen op stapel in verband met de lerarenopleiding en de lerarenloopbaan. En als u een definitie zoekt van een lerarenloopbaanpact: ik vind dat de voorzitter van de commissie Onderwijs,

collega Grosemans, dat daarnet heel goed heeft verwoord. Het is een aaneenschakeling van maatregelen die aan elkaar hangen en waar ook overleg over is geweest met de sector. Ik wil gerust hier met jullie, collega's, debat voeren. Maar als de koepels, de vakbonden, de mensen op het terrein zeggen dat ze dat niet willen, wat ben je dan met je maatregelen en het lerarenloopbaanpact?

Ik had ook een mapje bij van Vooruit met het lerarenloopbaanpact dat jullie hadden gesloten. Mijn excuses, maar daar zat dus niets in. Dat is wat collega Grosemans daarnet heeft gezegd. Daarover gaat het.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb nog niet veel gezegd in dit debat, maar soms wordt het mij wel te veel.

Uw minister en uw regering hebben de opdracht gegeven aan een Commissie van Wijzen, onder leiding van Dirk Van Damme, om grondig na te denken over de herorganisatie van het lerarenberoep en van ons onderwijs, om het beter en aantrekkelijker te maken. Eigenlijk is dat het lerarenloopbaanpact. Dat was wat bedoeld is in het regeerakkoord en dat is ook wat niet is verwezenlijkt. Jullie hebben het geëxporteerd naar een volgende legislatuur en naar een commissie van experts, omdat jullie het niet hebben aangedurfd om er zelf aan te beginnen, namelijk de partners rond de tafel te brengen om voor de grondige hervorming te zorgen die nodig is om van ons onderwijs het onderwijs van de 21ste eeuw te maken.

En nu komt u zeggen – en mevrouw Grosemans zegt het ook – dat de aaneenschakeling van losse maatregelen die allemaal in uw mapje zitten, eigenlijk gelijk zijn aan het lerarenloopbaanpact. Neen, dat is het niet. Want door die commissie op te richten zegt u eigenlijk zelf dat het dat niet is, en dat u het niet kunt. U geeft het aan een groep experts om het voor de volgende legislatuur onder een andere minister uit te werken. Dat is wat hier gebeurt.

Dat is wat hier gebeurt. En u moet dus niet afkomen met uw losse voorstellen, en voorstellen zoals flexijobs, alsof dat de kwaliteit van ons onderwijs naar omhoog zal halen. Mensen die je wilt laten proeven van ons onderwijs via een flexistatuut – alstublieft mijnheer Daniëls, minister. U weet evengoed als ik dat de onderwijskwaliteit daarmee niet zal omhooggaan, u weet dat die grondige hervorming nodig is. Maar u hebt het niet aangedurfd, en uw coalitiepartners zeggen eigenlijk net hetzelfde.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): De vraag wordt gesteld wat wij onder een lerarenloopbaanpact zien. Het is, denk ik, een semantische discussie, voorzitter, collega's. Wat zien wij als een lerarenloopbaanpact?

Dat is een pact dat gaat over het onderwijs in zijn geheel: over 'de' leraar, over het statuut van een leraar, over het decreet Rechtspositieregeling – ik raad aan om dat er eens bij te nemen en te zien hoe uitgebreid het is –, over de loopbaan van leerkrachten, over de professionalisering, over de vlakke loopbaan, over hoe we dat moeten doorbreken.

Daarnaast gaat het ook over de schoolorganisatie tout court. Hoe kijken we naar onderwijs? Hoe willen we dat onderwijs georganiseerd wordt? Wat is een school? Wat is een pedagogische eenheid? Hoe voorkomen we dat er aan engineering wordt gedaan?

En dan gaat het over het systeem tout court. Hoe organiseren we ons onderwijs? Want, collega's, de minister heeft het in verleden al gezegd maar ik herhaal het

heel graag: er zijn nog nooit zoveel mensen aan het werk geweest in het onderwijs als nu. Nog nooit zoveel! En dat komt omdat er nog nooit zoveel leerlingen zijn geweest, maar ook omdat wij in het verleden en ook de huidige minister beslissingen hebben genomen en beleidsvoorstellen hebben gedaan waardoor er extra personeel aangeworven kon worden.

Ik heb het al gezegd: we hebben ook extra middelen voor kwetsbare leerlingen via GOK- indicatoren, via SES-kenmerken. Net die middelen voor kwetsbare leerlingen kunnen niet worden ingezet, net daar vinden we geen leerkrachten. Dat is het onderwerp van het lerarenloopbaanpact: in godsnaam, hoe gaan we ons onderwijs organiseren zodat elk kind recht heeft op goed onderwijs? Dat is niet moeilijk. Maar het is niet zo eenvoudig om dat op te lossen, ik geef dat toe. Maar ik vraag moed om samen te zitten.

Als je ergens aan een koordje gaat trekken in het onderwijs, dan heb je veel meer mee dan je aanvankelijk dacht. Ad-hocbeslissingen helpen niet. Er is nood aan een langetermijnvisie, aan een kompas om te zien wat we kunnen doen om die tanker te keren.

De voorzitter: Bent u uw tussenkomst aan het houden?

Loes Vandromme (cd&v): Ja, ja, ik zal niet meer vooraan komen.

De voorzitter: Oké. U hebt dan nog 25 seconden. Dan weet ik dat dat 25 seconden zijn. Gaat u verder.

Loes Vandromme (cd&v): Onderwijs, dat is het decreet Onderwijsrechtspolitie, en dat is eigenlijk Vlaamse koterij, collega's. Als je dat bekijkt: er is altijd verder gebouwd. Ik smijt naar niemand stenen, maar ik denk dat we eens grondig moeten bekijken waar we zijn begonnen en waar we stoppen. De maatschappij is veranderd, collega's. En we staan niet aan de zijlijn, we reiken oplossingen aan. Ik heb het al gezegd. We hebben de conceptnota over de re-integratie van de zieke leerkrachten. We hebben de inclusieve leraarskamer en we hebben een aantal eigen voorstellen. Ik heb er hier al een aantal gelost, namelijk de 'blijf bij'-bonus, waarmee we willen inzetten op de professionalisering, en het feit dat we willen inzetten op aanvangsbegeleiding. En ja, er zijn proeftuinen, en ik heb altijd gezegd dat ik daar heel sterk in geloof. We kunnen leren uit wat men vanop het terrein, vanuit de leraarskamer voorstelt.

Wat werkt, moeten we vastpakken, minister. Ik zou voorstellen, minister, dat u de Commissie van Wijzen die u hebt aangesteld niet alleen laat werken tot 2023. Ik zou voorstellen dat we nu al bekijken wat werkt in die proeftuinen, wat zeker meegenomen moet worden, zodat we expertise van die wijzen niet alleen voor de volgende legislatuur laten gelden maar nu ook meepakken.

Ik veronderstel dat ook professor De Witte, die lid is van de Commissie der Wijzen, bereid is om daaraan mee te werken.

Collega's, er is koorts in ons onderwijs, en ik denk dat we niet moeten blijven meten, minister, maar dat we moeten zoeken naar medicijnen. Er zijn inderdaad een aantal medicijnen voorgesteld, maar wij blijven vragen om effectief werk te maken van de langetermijnvisie, om er zicht op te hebben hoe we die keten precies in elkaar zullen steken. Dat is net de grote uitdaging.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dank u. Ik kan kort zijn: het antwoord van collega Vandromme is zeer helder. Zij vindt duidelijk niet dat het mapje van collega Daniëls de ambitie is die zij verwacht van deze Vlaamse Regering. Het is dus

duidelijk dat wat collega Daniëls voorstelt in zijn mapje waarop hij 'lerarenloopbaanpact' had geschreven, niet het lerarenloopbaanpact van cd&v is. Er is in deze dus geen meerderheid meer die het eens is over waar het naartoe moet met ons onderwijs. Na het A4'tje van Weyts en het mapje van Daniëls is er helaas een Vlaamse Regering die niet weet hoe ze het lerarentekort echt moet aanpakken, en die aan één zeel wil trekken. Ik kan alleen maar vaststellen, minister, dat u geen meerderheid meer hebt voor uw beleid, om de kwaliteit van ons onderwijs echt te verbeteren. Dat is een pijnlijke vaststelling. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijnheer Verbeurgt, u trekt hier toch wel een heel speciale conclusie. U doet alsof dit mapje dicht is, dat het gesloten is. Maar dat is niet zo. Dit is het mapje tot op de dag van vandaag. Als u denkt dat deze meerderheid niets meer gaat doen, dan hebt u het mis. Er zitten nog heel wat zaken in de pijplijn. Dat is één.

Ten tweede, als we maatregelen – kleine of grote – naar voren schuiven, zoals de flexi-jobs, dan wordt hier gezegd dat die flexi-jobs de kwaliteit niet gaan oplossen. En als ik hier iets breng om de kwaliteit te verhogen, dan wordt er gezegd dat dat het lerarentekort niet gaat oplossen. Collega's, op die manier heb je natuurlijk altijd gelijk.

Wat die flexi-jobs wel doen is aan mensen kansen geven om te proeven, om in te komen in het onderwijsveld. Als ze dan aan de slag zijn, kunnen we op die manier de onderwijskwaliteit versterken. Maar als je op die manier naar alle maatregelen kijkt, dan wordt het lastig.

Wat het lerarenloopbaanpact betreft: denken jullie dat nu echt dat de onderwijspartners, of de 'onderwijsclub', zoals de minister ze noemt, deze legislatuur nog niet hebben samengezeten? Tijdens de coronaperiode hebben zij meer samengezeten dan in om het even welke andere regeerperiode ooit. Elke dinsdag, van negen uur tot zeer laat, is er overleg met alle onderwijspartners. Met allemaal. Ik doe dan ook een oproep naar al degenen – ook in deze zaal – die een rol hebben in dergelijke onderwijspartners, om zich dan ook inschikkelijk op te stellen naar maatregelen, zowel in deze zaal als hierbuiten. Het is al te gemakkelijk om in deze zaal te pleiten dat er een groot pact moet komen, met iedereen, en dan in een andere hoedanigheid op de rem te gaan staan voor maatregelen die andere onderwijspartners wel belangrijk vinden. Het lijkt me al te gemakkelijk om daar te kamperen.

Collega's, ik besluit: als we leerkrachten aan boord willen houden, dan moeten we zorgen dat leerkrachten les kunnen geven. Dan moeten we zorgen dat leerkrachten kerntaken kunnen doen en dat is: met inhoud aan de slag gaan. Alles wat daarrond hangt, koepels, pedagogische begeleiders, overheid, inspectie, en ook ouders, moeten dat proces ondersteunen. Ik heb het nog al gezegd, en ik ga het herhalen: 'L tot de derde'. Laat leerkrachten lesgeven. Dan blijven de mensen in het onderwijs, dan komen ze naar het onderwijs, en dan stijgt de onderwijskwaliteit. *(Applaus bij de N-VA en van Gwendolyn Rutten)*

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Beste collega's, minister, een van de grote oorzaken van de verdere achteruitgang bij de interdiocesane proeven is inderdaad het lerarentekort, dat ons nog altijd zwaar parten speelt. Hoe meer vacatures, hoe groter de leerachterstand en hoe lager de resultaten. Dat verbaast echt niemand.

Maar dan hebben we nog niet gesproken over de kwaliteitsdaling van de instromende leerkrachten: vaak zonder het juiste diploma, soms niet goed voorbereid op de praktijkschok, vaak zonder de juiste competenties. En minister, u verheugde zich over een groter aantal studenten in de lerarenopleiding en een groter aantal zijinstromers, maar toch – u weet het – blijven de tekorten erg groot.

In de beleids- en begrotingstoelichting hebt u beloofd dat u het tekort van de leerkrachten nauwgezet zou monitoren, maar ik heb daar nog niet veel van gezien. Hebt u ondertussen al nadere prognoses gemaakt omtrent het huidige tekort voor dit schooljaar en de verwachte tekorten in de komende jaren? Dan zouden wij die toch graag eens zien voorliggen in de commissie.

Uw regelluwe proeftuin en de oprichting van de Commissie der Wijzen vinden we zeker goed, maar ik heb al gezegd dat we pas over een jaar of twee resultaat zullen krijgen, terwijl het probleem veel te groot is, om daar nog zolang op te wachten. En ook uw collega's in de meerderheid gaven aan dat u sneller moet leveren.

Wat ligt er ondertussen nog op de werktafel voor de kortere termijn? Dat is niet genoeg duidelijk. Dat zou u ons echt wel op papier moeten bezorgen, volgende week of de week nadien, in de commissie, zodat we toch eens weten hoe het zit voor de rest van dit schooljaar. Wat is bijvoorbeeld de stand van zaken van de projecten in de lerarenopleiding? Kan die uitrol niet al eerder beginnen? Hoe staat het met de omvorming van de instaptoets voor de educatieve bacheloropleiding tot een starttoets met verplichte remediëring vanaf volgend academiejaar?

En een tweede grote oorzaak van de niveaudaling is – voor ons in ieder geval – de massale instroom van anderstalige leerlingen. En dat blijkt nu ook weer uit die KOALA-screening. In Antwerpen loopt het aantal kinderen dat extra ondersteuning nodig heeft op tot 29 procent, in Gent tot 23 procent, in Brussel tot 25 procent, maar ook bij ons in de Vlaamse Rand al tot 18 procent. En u hebt gisteren de discussie gelanceerd om de schooltoelage van de ouders eventueel financieel te korten. Als Vlaams Belang staan wij zeker open voor die piste, maar wij zouden al van bij de inschrijving van hun eerste kind aan de ouders de verplichting willen opleggen dat zij binnen het jaar Nederlands leren en ook zouden slagen voor een minimumniveau. Anders kunnen zij onmogelijk de schoolse vorderingen van hun kinderen opvolgen.

Want nu, collega's, zitten we met een situatie van een totale vrijblijvendheid. In zeer veel gevallen hoeven die ouders geen Nederlands te leren en krijgen we situaties als deze – ik citeer een twitteraar van gisteren –: "Er schort zeker ergens iets in het systeem, wanneer je een oudercontact met derdegeneratieouders moet doen met een tolk. Dat zijn tegenwoordig geen uitzonderingen meer." En inderdaad, in de Vlaamse Rand is dat dagelijkse kost. Ik geef nog een voorbeeld: "Er werd bij mij in Dilbeek ingebroken door drie minderjarigen uit een Brusselse school, die thuis Pools, Spaans en Arabisch spreken. Vindt u het normaal dat dat dossier vertaald en getolkt moest worden naar al die talen, ten behoeve van de mede gedagvaarde ouders?" Collega's, enkel stimuleren om Nederlands te leren is dus niet genoeg. En daar treden wij de minister zeker bij.

In de Verenigde Staten, in Australië ...

De voorzitter: Uw tijd is op.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik ben er bijna, voorzitter, maar u kunt van mij niet zeggen dat ik veel onderbroken heb.

De voorzitter: Dat is waar, maar tijd is tijd.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ja, maar goed. Sommige mensen zijn hier tien keer tussengekomen en hebben hier tien keer een minuut afgepakt, terwijl die niet ingeschreven waren voor het debat. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Ik vind dit geen manier om een debat te voeren, sorry.

De voorzitter: Doet u verder, alstublieft.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): In de Verenigde Staten en Australië moet je als inwijkeling bewijzen dat je de taal machtig bent, dus op voorhand les gaan volgen. Als je taalkennis in ons land niet verplicht, betekent dat dat je ouders het recht geeft om heel hun leven in Vlaanderen te wonen zonder Nederlands te kennen. Voor het Vlaams Belang is dat onaanvaardbaar.

En wanneer linkse partijen, cd&v en Open Vld blijven kiezen voor die softe, louter stimulerende aanpak, betekent dat dat ze de kosten van die gratis taallessen, van extra taalcoaches, tolken en alle andere eieren die eronder worden gelegd, spreiden over alle Vlamingen, tot op zekere dag het geld op is en het geduld op is. En 2024 komt snel dichterbij. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord. Collega Verbeurgt is iets gaan drinken. Ik zou er dus van profiteren.

Elisabeth Meuleman (Groen): Eigenlijk heb ik het meeste al gezegd. Maar ik weet dat ik dat de vorige keer ook heb gezegd. Toen is dat ook fout afgelopen. Ik zal het dus nu niet meer zeggen, maar ik zal toch proberen kort te zijn.

Ik wil vooral herhalen dat ik het ongelooflijk jammer vind dat er zoveel tijd is verloren gegaan. Zeventien jaar N-VA in de meerderheid, negen jaar dat de N-VA de leiding over de Vlaamse Regering heeft, vier jaar heeft de N-VA de minister van Onderwijs. Wat hebben we gezien? Vier jaar de kracht van de verandering? Neen! Vier jaar stilstand? Zelfs dat niet! Vier jaar achteruitgang. Grote achteruitgang van de leerprestaties, zelfs van onze sterkste leerlingen.

Wat hebben we vandaag in het debat gezien? Heel veel ontkenning. Het gaat goed en de tanker is gekeerd. Zeer veel pogingen om de vis te verdrinken. Allerlei mogelijke oorzaken gezocht en gevonden, maar die eigenlijk niet tot de essentie van het debat kwamen. En de schuld doorschuiven naar de ouders. Terwijl, collega's, de echte opdracht de grondige hervorming van de onderwijsorganisatie is. Maar net dat cruciale dossier, waarmee ons onderwijs valt of staat, want het valt of staat met goede en genoeg leerkrachten – dat dossier werd geëvacueerd naar een commissie en naar de volgende legislatuur. Laat mij dat ongelooflijk, ongelooflijk jammer vinden.

Wij en ook de coalitiepartners hebben al gezegd wat er moet gebeuren. Maar de minister staat alleen en blijft samen met zijn partij herhalen dat hij dat niet gaat doen. Hij zal nog allerlei kleine maatregeltjes nemen. Hij zegt: "Hier is mijn map met alle dingen die we al hebben gedaan en alle dingen die we nog gaan doen. Maar de essentiële en fundamentele hervorming, die gaan we niet meer verwezenlijken, tot spijt van de oppositie en van de meerderheidspartijen."

Goed. Als u voet bij stuk blijft houden, dan is het uitkijken naar een volgende regering en een andere minister, die wel het nodige zal doen en zijn verantwoordelijkheid zal opnemen.

Maar laat ons dan toch een aantal zaken doen die nu nog verandering kunnen brengen. Dan gaat het over de retentie, het behouden van beginnende leerkrachten, en dus zorgen voor die betere aanvangsbegeleiding. Dat is cruciaal. U moet het statuut van de zijinstromers nog uitbreiden, minister, zodat u er nog meer

aantrekt en ervoor zorgt dat ze in het onderwijs blijven. U moet het mogelijk maken dat er meer multidisciplinaire teams in het onderwijs komen door de 20 procent van de niet-ingevulde vervangingen op te trekken en door het mogelijk te maken dat er meer mensen in het onderwijs komen. Dat zijn de quick wins.

Dat is voor ons niet voldoende. Er zijn nog collega's die vandaag quick wins hebben voorgesteld. Ik stel voor dat u het verslag van deze zitting eens goed herleest en bekijkt wat u nog kunt meenemen. Dan is het hopen op volgend en beter, en op de nodige grondige hervormingen die Vlaanderen nodig heeft. *(Applaus bij Groen en van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord. *(Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht)*

U wenst het woord niet meer te nemen? Alles is gezegd, wat u betreft? Dat is goed!

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik denk dat wij genoeg tussengekomen zijn. Het lijkt mij zinloos om dat gewoon te herhalen.

De voorzitter: Dat is correct, collega De Gucht. En dat geldt niet alleen voor u, voor alle duidelijkheid.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– *Groen en Vooruit samen, de PVDA en het Vlaams Belang kondigen aan een motie te zullen indienen.*

De moties moeten uiterlijk om 17.20 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Kurt De Loor en Staf Aerts over de vraag naar het advies van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen – 1552 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, bij motie van orde, artikel 50, punt 1, h), van het reglement, vraag ik de spoedbehandeling van een voorstel van resolutie betreffende een advies van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de aanpassing van de rechtspositieregeling voor de lokale en provinciale besturen. Dat document is ingediend.

De voorzitter: Wanneer hebt u dat ingediend, als ik vragen mag? *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Oké, dan zal het al wel gepubliceerd zijn. Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.50 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.03 uur.

ACTUELE VRAAG van Bruno Tobbacq aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de onderbenutting van het steunpakket voor bedrijven met hoge energiekosten

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Brouns. De regering beslist altijd zelf wie er antwoordt, het is een collectief orgaan. *(Opmerkingen van Bruno Tobbacq en minister Jo Brouns)*

Collega Tobbacq is blijkbaar niet tevreden met u, maar bon.

De heer Tobbacq heeft het woord.

Bruno Tobbacq (Vooruit): De minister moet het niet persoonlijk nemen, natuurlijk, we hebben het er daarnet al over gehad. Maar het verwondert mij een beetje, want mijn vraag was eigenlijk bedoeld om zijn geld aan minister Demir te geven. *(Gelach van minister Jo Brouns)*

Ik vind het een beetje jammer dat ze daar niet enthousiaster op inpikt, maar kijk, ze is toch hier.

Mijnheer de minister, en ook mevrouw de minister, de Vlaamse Regering besliste eind vorig jaar om een pakket van 250 miljoen euro vrij te maken als energie-steun voor bedrijven die het moeilijk hadden door de zwaar uit de hand lopende energieprijzen. Dat was ook logisch, dat was een maatregel waarover heel weinig discussie bestond in het parlement, waar ook mijn fractie in principe achter stond, maar dan wel voor die bedrijven die konden aantonen dat ze inderdaad verlies lijden door de ongecontroleerd stijgende energieprijzen. We zijn ondertussen al een aantal maanden verder, ongeveer aan het einde van de aanvraagperiode. Vorige week bleek, ook in de commissie, na een vraag van collega Vande Reyde, denk ik, dat een zeer, zeer klein deel van de bedrijven een beroep doet op die steun, en dat van de voorziene 250 miljoen euro, nog meer dan 245 miljoen euro ligt te wachten op een bestemming.

De werkgeversorganisaties deden dan de suggestie om de criteria uit te breiden en het gemakkelijker te maken. Op zich vind ik dat een beetje bizar, want dat komt dan neer op het geven van een subsidie voor bedrijven die blijkbaar geen problemen hebben met de energieprijzen. Dat kan perfect: nogal wat bedrijven hebben jaarcontracten, en hebben dus weinig ondervonden van de stijgende prijzen, en zij krijgen vandaag opnieuw, net zoals iedereen, voorstellen voor veel betere prijzen omdat de tarieven alweer fel gezakt zijn.

En dus leek me de suggestie van het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) gisteren logischer, namelijk om die overgebleven miljoenen – en dat is dan toch bijna 245 miljoen euro – nog altijd voor energiesteun te gebruiken, maar dan energiesteun voor gezinnen die met hoge facturen worden geconfronteerd, of – en dat vind ik zelfs nog een beter idee – om die te helpen met toekomstige besparingen door woningen te renoveren en energiezuinig te maken.

Mijn vraag is dus heel simpel: staat de Vlaamse Regering open voor de mogelijkheid om die middelen te heroriënteren? En heeft de minister van Energie ideeën

om die middelen te besteden, zodat ze gezinnen en onze energiezuinigheid structureel ten goede komen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het is inderdaad zo dat wij in het kader van de begrotings-opmaak 2023 hebben afgesproken om onze gezinnen, bedrijven en overheden te ondersteunen en door die energiecrisis te loodsen. Een van die maatregelen was de directe steun aan onze bedrijven voor die hoge energiefactuur. Er is vandaag inderdaad geen stormloop. Ik zie daar een aantal redenen voor. Door de dalende energieprijzen is het aantal bedrijven waarbij de verdubbeling van de factuur wordt vastgesteld, inderdaad niet groot. Daarnaast is er de vaststelling dat heel wat bedrijven vandaag de kosten toch voldoende kunnen doorrekenen, waardoor er geen operationeel verlies is.

Dat neemt niet weg dat heel wat kmo's het vandaag niet onder de markt hebben en we toch nog altijd in het oog van de storm zitten. Heel wat bedrijven hebben te kampen met heel wat moeilijkheden. Je hebt niet alleen de energiekosten, maar ook de grondstofkosten en de loonkosten. We zien helaas dat ook het aantal faillissementen toeneemt. We maakten de afspraak om in het eerste kwartaal van 2023 nog steun te voorzien aan bedrijven die dat nodig hebben. Op dit ogenblik evalueren we ook die maatregelen en de voorwaarden. We kijken natuurlijk ook naar de ons omliggende landen en houden rekening met het door Europa aangepaste kader om dat gelijk speelveld te bewaken.

Het is natuurlijk ook niet onwaarschijnlijk dat we dit jaar nog prijsschokken gaan ervaren. Het is dan ook niet uitgesloten dat bedrijven opnieuw in moeilijkheden komen. Het blijft voor ons belangrijk om het doel voorop te stellen dat bedrijven – van de bakker tot de meest energie-intensieve bedrijven – kunnen rekenen op steun als zij dat nodig hebben. De koopkracht van onze gezinnen behouden is uiteindelijk het allerbelangrijkste. Op dit ogenblik is het inderdaad zo dat die herbestemming niet wordt bekeken door ons.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, het zal u niet verwonderen dat ik dit een teleurstellend antwoord vind. Nog eens, er zijn best wel bedrijven die met problemen geconfronteerd worden. Die zijn er altijd en dat zal in deze moeilijke tijden nog meer het geval zijn. Ik heb er ook niets op tegen dat er gezocht wordt naar manieren om die te steunen. Maar er zijn voor alle verschillende problemen allerlei steunmechanismen. Ook voor loonkosten zijn er bijvoorbeeld massa's steunmogelijkheden en -mechanismen en subsidies. Ja, collega Schiltz, Vlaams en federaal zijn er nogal wat steunmaatregelen voor bedrijven die het gemakkelijk of moeilijk hebben met bijvoorbeeld loonkosten.

Dit was een specifieke maatregel naar energiekosten. Blijkbaar is die energiekostenproblematiek bij de bedrijven veel lager dan men had ingeschat, 'fair enough'. Maar besteed die middelen die er zijn voor energie, en die daarvoor voorzien zijn, ook binnen structureel beleid, dan voor energiebesparing. Dat komt iedereen ten goede. Hoe meer energie we kunnen besparen, hoe meer we bestand zijn tegen toekomstige schokken, minister.

Is het dan niet minstens logisch dat de regering garandeert dat die middelen gereserveerd blijven voor energiebeleid? En dat ze niet verdwijnen in de bredere pot van allerlei andere bedrijfssubsidies?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, collega Tobback, de riant subsidies waar Vlaanderen mee zou strooien, om de loonhandicap aan te pakken, die moet ik nog eens bekijken, eerlijk gezegd. Ik vind het net heel verstandig. We hebben gezien hoe federaal de impact van de energieprijzen op de gezinnen absorbeert, zeker de kwetsbare gezinnen, onder andere mede door toedoen van uw partij. Ik vind het ook heel logisch dat wij vanuit Vlaanderen – via minister Demir – enerzijds inzetten op de versterkte renovatiepremie, waardoor effectief uitgaven rond energie voor gezinnen kunnen worden ingeperkt in de toekomst. En anderzijds hebben we in Vlaanderen ook oog voor de kwetsbaarheid van ons economisch weefsel. Voor de ondernemers en kmo's – u hebt het gezegd, minister –, en van de kleine zelfstandige tot het energie-intensieve bedrijf, dat in afwachting van een energiesysteem dat ons minder afhankelijk maakt van die prijsschokken, kijken we ook hier hoe we de rendabiliteit van die economie overeind kunnen houden.

Bedrijven worstelen vandaag met hoge loonkosten. We zijn een van de drie landen ter wereld die een automatische index hebben. Ik vind het niet meer dan normaal dat we dat mechanisme hebben. Minister, u hebt aangehaald dat we dat moeten herbekijken. Ondertussen is Vlaanderen een beetje heiliger dan de paus en gebruiken we het strenge eerste Europese kader. Ondertussen is duidelijk dat Europa dat heeft bijgesteld. Hoe snel kunnen de bedrijven bij ons uitzicht krijgen op een ondersteuningskader dat gericht en efficiënt de grootste klappen van de energiecrisis voor hen zal milderen? (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik zal eerst even het massale applaus bij Open Vld laten uitsterven. (*Applaus bij Open Vld*)

Terecht applaus uiteraard.

Voorzitter, minister, collega Tobback, u stelt een beetje een rare vraag. We zitten in de situatie waarbij onze Europese industrie wordt geconfronteerd met een van de grootste crisissen en uitdagingen ooit. De energieprijzen zijn weliswaar de laatste weken een beetje gezakt maar zitten nog altijd op een historisch hoog niveau. De impact daarvan op onze industrie en tewerkstelling is groot. Bovendien zweven er concurrenten vanuit China en de VS rond onze industrie om hier tewerkstelling weg te nemen en mee te nemen naar hun continent. Dat heeft onder andere de socialisten in Duitsland ertoe gebracht om miljarden steun vrij te maken om hun industrie hier te houden, om de jobs hier te beschermen, om te zorgen dat energie-intensieve bedrijven hier kunnen blijven bestaan, en op een efficiëntere manier kunnen omgaan met energie.

Dat is ook de doelstelling die achter het mechanisme dat deze regering heeft gemaakt om bedrijven te gaan ondersteunen, schuilgaat. De doelstelling is om onze bedrijven hier te houden en hen aan te zetten om investeringen te doen, om energie-efficiënter te gaan werken. Die doelstelling is nog altijd bijzonder belangrijk. Naïviteit daarrond is absoluut uit den boze.

Minister, op welke manier kunnen we onze bedrijven en vooral de energie-intensieve kmo's nog beter begeleiden richting energiebesparingen? (*Applaus bij cd&v en Open Vld*)

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Tobback, op de eerste plaats herhaal ik dat de crisis niet voorbij is. We zijn 'de kwaai' nog niet door', zoals wij dat zeggen. Wat onze gezinnen betreft, wat daar qua energietransitie belangrijk is, is inderdaad

Mijn VerbouwLening, waarvoor 1 miljard euro is voorzien en dat wel een succes is. Dat loopt dus nog.

Collega Bothuyne, u stelde een vraag over de energietransitie voor bedrijven. Daarvoor hebben we 100 miljoen euro voorzien, omdat we vanaf de eerste dag hebben gezegd dat we de energiecrisis moeten aangrijpen om die transitie te versnellen, met energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Ik hoef u daar niet van te overtuigen. Ook daarvoor is dus in de middelen voorzien.

Collega Schiltz, terecht, we moeten inderdaad altijd het gelijke speelveld in Europa goed bewaken. We zien dat de Europese Commissie het tijdelijk crisiskader heeft aangepast. Ook wij kijken naar die aanpassingen, om de competitiviteit van onze bedrijven te bewaken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ook uit de antwoorden van de collega's kan ik eigenlijk maar één conclusie trekken, namelijk dat deze maatregel blijkbaar deel uitmaakt van een soort wafelijzerverdeling binnen de Vlaamse Regering waarbij men de potjes onder elkaar heeft verdeeld. Collega's, er zijn immers steunmaatregelen voor energie-intensieve bedrijven. We hebben 'carbon leakage'-steun, we hebben een hoop andere steunmechanismen voor bedrijven, waarover je kunt discussiëren, maar daar gaat het in dezen niet over. Dit gaat over 250 miljoen euro die bedrijven die echt in de problemen zaten, zelf konden aanvragen – het was niet eens zo'n gigantisch ingewikkelde procedure – en waarvan we vaststellen dat ze die niet nodig hebben en niet aanvragen. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Collega's, ik kan nu al voorspellen wat u doet. Uw hardnekkigheid bestaat er gewoon in te kunnen zeggen dat u niet bereid bent om ook maar 1 cent van die 250 miljoen euro waarvan u hebt afgesproken dat u die aan bedrijven cadeau gaat geven, terwijl die bedrijven zeggen dat ze die niet moeten hebben, want anders zouden ze het toch wel vragen, nuchter te heroverwegen en te bekijken waar u gezinnen kunt helpen die zich vandaag bijvoorbeeld geen renovatie kunnen permitteren. Dat is de politieke hardnekkigheid, de ideologische wafelijzers waarop deze Vlaamse Regering steunt en ik kan u zeggen dat noch de bedrijven, die uw geld blijkbaar niet nodig hebben, noch de gezinnen daar beter van worden. Dat is bijzonder jammer. *(Applaus bij Vooruit en van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van het statiegeldsysteem

ACTUELE VRAAG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van Unbox in de proefprojecten rond digitaal statiegeld

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de Vlaamse Regering zet eindelijk stappen in de richting van statiegeld. Dat is goed, want ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat statiegeld de beste manier is om zwerfvuil te bestrijden. De beslissing op basis waarvan u naar statiegeld overgaat, is echter een studie opgemaakt door de verpakkingindustrie, door Fost Plus, een industrie die afval als businessmodel heeft en die jarenlang een fervent tegenstander van statiegeld was. Dat is niet het enige bizarre. Zij hadden een studie gemaakt, die werd opgeleverd in september, waarover niemand kon beschikken. U beschikte

daar niet over. U beweerde dat althans. Nu blijkt uit de correspondentie die we hebben gezien, dat u minstens eind december, voor de Vlaamse Regering deze beslissing nam, de studie in uw bezit had. Meer nog, enkele dagen geleden, net voor de commissievergadering waarin we het systeem hebben besproken, is die studie bij de pers beland zonder dat dit parlement ervan op de hoogte werd gesteld.

Dat is het verhaal van de studie, maar als je vijf minuten kijkt naar wat er in die studie staat, dan zie je dat die studie is gebaseerd op onrealistische aannames en zelfs op foutieve informatie. Daarbovenop bleek, nadat u die studie zelf naar de pers had geleid, wat dus niet kon naar het parlement, dat die studie is gebaseerd op een systeem dat door Unbox werd ontwikkeld voor zijn Clicksysteem. Unbox is een privaat bedrijf waarin uw partij heel wat belangen heeft. U zet dus nog maar amper een stapje in de richting van statiegeld en nu al stinkt het dossier aan alle kanten.

Minister, u, en bij uitbreiding de volledige Vlaamse Regering, hebt zich zonder kritische reflectie laten leiden door de verpakkingindustrie en hebt gekozen voor het uittesten van dit systeem.

Minister, zult u de uitrol van dat statiegeldsysteem op drankverpakkingen baseren op het systeem dat iedereen kent, namelijk flesjes en blikjes terugbrengen naar het warenhuis? Of zult u verdergaan met het systeem dat de verpakkingindustrie voorstaat? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, toen ik in de pers vernam dat u eindelijk statiegeld ging invoeren, was ik een heel gelukkig man. Zoals u weet, ben ik al vele jaren een voortrekker van het invoeren van statiegeld met alle argumenten die ik al uittentreuren naar voren heb gebracht.

Mijn blijdschap is snel gaan liggen toen ik hoorde dat u wilde kiezen voor een digitaal systeem. Ik was sceptisch, dat weet u. Want na jaren wachten, was ik eigenlijk voorstander van een betrouwbaar systeem, een systeem waarvan we weten dat het heel makkelijk leidt tot 30, 40, 50 procent minder zwerfvuil in onze natuur.

Maar dan denkt de regering plotseling – en ik weet niet hoe het komt – het beter te weten. De regering denkt het beter te weten dan de buurlanden, de regering denkt het plots beter te weten dan de experts, de regering denkt het plots beter te weten dan milieuorganisaties, de regering denkt het plots beter te weten dan lokale besturen die ook al experimenten hebben uitgevoerd. Geen betrouwbaar systeem.

Waarom koos u voor het experimenteel systeem, het digitaal systeem, dat bij voorbaat met haken en ogen aan elkaar hangt? Als het aan ons lag, wisten we het vandaag nog niet, maar het is de onderzoeksjournalistiek die het naar boven heeft gebracht. U weigerde aan de commissie de studie van de verpakkingindustrie te bezorgen. U weigerde die te delen, maar de onderzoeksjournalistiek heeft dat wel gedaan. Al jaren bepaalt de sector het zwerfvuilbeleid en de zwerfvuilproblematiek in onze maatschappij. U had nu een mooie kans om het anders te doen.

Minister, help me te begrijpen wat de reden is dat u zich in dit dossier hebt laten misleiden door de lobby en de verpakkingindustrie? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dank u wel om de vraag te stellen in het parlement. Uw tactiek is natuurlijk zeer helder. U bent ook altijd heel correct geweest. U hebt vanaf dag 1 gezegd dat u tegen het digitaal statiegeldsysteem bent. U probeert ook rook te creëren waar er geen vuur is.

De invoering van het statiegeld komt er niet op basis van deze studie. We hebben in september niet op basis van deze studie gezegd dat er statiegeld komt, want die studie hadden we in september niet. We hebben het gedaan op basis van de slechte zwerfvuilmeters. Dat wil ik heel duidelijk stellen: de invoering van het statiegeldsysteem komt er op basis van de slechte meters.

Wat heeft de Vlaamse Regering beslist op 23 december? Niet om willens nillens een digitaal systeem van statiegeld in te voeren, dat staat niet in de conceptnota. Wel om het digitaal systeem een kans te geven om zich te bewijzen via pilootprojecten. Waarom hebben we dat gedaan? Omdat we met zijn allen niet willen dat er meer zwerfvuul komt.

We weten allemaal dat de blauwe zak goed werkt. Als we binnenkort tegen de mensen moeten zeggen dat ze met hun blauwe zak naar de winkel moeten rijden, vol met flesjes en blikjes die men niet plat mag duwen, dan weet ik niet wat het resultaat daarvan zal zijn. Daarom hebben we gezegd: 'Als er een beter systeem is, laten we dat dan uittesten.' Stel dat de resultaten niet goed zijn – en dat is ook overeengekomen in die conceptnota –, stel dat de pilootprojecten niets opleveren, dan zal het het klassieke systeem worden. Daarom dat de pilootprojecten heel cruciaal zijn en daar zijn we heel duidelijk over in de nota.

Over dit voorstel volgt er ook nog overleg met de andere regeringen en met alle andere stakeholders. Dat betekent ook dat het digitaal statiegeldsysteem, dat nu in proefprojecten wordt uitgetest, niet gebeiteld is in steen.

U beweert ook dat er een keuze zou zijn voor een exclusieve samenwerking met de firma Unbox. Ik heb dat gelezen bij uw eigen persbureau Apache.

We hebben dan meteen gereageerd. We hebben meteen met een persbericht gereageerd richting de sector. *(Opmerkingen)*

Kunt u mij zeggen hoeveel exclusiviteitscontracten er vandaag getekend zijn in verband met dat digitaal statiegeld? Nul. U moet er ook mee stoppen om dat te beweren. Daarom hebben we ook onmiddellijk gereageerd. Als het plan is dat we maar met één bedrijf, dat dan die technologie zou hebben, die pilootprojecten gaan doen, is dat voor mij een 'no pasarán'. Er zijn immers nog bedrijven. Wij zijn als kabinet inderdaad over de technologie gecontacteerd door Unbox, maar ook door andere Vlaamse bedrijven die zeggen dat zij die technologie hebben. Als we willen landen met een digitaal statiegeldsysteem, als we het beste systeem eruit wil halen, zou het gek zijn om met één bedrijf te werken. Mocht dat waar zijn, dat Fost Plus of de sector en Unbox een akkoord zouden hebben om dat onder elkaar doen ... Ik vond het heel belangrijk om als minister onmiddellijk te reageren en te zeggen: no way, dat gaat niet. Alle bedrijven die de expertise en de technologie hebben, moeten de kans krijgen om dat uit te testen. En dus heb ik ook zo gereageerd.

Vervolgens was de sector kwaad op mij. Unbox was kwaad op mij. Iedereen was heel kwaad op mij. Dat is niet erg. Het is ook de taak van de minister om de kerk in het midden te houden. Heb ik ooit beweerd dat ik niet wist dat Unbox input leverde voor de PWC-studie? Neen, we hebben het in de commissie over de Click gehad. We hebben daar ook heel duidelijk gezegd dat dat geen goed systeem is. Dat is negatief beoordeeld. Daar wil ik ook heel duidelijk over zijn.

Wat de studie betreft, heb ik wel op vraag van het parlement, op het moment dat het parlement die vraag heeft gesteld, tegen de sector gezegd dat ze transparant moeten zijn, dat er openbaarheid van bestuur is en dat dat ook naar het parlement moest. En vervolgens hebben ze dat ook gedaan.

Ik vat samen. Op dit moment zijn er nul exclusiviteitscontracten, nul bedrijven die aangesteld zijn door de Vlaamse overheid en nul voorkeurspartners. Er zijn inderdaad heel veel bedrijven. En gelet op het feit dat er ook veel geld in zal omgaan, lijkt het mij ook meer dan logisch dat, als het systeem de drempel haalt en als de resultaten goed zijn, er een overheidsopdracht komt. Je kunt niet zeggen: die gaat het doen. Zo werkt het niet.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u kunt hier wel met uw spierballen rollen, maar Fost Plus heeft u ook geantwoord op uw uitspraak 'zo werkt het niet'. Fost Plus heeft gezegd dat zij niet gebonden zijn aan de wet op de overheidsopdrachten. Als zij statiegeld kunnen uitwerken, zullen zij bepalen met wie ze in zee gaan. Dat hebben ze heel duidelijk gesteld.

Nu goed, die studie komt dus op tafel. Na tien minuten daarin kijken, zien wij al dat het onrealistisch is. U wilt een statiegeld ingevoerd hebben tegen 2025. In de studie zie ik dat pas tegen 2029 alle vuilbakken verwisseld zullen zijn. De studie staat vol aannames. Op elke verpakking moet een unieke code komen, om nog maar te zwijgen van alle privacygevoelige informatie. Er staan foute berekeningen in. En als klap op de vuurpijl blijkt dat het voorstel dat op tafel ligt, voor 550.000 Vlamingen zelfs nog niet zal volstaan, omdat er een 'home scanner' voor ontwikkeld moet worden.

Kortom, dat spel hangt met haken en ogen aan elkaar, minister. Mijn vraag is dan ook om de regie over te nemen van de invoering van statiegeld. Laat de OVAM dat doen. Laat niet Fost Plus dat uitwerken. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, dank u voor uw uitleg, maar het blijft natuurlijk bijzonder jammer dat het parlement die studie niet, of alvast zeker niet tijdig, kreeg. U hebt ook aan ons gezegd dat u die studie had sinds 19 december. Dat is voordat de regering een beslissing nam, op 23 december. Ik heb er moeite mee dat de studie gemaakt is door een consultancybureau. Ik had liever gehad dat een administratie dat had gecoördineerd. Maar waren uw coalitiepartners op de hoogte van deze documenten toen ze als meerderheidspartijen met u die beslissing moesten nemen en die goedkeuring moesten geven? Ze hadden die studie toch nodig alvorens die beslissing met de meerderheid te kunnen nemen? Hadden zij die documenten tijdig, op het moment dat zij die beslissing namen?

Ten tweede: met alle info die u nu hebt, verandert uw visie over Unbox en over het dossier in het algemeen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, even voor de goede orde. Ten eerste, er is een heel erg wild gegeven: u hebt als minister als eerste zicht op een studie over een thematiek van uw bevoegdheid. Ten tweede, Unbox gaf aan dat er geen exclusiviteit is, als reactie op uw persbericht waarin u stelt dat er geen exclusiviteit is, waarna u dan nogmaals bevestigt dat er van exclusiviteit geen sprake was. Dus er is geen exclusiviteit, die was er niet en die komt er niet. Het is tijdverlies en energieverlies om het om de beurt te hebben over iets dat er niet

is, was of komt en het is hoofdzakelijk ingegeven doordat het eigenlijk allemaal gewoon draait om een systeem dat niet exact is zoals de oppositie het voorstelde en dus de facto nooit voldoende zal zijn voor hen.

Maar minister, ik vrees dat dit soort discussies nog wel eens de kop zullen opsteken zolang het project loopt. Ik vroeg me af of er een manier is waarop u kunt trachten te voorkomen dat dergelijke discussies, die niet over de kern van de zaak gaan, het echte verloop van het proces verder vertroebelen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, we hebben in de commissie aangegeven dat een digitaal systeem eventueel, als dat normaal kan verlopen, misschien wel beschikbaar zou kunnen zijn. Alleen moeten we goed opletten dat we rekening houden met de digitale kloof. U geeft aan dat er in elk huisgezin een scanner komt. Dan moeten we toch opletten dat we niet dezelfde weg inslaan als de digitale meter en dat we over ettelijke jaren een systeem hebben dat voor iedereen beschikbaar is. Daar moeten we toch goed mee opletten.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's ik sluit mij hier graag bij aan. Minister, de overdracht van alle studies is niet altijd even vlot verlopen, daarover hebben we ook al in de commissie gesproken. Maar het is belangrijk om te weten waar we vandaag staan. En zoals u zelf hebt herhaald, is het heel duidelijk dat er in 2025 een statiegeldsysteem zal worden ingevoerd, maar werd er nog niet bepaald of dat inderdaad het digitale of het andere zal zijn, want het project zal zich eerst moeten bewijzen in het proefproject.

Minister, ik wil graag mijn pleidooi herhalen van vorige week tijdens de gedachtewisseling. Omdat het net zo belangrijk is dat er transparantie is over dat proefproject en dat we duidelijkheid hebben over de onderzoeksvragen die moeten worden onderzocht in dat proefproject en we onze vragen op dat moment kunnen invoegen, zou ik heel graag hebben dat we die gedachtewisseling kunnen houden in de commissie, dat we dat daar te bespreken. Daar kunnen we dan mede bepalen hoe dat moet verlopen.

Minister, kunt u aangeven wanneer we dit het best organiseren in het parlement, om op die manier alle transparantie en garanties te krijgen over het proefproject en zodat de marktbevraging in brede zin kan gebeuren?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, eerlijkheid en respect zijn twee zeer belangrijke waarden voor mezelf. En als commissievoorzitter was ik eind vorige week zwaar teleurgesteld. Ik vernam via Apache dat er toch wel het een en ander gelekt was waarover ik als commissievoorzitter totaal niets wist.

Maar minister, ik moet heel eerlijk zeggen dat ik u heb aangeschreven en als commissievoorzitter het nodige heb gedaan om te weten hoe het komt dat de media vóór mijn eigen commissieleden, vóór mijn parlementsleden in deze commissie informatie hadden die ontbrak, die werd gevraagd door dit parlement en die ik ook als commissievoorzitter had gevraagd en niet had gekregen.

Ik was dus boos. En ik moet heel eerlijk zeggen dat ik ondertussen alle communicatie die is vrijgegeven aan mezelf en aan de commissie goed heb doorgenomen. Ik heb gezien dat u in het kader van de openbaarheid van bestuur hebt gepusht om de studie vrij te geven. Maar wat ik wel respectloos vind, is dat we op 10 januari een gedachtewisseling hebben gehouden in de commissie,

waarin wij, ook ik als commissievoorzitter, vragen naar die volledige studie, en dat we die studie niet krijgen maar het via de media moeten vernemen. Dat kan niet, dat is respectloos ten opzichte van het parlement. En ik vraag met aandrang dat dit nooit meer gebeurt, want dat is een parlement onwaardig. Wij zijn verkozen door het volk, we hebben een controlefunctie en we zouden die functie heel graag toekomstgericht naar behoren kunnen uitvoeren.

Dus mijn vraag is heel duidelijk: de nodige transparantie. Zodra u of uw kabinet info heeft, deel die dan onmiddellijk inzake dossiers die wij nodig hebben om onze controlefunctie goed en naar behoren te kunnen uitoefenen. (*Applaus bij Open Vld, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel. Om met het laatste te beginnen: inderdaad, collega De Vroe, u hebt dat ook kunnen lezen in mijn brief aan Fost Plus, waarin ik heel duidelijk uw standpunt heb overgebracht en aangeef dat die intransparantie niet kan. Of dat nu Fost Plus of de sector is, ik vind dat zij om een of andere reden heel gesloten zijn. Ik vind dat niet gezond. Dat is ook de reden waarom wij op basis van openbaarheid van bestuur – nadat ik onze juristen op ons kabinet heb gevraagd of we ze kunnen dwingen om die informatie te delen – ‘full force’ zijn gegaan en wij hen hebben gedwongen om die informatie vrij te geven. Ik denk dat ik de briefwisseling ook onmiddellijk aan u en aan het parlement heb overgemaakt en dat dat niet voor herhaling vatbaar is.

Dat is ook de reden waarom ik in de commissie – ik denk dat mevrouw Rombouts even daarnaar heeft verwezen – heel duidelijk heb gezegd dat tijdens die pilootprojecten inzake de opdracht – wat er moet gebeuren – de pen vastgehouden wordt door de OVAM en door onze diensten. Wij gaan met drie ogen meekijken, en dat betekent een strikt toezicht door de OVAM en het kabinet. Er komt een klankbordgroep waarin onder meer de milieuorganisaties zitten die ook transparant alle informatie kunnen bevragen, delen, consulteren en analyseren. En bovendien is ook heel duidelijk gezegd: vooraleer een of ander systeem wordt uitgerold, zal er een terugkoppeling zijn aan het parlement en de regering over die pilootprojecten en de bijhorende resultaten.

We zijn er nog niet, dus ik zou het hoofd koel willen houden. Ik vind het belangrijk dat we de zwerfvuilproblematiek kunnen oplossen. Ik denk dat het daarover moet gaan.

Als daar een systeem is dat minder drempels invoert, dat gemakkelijker is voor de bevolking, vind ik wel dat we voor dat systeem moeten gaan. Er zijn verschillende bedrijven die zeggen dat ze de technologie in handen hebben. Een gelijk speelveld is bijzonder belangrijk. Inderdaad, Fost Plus kan veel zeggen, maar Fost Plus zal niet beslissen. Ik word soms heel ambetant van Fost Plus. Ik ben daar niet mee getrouwd. Ik ben ook niet met de sector getrouwd. Ik wil wel de pilootprojecten zien die we uitrollen met de verschillende bedrijven. Dat moet het uitgangspunt zijn. Het is nooit gezond om alle eieren in één mand te stoppen.

Zodra daar een evaluatie gebeurd is en als blijkt dat één systeem het goed doet, en voldoet aan de voorwaarden die door Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) uitgeschreven worden, zal dat ook gecontroleerd worden door het parlement, door de regering en door de klankbordgroep. Dat zal ook naar het parlement komen en pas dan zal er een beslissing komen.

Maar als de resultaten niet voldoen, als de resultaten slecht zijn, zou ik toch een stommerik zijn om dat systeem in te voeren. Met alle respect, maar als jullie denken dat een beleidsmaker, een minister, een regering, een systeem gaat invoeren waarvan we voorafgaand een aantal pilootprojecten gedaan hebben en

waarvan uit de resultaten blijkt dat dat niet goed is, dat het niet helpt tegen zwerfvuil, dan is het heel simpel. Dan gaan we dat toch niet invoeren. Waarom zouden we dat dan invoeren? Kan iemand mij één argument geven waarom we dan zo'n systeem zouden invoeren? Omdat Fost Plus dat vraagt? Omdat de sector dat vraagt? Nee, zo werkt het niet, collega's van Groen en Vooruit. Nee, dat gaan we niet doen. Het enige wat ik wil is een statiegeldsysteem waar we geen drempels invoeren, waar we het gemakkelijker maken voor de mensen om inderdaad de blauwe zak die goed werkt, te behouden en tegelijk te focussen op dat zwerfvuil.

Ik stel dan ook voor om de pilootprojecten een kans te geven, en dat we dat in alle openheid en transparantie doen. Ik heb dat ook heel duidelijk aangeschreven voor Fost Plus. Fost Plus moet dat ook leren. De tijden zijn veranderd, dat ze achter de kamer van alles kunnen beslissen. Dat was misschien zo in het verleden, maar het werkt zo niet meer. Ze zullen dus transparant moeten zijn. Ze zullen verantwoording moeten afleggen in het parlement. Sorry, ik denk dat u mij ondertussen wel goed kent. Als de resultaten niet goed zijn, mag u op uw kop gaan staan, maar dan ga ik dat niet invoeren.

Het spreekt voor zich dat we parallel daarmee ook een plan B gaan voorbereiden. Dat is het klassieke systeem dat we kennen. Ik ben nog niet zo lang geleden in Nederland gaan kijken hoe men dat daar doet. Ook dat zal een voorbereiding zijn. De bottomline is dat er in 2025 statiegeld ingevoerd zal worden.

Mevrouw Schauvliege, u mag veel spelletjes spelen, u mag mij verdacht maken van hier tot Tokio. Uiteindelijk zullen we dat zien aan de hand van de resultaten die door de OVAM, door de klankbordgroep, door het parlement en door de regering met een vergrootglas bekeken worden. En terecht, want het gaat hier over iets belangrijks. Het gaat hier over veel geld. Dan zullen we met alle elementen die op tafel liggen, beslissen welk systeem we gaan invoeren. U mag verder doen met uw trieste spelletjes, maar wij gaan voor propere straten, propere bossen en propere stranden. U mag daaraan meewerken of u mag verder politieke spelletjes spelen en proberen om mij zwart te maken. Dat is voor uw rekening.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, van politieke spelletjes gesproken: u ontvangt een studie, u dient een nota in bij de Vlaamse Regering die u laat goedkeuren, als ik het goed begrijp zonder dat u de studie goed gelezen hebt. U neemt daar klakkeloos het voorstel van de industrie aan. Dat vind ik eerlijk gezegd heel stom. Ik weet niet wat ik erger moet vinden in dat hele dossier: de zweem van belangenvermenging die er nu al over hangt, het feit dat u beslissingen voorlegt aan de Vlaamse Regering op basis van een studie die u niet hebt of niet gelezen hebt of het feit dat u als minister het parlement voorliegt? Dat dossier is doorspekt met belangenvermenging en gelobby. Minister, het stinkt. Als u het serieus meent, dan geeft u de OVAM de lead over dat project, in plaats van dat de OVAM nu opnieuw mag volgen en mag kijken naar wat Fost Plus bedenkt. Dat is geen goede manier. Als u dat niet doet, kan ik niet anders dan besluiten dat hier zeker nog een staartje aan zal komen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw uitleg. U hebt niet geantwoord op mijn vraag of de meerderheidsparlementsleden die studie hadden toen ze de beslissing moesten nemen. Ik ga ervan uit dat die mensen die studie niet hadden op het moment dat de beslissing van dat digitaal statiegeldsysteem moest worden ingevoerd. Het was een retorische vraag, ik wist het antwoord al. Vandaar dat ik geen antwoord heb gekregen.

Ten tweede: het is een heel belangrijk dossier, en ik vind het bijzonder jammer dat onzuiverheden en wantrouwen, bij de oppositie maar ook bij de meerderheid, vandaag al de slaagkansen en de verdere uitwerking ervan wat op de helling zetten en hypothekeren. U spreekt nu alleen Groen toe, maar ook de meerderheid heeft al een groot stuk van het vertrouwen in de verdere opbouw en afwerking van het dossier verloren. Ik hoop dat we ons daarin kunnen herpakken, want het project heeft één doel: tegen 1 januari 2025 een degelijk statiegeld-systeem invoeren met als doel het zwerfvuil met 40 tot 50 procent te verminderen, en dat in het belang van de burgers. We zijn alvast slecht vertrokken. Ik hoop dat we op een heel goede manier kunnen eindigen bij het begin van 2025. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik heb vernomen dat minister Peeters nog onderweg is. Minister Dalle is hier wel al en collega Coenegrachts is ook aanwezig, is het goed als we eerst die vraag behandelen? *(Instemming)*

ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over pestgedrag bij de jeugd

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, nadat we hier vorige week stonden naar aanleiding van een zeer triest voorval met een jonge tiener, staan we hier deze week opnieuw naar aanleiding van een nieuw triest voorval met een jonge tiener, namelijk iemand die uit het leven gestapt is, waarschijnlijk als gevolg van aanhoudende pesterijen. Dat drukt ons nogmaals met de neus op de feiten, collega's, dat pesten een ongeziene impact heeft op jonge mensen, een impact die tot verschrikkelijke gevolgen kan leiden en waar we als samenleving, offline en online, alles moeten aan doen om ons daartegen te verzetten.

We concentreren ons daar vaak op het onderwijs, en terecht. Er wordt veel gepest op de speelplaats. Het is ook de plaats waar we via leerkrachten snel kunnen ingrijpen en via pedagogische projecten maatregelen kunnen nemen. Maar dat zet zich natuurlijk verder en leidt een heel ander leven in de online wereld. Ik weet dat u die bezorgdheid deelt en dat u daarrond initiatieven hebt ontwikkeld. Maar u bent ook de minister van kinderrechten in de Vlaamse Regering, een soort overkoepelende functie.

De echte vraag is hoe we alle initiatieven, online en offline, beter met elkaar kunnen verbinden. De vraag is simpel, minister: wat kunnen wij doen, wat kunt u doen en wat gaat u doen om dat pestgedrag, zowel online als offline, beter te bestrijden?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De zelfdoding van een 14-jarige jongen is bijzonder droevig en tragisch. Het illustreert wat de impact van pesten op een persoon kan zijn, en zeker op een kind of een jongere. Dat is een gebeurtenis die ons allemaal heel diep in het hart raakt. Elk slachtoffer van pesten is er eigenlijk een te veel.

Vandaag stellen we vast dat nog een op de zes Vlaamse jongeren wordt gepest. In een geval zoals dat van de jongen uit Waregem hebben ook politie en justitie een rol te spelen. De ouders hebben gezegd dat ze klacht willen indienen, niet om strenge straffen te laten uitspreken, maar wel om het preventieve. Ze willen

benadrukken hoe ernstig dit is. En dat is inderdaad wat er moet gebeuren in de strijd tegen pesten. Er moet preventie zijn, sensibilisering en dialoog.

Op een moment dat er een jongen is overleden, is het delicaat om in de verf te zetten wat er allemaal al gebeurt, want het heeft in dit geval, jammer genoeg, geen soelaas geboden. Maar ik wil toch een aantal zaken aanhalen waar we mee bezig zijn en waar we nog verder en sterker op zullen inzetten.

Het eerste is dat we opdracht hebben gegeven aan het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten om het platform allesoverpesten.be op te richten. Dat platform brengt alle partners samen, bundelt alle best practices en zorgt ervoor dat er in de verschillende sectoren een slagkrachtige aanpak is. Twee, specifiek rond cyberpesten hebben we ook ons kenniscentrum Mediawijs, dat daarop inspeelt. We hebben – van 10 tot 18 februari 2023 – de week tegen pesten. Daar wordt ook de STIP IT-actie van Ketnet aan gekoppeld. Tot slot – want dit zijn eigenlijk maatregelen die in alle sectoren, in alle domeinen relevant zijn – zijn er in de verschillende deelsectoren specifieke maatregelen om pesten aan te pakken. In de jeugdsector bijvoorbeeld financieren we Tumult voor een project met Rapid Response Coaches die ook ter plaatse kunnen komen om een optreden voor te stellen of een plan van aanpak voor te stellen, wanneer er problemen met pesten zijn.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister. Er wordt inderdaad al heel wat ontwikkeld en ontplooid om die strijd verder te voeren. Ik denk vooral positief. Het delen van best practices is altijd een goede manier. De focus op jeugdverenigingen, waar zeker de leiding zeer impactvol is voor de leden, is dat ook. Maar dat blijft natuurlijk in die offline wereld hangen. Het kenniscentrum Mediawijs versterken is prima, maar we gaan op een bepaald moment toch moeten kijken naar de socialemediaplatformen en wat wij of zij kunnen doen om dat pestgedrag gemakkelijker en sneller in de kiem te smoren. Bijvoorbeeld, door op vrij simpel verzoek van een slachtoffer de content offline te halen wanneer dat nodig is. U hebt vorige week verwezen naar een reis die u zelf zult ondernemen naar de hoofdkwartieren. Het is nodig dat u dat meeneemt in uw agenda bij die internationale contacten die u zult hebben. Dit probleem moet op internationaal niveau lokaal in de kiem gesmoord kunnen worden. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Pesten verwoest letterlijk levens, en dat is deze week nog maar eens een pijnlijke realiteit gebleken. Pesten gebeurt niet alleen op de werkplek en op de speelplaats, maar gaat 24 uur door. We winnen die strijd tegen pesten helaas niet. Ook wij denken, vanuit onze fractie, dat we nog niet genoeg doen. U weet dat wij met onze fractie al een uitgebreide resolutie hebben ingediend in 2016, in 2018 en in 2021 – u weet dat ik een volhouder ben – maar die is elke keer weggestemd. We hebben nu een vierde resolutie ingediend op 9 december en ik hoop echt dat we daarmee nu samen, partijoverschrijdend, aan de slag kunnen.

Eén element daarin is dat we op plekken waar jongere mensen samenkomen – op de werkvloer, in de jeugdvereniging, in sportclubs – we mensen moeten trainen en een houvast moeten geven aan omstaanders om het pestgedrag te stoppen. Enkel als we samen neen zeggen tegen pesten kunnen we die strijd winnen.

Minister, kunt u alvast een idee geven hoe u daartegenover staat en wat u gaat doen, bijvoorbeeld alleen al om die omstaanders te trainen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Ik wil de collega ook hartelijk danken voor het stellen van deze vraag, en op die manier nog eens extra aandacht te vragen voor het probleem van pesten. Ik denk dat ieder van ons aangedaan was op het moment dat we vernomen hebben dat iemand uit het leven stapte omdat hij niet meer zag zitten, en dat ten gevolge van pesten. Elk pestprobleem is een probleem, maar zeker als het levens verwoest is het onaanvaardbaar.

Minister, de collega verwees er al naar, we hebben al verschillende initiatieven en besprekingen gehad in de commissie. Er wordt ook verschillende keren opgeroepen tot nieuwe initiatieven. Ik denk dat de kracht die u hebt met het netwerk Alles over Pesten, waar alle stakeholders verzameld zijn om een stevig pestbeleid uit te werken, nog versterkt moet worden. Ik wil ook vragen op welke manier u eventueel naar de andere ministers en de andere beleidsdomeinen de brug gaat leggen. Inderdaad, jongeren komen spijtig genoeg op verschillende fronten met pestgedrag in aanraking, evengoed op school als in de jeugdvereniging, de sportvereniging of de cultuurvereniging. Ik denk dat we inderdaad een groot blok moeten vormen. In die zin is er vanuit de Vrije-CLB-Koepel (VCLB) vanochtend ook opgeroepen om daar vanuit het onderwijs, na corona, extra aandacht aan te geven. Daarom mijn vraag aan u, minister.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ook onze fractie roept al jaren op om meer te doen tegen pesten. We hebben onder andere verschillende parlementaire initiatieven genomen. Daarbij werd gevraagd naar een kenniscentrum rond pesten. Dat is iets wat ook vanuit het middenveld jarenlang werd gevraagd. Nu is er uiteindelijk een vrijwillig netwerk opgericht door het middenveld. Ja, Kies Kleur tegen Pesten is een vrijwillig netwerk, minister. Ik zie u fronsen, maar het is zo. Ik zou u willen vragen om op een volgende plaats niet de boot te missen, namelijk op de buiten- en binnenschoolse opvang. Daar wordt nu heel vaak aangegeven, door het middenveld zelf, dat daar soms een vrijplaats is voor pesten, gewoon omdat mensen het niet meer aankunnen om er onder die ratio's – vaak meer dan honderd kinderen voor één persoon – voor te zorgen dat kinderen veilig zijn. Het is niet zozeer in de klas dat het optreedt, maar in de omringende momenten.

Ik vraag mij af, minister, welke acties daar worden genomen, om ervoor te zorgen dat in de eerste plaats kinderen en jongeren veilig zijn.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Eerst en vooral, namens mezelf en onze de fractie, mijn diepste medeleven aan de naasten van de jongen die aanleiding gaf tot deze vraag. Het is opnieuw een dramatische gebeurtenis die het belang van een goed antipestbeleid markeert.

Ik weet dat u daar een speerpunt van maakt, minister, en heel erg terecht. De resolutie mediawijsheid werd al aangehaald door de collega's. Dat is een kern-element in het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan, met ook specifiek aandacht voor een transversale aanpak en voldoende kennisdeling. Organisaties zoals het Vlaamse netwerk Kies Kleur tegen Pesten, WAT WAT, Awel en vele, vele andere doen ongelooflijk goed werk. Er werd door de VRT onder andere heel goed verwezen naar deze hulplijnen, waarbij ze veel verder gingen dan wat vastgelegd is in het kader van suïcidepreventie. Er werd nu ook verwezen naar andere hulplijnen.

Minister, ik denk dat we altijd meer kunnen inzetten op kennisdeling tussen verschillende organisaties, hen vindbaar maken, hun bekendheid verhogen. Hoe

goed het werk is dat die organisaties doen hangt natuurlijk af van hoe vindbaar ze zijn voor jongeren. Ik vroeg me af, minister, op welke manier u erop gaat inzetten dat zij nog makkelijker vindbaar zijn?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor de extra vragen en bedenkingen.

Vooreerst, – collega Perdaens verwijst er terecht naar – binnen het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) is mentaal welbevinden inderdaad prioriteit nummer een. En de strijd tegen pesten en cyberpesten is daarin eigenlijk ook een topprioriteit. Het is ook in dat kader dat we een aantal maatregelen hebben ontwikkeld.

Ten eerste, het netwerk Kies Kleur tegen Pesten is effectief, collega Groothedde, een initiatief dat bottom-up gestart is vanuit het middenveld, dat al heel lange tijd vraagt om financiering te ontvangen om een soort kenniscentrum te ontwikkelen. Wij hebben hen dan ook gevraagd om dat te doen met allesoverpesten.be. We hebben dat al twee keer gefinancierd, twee keer 140.000 euro. Met andere woorden: de vraag die zij hebben gesteld, hebben wij meer dan ingewilligd. Dat is hoe het zit. U kunt er hen misschien over bevragen, maar wij hebben voor de eerste keer in de geschiedenis van Vlaanderen jaarlijks 140.000 euro toegekend. Dat is een zeer grote investering die, denk ik, belangrijk is.

Het voordeel van allesoverpesten.be is dat zij alle relevante actoren samenbrengen: Mediawijs, het Netwerk tegen Armoede, Çavaria, Gezinsbond, maar ook, collega Rombouts, bijvoorbeeld de scholenkoepels en verschillende actoren in de onderwijscontext, en ook in de sportcontext. Het Centrum Ethiek in de Sport is daar bijvoorbeeld ook bij betrokken. Het is dus ook via dat netwerk van allesoverpesten.be dat die verschillende domeinen betrokken worden. Het is voor al die domeinen dé referentie aan het worden. Ik denk wel dat het belangrijk is dat dat netwerk nog meer bekendheid krijgt. Ik stel op het terrein vast dat die bekendheid toeneemt, maar het is nog maar het tweede jaar dat we het financieren met die 140.000 euro per jaar en ik denk dat dat effectief wel een aandachtspunt is.

Twee, wat doen we concreet voor de jeugdsector en wat doen we rond omstanders? Dat vroeg collega Segers ook. Ja, we hebben, ook voor de eerste keer, Tumult gefinancierd, om daar een antwoord op te bieden, onder meer met die Rapid Response Coaches. Dus ook in de jeugdsector hebben we specifiek in een financiering voorzien, die in het verleden nooit werd toegepast, om daarop in te spelen.

Wat je ook hebt – en dat is een vraag van collega Coenegrachts –, is een grote focus op cyberpesten. Het kenniscentrum Mediawijs is daarrond bezig. Maar de socialemediaplatformen hebben daar effectief ook hun verantwoordelijkheid. In de Digital Services Act zijn daarover bepalingen opgenomen. En waar we – dat weten we ook – al lange tijd mee bezig zijn, dat is die 'influencer code', waarbij we ook influencers op sociale media willen betrekken en hen aanspreken op de sociale verantwoordelijkheid die ze hebben. Die code zal binnenkort gelanceerd worden. Het is duidelijk dat cyberpesten daarin een belangrijke plaats zal hebben.

Met andere woorden, collega's, ik denk dat we de afgelopen twee, drie jaar zeer hard hebben gewerkt om initiatieven te versterken en daarvoor ook, voor de eerste keer in dit beleidsdomein, de financiële middelen hebben voorzien. We kaderen dat ook in het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. Alleen stel je vandaag

vast dat we nog een aantal versnellingen hoger moeten gaan en dat er op verschillende plaatsen nog extra actie ondernomen moet worden.

Maar zullen we dit soort gevallen kunnen vermijden? Dat is natuurlijk moeilijk om te zeggen. Ik heb begrepen van de burgemeester van Waregem – hier ook aanwezig – dat er, in dit concrete geval, op het niveau van de sportclub en op het niveau van de school – die betrokken was – eigenlijk al een zeer goed beleid was rond pesten, dat men daar al het nodige heeft gedaan. De ouders van de betrokkene hebben ook aangegeven dat ze daar op geen enkele manier verwijten hebben. Toch is dit kunnen gebeuren.

Met andere woorden, laat ons zeker het beleid verder versterken. Laat ons daarin ook de verschillende actoren respecteren en ervoor zorgen dat zij hun werk kunnen doen. Maar jammer genoeg zullen we dit soort zaken nooit kunnen vermijden. Op dat moment is het inderdaad belangrijk dat ook politie en justitie op een correcte manier kunnen optreden. Dat is wat we vandaag in dit geval verwachten.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister.

U hebt helemaal gelijk. Dit is een strijd die we – ik zou zeggen – moeilijk kunnen winnen, maar het is een strijd die we moeten blijven strijden. We moeten de taaiheid hebben om de strijd te blijven aangaan, om dat verschrikkelijke beest de kop in te drukken en dat pestgedrag te blijven bestrijden.

We doen dat het best door kennisdeling. We doen dat het best door preventie. We zullen daar, echt waar, ook de slagkracht van de socialemediabedrijven nodig hebben om, op vraag van het slachtoffer, op aangeven van de slachtoffers, sneller te kunnen ingrijpen en content te kunnen verwijderen.

Als ik u een opdracht mag meegeven, minister, op uw trip naar Californië, dan wel dit. Dat is het punt dat u daar moet maken: bescherming van slachtoffers, bescherming van de zwakkere, bescherming van de mensen die worden gepest, in de hoop en met de verbetering om dit probleem beter de kop in te drukken. *(Applaus bij Open Vld en cd&v)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het paal-volgt-wagenprincipe

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik zal beginnen met het goede nieuws. De verhouding tussen het aantal laadpalen en het aantal elektrische voertuigen is 10 procent. Dat is oké, minister. Dat is wat u als streefdoel had. Er is nog een tweede keer goed nieuws. Met het totale aantal elektrische voertuigen zit Vlaanderen op schema. Brussel en vooral Wallonië lopen heel fel achter op het schema.

Er is ook minder goed nieuws. Als we de lijn willen doortrekken van waar we in 2025 willen staan – en ik kijk ook naar de cijfers voor 2030 – en we passen ook die ratio van 10 procent toe, dan moeten we vaststellen dat we waarschijnlijk zullen gaan naar ongeveer 35.000 laadpunten tegen 2025, maar naar liefst 140.000 laadpunten tegen 2030. Ik probeer me dat even voor te stellen: 140.000 laadpunten. Waar gaan we die allemaal plaatsen? Nu komen al discussies los bij de gemeenten, die aanvragen krijgen om een laadpaal te mogen plaatsen. De gemeente vindt soms dat een oplossing niet de beste oplossing is,

of niet de beste locatie. Maar ze hebben ook niet de middelen om daartegenin te gaan. We zijn ook niet zeker wat er zal gebeuren met de netten. Zullen ze voldoende sterk zijn in bepaalde straten, als er al twee of drie laadpalen staan? Kun je er dan nog een vierde bij plaatsen? We zullen discussies krijgen over wild-groei: een kabel over het trottoir, een kabel drie meter hoog, enzovoort. Zullen we mobiel laden of inductief laden? Zijn er daar opportuniteiten?

We zien heel wat situaties op ons afkomen waarop we niet voorbereid zijn, vooral omdat er tussen nu en 2030 zeven keer meer laadpalen moeten komen. Maar zeven dus, als we inderdaad de lijn willen volgen van het aantal elektrische voertuigen dat we tegen 2030 willen hebben. Dan is de logische vraag: is het principe 'paal volgt wagen', dat stelt dat ik binnen de 250 meter ergens een paal heb, houdbaar tegen 2030? Minister, ik zou graag weten wat uw visie daarop is.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Gryffroy, dank u wel voor uw vragen.

Het principe van 'paal volgt wagen' is uiteraard niet het enige principe dat we hebben. Dat wil ik heel duidelijk stellen. Tegelijkertijd wil ik ook onmiddellijk de boodschap meegeven dat we vandaag al voor liggen op ons schema. Volgens ons schema zouden we vandaag 14.000 laadpunten moeten hebben. We zitten al aan ruim 20.000.

We hebben drie principes op grond waarvan we de laadpalen kunnen uitrollen.

We hebben het vraaggestuurde principe 'paal volgt wagen'. Iedereen die thuis niet kan opladen omdat hij geen inrit heeft, geen garage, of gewoon niet over de mogelijkheid beschikt omdat hij in een appartementsgebouw woont waar geen laadinfrastructuur is, kan via ons digitaal loket een laadpaal aanvragen binnen een straal van 250 meter van zijn woning. Die laadpaal zal dan op publiek domein worden geplaatst door de charge point operator (CPO) die we daarvoor hebben aangeduid.

Daarnaast hebben we nog twee datagestuurde principes. Het eerste is 'paal volgt paal': een laadpaal die vandaag al heel intensief wordt gebruikt, genereert data op basis waarvan men daar laadpalen bij zal zetten. (*Gelach. Opmerkingen*)

Ja, 'paal volgt paal', dat is nu eenmaal het principe. En dan is er nog een derde principe: een strategische invulling, die er komt op basis van de specifieke vragen van de lokale besturen. Zij kunnen op basis van de potentieelanalyse, de behoefteanalyse, bijkomend aanvragen indienen om laadpalen op publiek domein te plaatsen. (*Gelach. Opmerkingen*)

Ik zie dat dit enige hilariteit teweegbrengt. We hebben nu eenmaal 'paal volgt paal' en de strategische principes. Kortom, we rollen volop onze laadpalen uit in Vlaanderen. We zullen zeker al onze mensen die elektrisch rijden volledig ontzorgen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik zal er nog een dimensie aan toevoegen. (*Gelach*)

Tegen 2030 zal ons wagenpark ongeveer 40 procent elektrisch zijn en zal dus nog 60 procent op verbrandingsmotoren rijden. Wat er na 2030 gebeurt, daar heb ik nog geen studies van gezien. Ik stel enkel vast dat buiten het probleem van 'paal volgt paal' en 'paal volgt wagen', waarvoor we 140.000 palen nodig hebben, we met een gigantisch park zitten dat nog niet elektrisch zal zijn en waarvoor we nog geen oplossingen of de technologie van dat moment hebben

onderzocht. Europa heeft beslist dat we voor elektrische wagens gaan, maar tegen 2030 zal 60 procent niet elektrisch zijn.

Minister, bent u voldoende bezig om die wagens met verbrandingsmotoren, de fuels die daarvoor in aanmerking komen, de e-fuels enzovoort, voldoende te onderzoeken, zodat die 60 procent ook op een propere brandstof kunnen rekenen?

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, de collega heeft het juist geschetst, we staan voor enorme uitdagingen, ook met al die wagens die na 2030 met een verbrandingsmotor zullen rijden. Ik kan de vraag alleen maar bijbrengen: wordt er aandacht besteed? Wordt er voldoende naar die e-fuels gekeken?

Tegelijkertijd zien we dat EV Belgium en de Belgische en Luxemburgse Federatie van de Automobielen- en Tweewielerindustrie (FEBIAC) met betrekking tot die laadpalen zeggen dat 'wagen volgt paal' of 'paal volgt wagen' stilaan moet worden losgelaten. Men moet over andere mogelijkheden denken, gecoördineerd denken. Men moet denken aan geclusterde laadpleinen, snellaadpunten en dergelijke. Nu is er nog altijd de visie van 'paal volgt wagen' en 'wagen volgt paal', maar EV Belgium en FEBIAC zijn toch niet de minste? Die mensen weten toch wel waar ze over praten? Ze hebben het over die visie. Hoe staat u daartegenover?

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, minister, goede collega's, zolang wij maar niet voor paal staan! *(Gelach)*

Om nog maar eens een sterk beeld te gebruiken. Eerlijk gezegd, ik krijg dat gevoel heel spontaan.

Minister, in twee jaar tijd is het aantal laadpalen verdrievoudigd. Het hele beleid van 'paal volgt wagen' bestaat vier maanden. Godbetert vier maanden! Iets meer dan een trimester en het wordt al neergesabeld. Geef dat toch eens zijn tijd. Laat dat zich ontwikkelen. We komen daar in een spontane dynamiek van kansen en opportuniteiten en een steeds groter draagvlak. Ik denk dat er nog altijd winsten kunnen worden geboekt door nauw samen te werken met de lokale besturen. Minister, laat u niet uit koers brengen, blijf op uw lijn en dan komt dat in orde.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Alle gekheid op een stokje, ik vind dat het mobiliteitsbeleid almaar verder de verkeerde richting uitgaat. De bushalte op 750 meter van de deur wordt geschrapt en in de plaats daarvan komt er een elektrische laadpaal op 250 meter van de deur. Het zegt iets over de prioriteiten van deze regering. Hebt u een dikke Tesla? Dan krijgt u een laadpaal voor de deur. Alstublieft, een cadeautje van de Vlaamse Regering. Hebt u een privéjet? Hopla, subsidies zodat u naar Londen kunt vliegen. Subsidies van de Vlaamse Regering, miljoenen aan belastinggeld, het kan niet op. Als u afhankelijk bent van de bus, wordt uw halte afgeschaft, gaat de prijs omhoog en zit u in een vuile bus die met ducttape aan elkaar hangt.

Minister, ik heb een ideetje voor u: misschien moet u er eerst eens voor zorgen dat men bij De Lijn op tijd rijdt voor u miljoenen begint te steken in laadpalen voor Tesla's en vliegvelden voor privéjets. *(Applaus van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, het staat als een paal boven water dat we meer laadinfrastructuur nodig zullen hebben voor de snelle ontwikkeling van

elektrische mobiliteit. Dat kwam deze week nog aan bod in de commissie waarvan collega Gryffroy zo'n eloquent voorzitter is. Daarbij blijkt duidelijk dat de sector inderdaad vragende partij is om een tandje bij te zetten als het gaat over de ontwikkeling van laadinfrastructuur. Niet dat men er het huidige beleid niet steunt, maar de verwachting is wel dat er meer nodig zal zijn. Concreet verwijst men dan naar het concessiebeleid langs onze snelwegen, verwijst men ook naar de nood van het ondersteunen van de elektrificatie van grote vrachtwagens met 'megawatt charging systems', dus grote parken met stevige laadinfrastructuur waar ook snelladen voor vrachtwagens mogelijk is. Minister, zult u daar werk van maken? Als puntje bij paaltje komt, moet er immers worden geladen als de batterij leeg is.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega Gryffroy, we hebben maandag samen inderdaad goed geluisterd in de klimaatcommissie, waar het over de elektrificatie van ons transport ging. U hebt dat misschien niet gemerkt, maar ik heb aan minister Demir, die bevoegd is voor onze ruimtelijke ordening, al lang geleden gevraagd hoe zij zou omgaan met de oproep van de Vlaamse Bouwmeester om toch op een gestructureerde manier om te gaan met hoe we al die laadpalen inplannen in onze open ruimte. Minister Demir was er niet enthousiast over om ter zake een initiatief te nemen. Minister Peeters ook niet. Ik heb uiteindelijk gehoor gevonden bij minister Somers. Minister, de Vlaamse Bouwmeester heeft daar nu een advies voor opgemaakt, en ik hoop dat de Vlaamse Regering daarmee aan de slag gaat, want dat 'paal volgt wagen'-principe botst inderdaad op zijn limieten. U moet daar zeker nog een stukje mee doorgaan, in die zin heeft collega Keulen gelijk, maar er is nood aan een groter denken, zoals maandag werd gezegd, en we moeten vermijden dat we Vlaanderen helemaal volstrooien met laadpalen. Ik heb geen vraag aan u, maar een vraag aan de collega's van de commissie Mobiliteit. Ik stel voor dat we de transitie-manager die de minister heeft aangesteld, dringend eens horen in de commissie Mobiliteit, want die heeft heel interessante dingen te vertellen. Dat bleek maandag. *(Applaus van An Moerenhout)*

De voorzitter: De voorzitter is hier aanwezig, dus hij heeft de boodschap gehoord.

Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, ik denk dat het duidelijk is dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Ik denk ook dat er nood is aan een duidelijk plan. We hebben deze week ook kunnen lezen over de verdeling van de publieke laadpalen over de diverse steden en gemeenten. Het lijkt me duidelijk dat men ervoor moet zorgen dat men al die steden en gemeenten meekrijgt. Ik kan spreken voor mijn eigen gemeente, waar er nog een groot tekort is. Ook moet worden bekeken hoe men bijvoorbeeld supermarkten en bedrijventerreinen, waar er met semipublieke laadpalen kan worden gewerkt, daarin kan meekrijgen.

Collega Gryffroy heeft gezegd dat het gaat over het equivalent van 1 laadpunt per 10 elektrische wagens, dus 10 procent. Tegen 2030 zouden we inderdaad spreken van 1,6 miljoen elektrische wagens. Volstaat die doelstelling van 35.000 laadequivalenten dan nog? Ik denk van niet. Moeten we dan toch geen tandje bijzetten en die doelstelling opschalen?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, dank u wel voor de bijkomende vragen en de suggesties. Ik wil eerst even duidelijk stellen dat toen wij ons 'Clean Power for Transport'-plan en daaraan gekoppeld ook ons laadvisieplan hebben uitgerold, we zijn vertrokken van de cijfers zoals ze destijds waren. We hebben echter ook

altijd gezegd dat we dat zouden bijsturen als dat nodig zou zijn. Dat blijven we ook zeggen.

We hebben in november 2021 dan duidelijk de boodschap meegegeven dat we daarom iemand wilden die continu alles monitort, die alles in kaart brengt. Dan gaat het niet alleen over elektrificatie, maar over het hele gamma, over alles wat met zero-emissietechnologie neutraal te maken heeft. We wilden dus iemand die alles monitort en alles kan bijsturen. Daarom hebben we de transitie-manager aangeduid. Die is volop aan de slag gegaan. Hij heeft inderdaad afgelopen maandag in de klimaatcommissie al zijn presentatie gegeven, in een tijdsbestek van amper een kwartier, maar hij is zeker bereid om datgene wat nu op tafel ligt globaal uit de doeken te doen.

Inderdaad, collega's, er moet nog veel gebeuren, zeker als we kijken naar collectief vervoer en naar goederentransport. Wat het personenvervoer betreft, is het duidelijk dat we volledig op schema zitten. U weet dat Europa in haar richtlijnen heeft gesteld dat we per tien elektrische wagens een laadequivalent ter beschikking zouden moeten hebben. Vandaag zijn er ruim 70.000 elektrische wagens en 20.000 laadequivalenten. We zitten dus goed op schema, maar we zullen dit moeten blijven monitoren en opvolgen.

Dat doen we. We willen de elektrische rijder volop ontzorgen. We weten dat 80 procent van de elektrische voertuigen thuis of op het bedrijf wordt opgeladen. Ook voor de andere 20 procent moeten we de elektrische rijder kunnen ontzorgen. We moeten zorgen dat het motto van 'bereikbaarheid, nabijheid en vertrouwen' blijft gelden.

Daarom zijn we, naast de strategische, de vraaggestuurde en datagestuurde uitrol, op dit ogenblik ook bezig om op het eigen Vlaams gewestdomein massaal laadinfrastructuur uit te rollen. Hoe zien we dat in de toekomst? Straks zal er op de drukke verkeersassen om de 25 kilometer snel- en ultrasnellaadinfrastructuur ter beschikking zijn zodat de elektrische rijder volledig ontzorgd is. De facto betekent dat dat er straks, wanneer er nog fossiele verbrandingsmotoren op de wegen zijn en elektrische rijders, ze om de 25 kilometer of fossiele brandstof kunnen tanken of kunnen opladen. Dat is ons doel.

Omdat we weten dat er voor 80 procent wordt opgeladen thuis of op het bedrijf, hebben we gezorgd dat het thuisladen mogelijk is, ook voor die mensen die geen eigen inrit of parking hebben. Sommigen zeggen dan dat we moeten afstappen van het principe 'paal volgt wagen', een principe waarvan de heer Keulen terecht zegt dat we het in een nieuw kleedje hebben gestopt sinds 1 september vorig jaar. Iedereen die thuis niet kan laden, kan via het digitale loket, dat sinds september 2022 online staat, een aanvraag indienen. Het is toch wel gegeerd, want we hebben vandaag via het e-loket al een duizendtal aanvragen gekregen op amper drie maanden tijd.

Daarnaast zijn we ook bezig om bijkomende laadinfrastructuur op publiek domein te voorzien, samen met de lokale besturen die eigen laadplannen hebben, samen met de CPO's, samen met de datagestuurde elementen die we hebben, op basis van de potentieelkaarten en de behoefteanalyses die we gemaakt hebben. Kortom, we zijn er volop mee bezig en er zal de komende jaren nog een enorme opschaling komen van het aantal laadpaden.

Er was een laadinfrastructuurcongres waar iedereen enorm lovend was over onze Vlaamse aanpak. Ik hoef dat niet zelf te zeggen, dat lezen en horen we overal. Maar op Belgisch niveau, en zeker in Wallonië en Brussel, moet men nog een tandje bij steken.

U vraagt mij ook: "Wat met de fossiele brandstoffen?" Ik heb natuurlijk geen vat op de prijzen van de fossiele brandstoffen. De mensen die zelf zonnepanelen hebben en zelf in hun energie kunnen voorzien, kunnen de vlucht vooruit nemen om op een goedkope manier te rijden. Opnieuw, we volgen het hele verhaal van energieneutraliteit en zero-emissie. We faciliteren ook de andere energiebronnen zoals waterstof, zeker in vrachtverkeer en in scheepvaart. We blijven het zeker verder opvolgen.

Mijnheer D'Haese, u spreekt over een vreemd mobiliteitsbeleid. U doet alsof we niets investeren in het openbaar vervoer, terwijl u op andere momenten al meermaals hebt toegegeven dat wij totaal niet besparen op openbaar vervoer maar dat we integendeel extra investeren. Ook in het openbaar vervoer zorgen we voor meer duurzaam transport, in die zin dat we ook daar volop de lead nemen van vergroening, van elektrische bussen. Ik hoop dat de eerste bussen snel zullen rijden en dat het bestek voor de tweede bussen zal worden gefaciliteerd.

Tot slot wil ik nog zeggen dat de 2 calls die we al gehad hebben voor de semi-publieke laadinfrastructuur, ook enorm goed geboomd hebben. Daardoor komen er tussen nu en 2 jaar nog eens 20.000 extra laadequivalenten bij op bedrijventerreinen, bij winkelcentra, op semipublieke plaatsen. Dat komt er dus ook nog eens bovenop. En weldra komen we met onze bijkomende call inzake collectief en goederentransport, want we horen dat we ook daar heel veel vragen rond krijgen.

Kortom, de laadinfrastructuur boomt enorm. We hebben die hogere versnelling ingezet en we zullen die ook verder blijven inzetten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voor alle duidelijkheid, ik ben begonnen met het goede nieuws. U zit nu op schema en u zult in 2025 ook op schema zitten. Mijn bezorgdheid is 2030 en daarna. Als we voor 2030 spreken over 140.000 laadpunten, tegenover ongeveer 50 à 60.000 laadpunten in 2025, waar gaan we die zetten?

Moet de visie inderdaad nog 'paal volgt wagen' zijn, wat niet alleen door mij, maar ook door de sector momenteel in vraag wordt gesteld? Is dat nog de goede visie? Moeten we werken met laadpleinen? Moeten we werken met de snelle laadervaring? Dat zijn de vragen die moeten komen.

Ik kom terug op mijn grafiek. In 2030 heeft nog altijd 60 procent van de voertuigen een verbrandingsmotor. Welke visie hebben we daaromtrent? Want nu spreken we alleen maar over die 40 procent in 2030, met 140.000 laadpunten. Maar wat doen we met die andere 60 procent? U zegt dat u geen vat hebt op de prijs van de fuel, maar u hebt ook geen vat op de prijs van de elektriciteit. U hebt ook geen vat op wie zonnepanelen heeft en wie geen zonnepanelen heeft.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de getuigenissen over de werking van vzw Het Huis en het mogelijke negatieve effect op het welzijn van de begeleide kinderen

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, collega's, afgelopen week zijn er verschillende getuigenissen van ouders betreffende vzw Het Huis de revue

gepasseerd. Zoals u weet, minister, staat vzw Het Huis in voor de opvang van kinderen die slachtoffer werden van verwaarlozing of misbruik, maar ook kinderen van ouders die in een vechtscheiding zitten en geen overeenstemming vinden betreffende het hoederecht. Ze worden dan door de rechter verplicht naar een neutrale bezoekersruimte gestuurd, waaronder bijvoorbeeld naar Het Huis.

Maar de getuigenissen roepen toch wel heel wat vragen op betreffende de werking van deze vzw. Volgens ouders zouden de bezoeken meer kwaad dan goed doen en de kinderen zowel psychisch als fysiek belasten, wat leidt tot angst-aanvallen of soms zelfs suïcidale gedachten. Ze zijn dagen op voorhand ziek. Ze worden gedwongen om op de schoot te gaan zitten van de agressor en moeten verplicht mama of papa zeggen, ook al willen ze dat niet. Er is zelfs een geval van een kind dat op de schoot moet gaan zitten van de vader, tegen wie een strafklacht van seksueel misbruik loopt.

Objectief gezien kunnen we ons ook heel wat vragen stellen, minister. Men werkt enkel met vrijwilligers. Er is geen professionele hulpverlening. De vorming die gegeven wordt aan de vrijwilligers, wordt zelfs als ronduit amateuristisch bestempeld door een voormalige begeleider. Laat me wel duidelijk zijn: chapeau aan alle vrijwilligers die hun schouders willen zetten onder dergelijke projecten. Maar laat ons toch duidelijk zijn dat gezien de kwetsbare doelgroep, het gebrek aan professionele hulpverlening toch problematisch is.

Wat ook problematisch is, minister, is het gebrek aan enige vorm van toezicht, en dat ten opzichte van de officiële neutrale bezoekersruimtes van de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's), die wel onder toezicht van Zorginspectie staan. Minister, welke initiatieven neemt u om ervoor te zorgen dat het welzijn en de veiligheid van kwetsbare kinderen in dergelijke situaties gewaarborgd worden en blijven? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de vraag, collega. Ik heb uiteraard ook het artikel met de getuigenissen gelezen. Dat is absoluut niet fijn om te lezen. Maar het is eigenlijk ook bijzonder om uw vraag hier te stellen. Dit gaat over een instelling die geen erkenning heeft in Vlaanderen, die niet gesubsidieerd wordt in Vlaanderen, die geen wettelijk hulpverleningskader heeft, waar onze Zorginspectie dus niet kan langsgaan om te controleren. Men werkt met vrijwilligers. Ik merk dat de familierechtbanken inderdaad nu en dan vragen om de ruimtes daar te gebruiken, omdat ze ook graag die verslagen hebben.

Maar het Vlaamse aanbod is eigenlijk het aanbod dat door onze centra algemeen welzijnswerk (CAW's) wordt voorzien, op veertien plaatsen in Vlaanderen. Er is daar toezicht en begeleiding. Een aantal weken geleden kreeg ik een vraag. Nu is het zo dat de CAW's altijd toezicht plus een deel begeleiding aanbieden. Maar er zijn situaties waar die begeleiding niet nodig is, waar het voldoende is dat er een veilige toezichtsrimte ter beschikking wordt gesteld. Ik bekijk met de CAW's hoe we tot extra capaciteit kunnen komen door enkel die dienstverlening aan te bieden. Maar ikzelf en mijn diensten zijn niet in staat om daarin tussen te komen. Het staat de rechter vrij om ruimtes aan te duiden.

Ik kan nogmaals bevestigen dat dit geen door Vlaanderen erkende of gesubsidieerde voorziening is.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat is uiteraard net het hele probleem, dat het gaat over organisaties die zonder enige vorm van toezicht dergelijke grote belangrijke problematieken over zich

krijgen. Ik doe persoonlijk geen uitspraak over het al dan niet correct zijn van de getuigenissen en alles daaromtrent. Ik stel het enkel vast en ik kaart het hier ook bij u aan om op die manier toch uitsluitel te kunnen krijgen via een erkend controlemechanisme. Dan verwacht ik toch dat u als Vlaams minister eventueel het gaspedaal kunt indrukken om ervoor te zorgen dat er wél een controlemechanisme wordt opgebouwd rond die neutrale bezoekersruimtes, zodat we dergelijke getuigenissen kunnen vermijden.

Het is toch problematisch, daarover moet u het toch met mij eens zijn, dat die verslagen veelal worden opgemaakt door mensen zonder enige professionele ervaring. Die verslagen worden doorgestuurd naar de rechter en de rechter baseert zijn uitspraak op dergelijke verslagen.

De problematiek bevindt zich uiteraard op ook op het federale niveau, dat werd ook aangegeven door uw federale collega-minister. Mijn bijkomende vraag luidt: wanneer zult u in overleg treden met het federale niveau om te verzekeren dat de veiligheid van de Vlaamse kinderen wordt gewaarborgd en dat er enkel en alleen wordt gewerkt met professionele, neutrale bezoekersruimtes en professionele hulpverleners?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, het artikel in Het Laatste Nieuws schetst echt een verschrikkelijk beeld, daarover zijn we het allemaal eens. Het gaat hier over zeer kwetsbare kinderen met vaak een verleden van enige vorm van misbruik of mishandeling door een van de ouders. Die kinderen worden door de rechter verplicht contact te houden met die ouder, met die belager, en dit in een setting waarin er niet wordt gewerkt met professionele hulpverleners.

Ik vond het artikel echt schokkend en ik vind het ook zeer problematisch dat een rechtbank ouders oplegt naar een voorziening te gaan waar er op geen enkele manier toezicht is, waar er wordt gewerkt met vrijwilligers en je er dus geen zicht op hebt hoe het eraan toegaat. Op het Vlaamse niveau voorzien wij net die neutrale ruimtes binnen de CAW's, professioneel gecontroleerd.

Het belang en de gezondheid van deze kwetsbare kinderen moeten zeker vooropstaan. U geeft aan dat u weinig kunt doen, omdat het niet is erkend. Maar ik hoop toch ook dat u ergens iets kunt betekenen of kunt ingrijpen. Want wat daar gebeurt – als dat zo is, want daar zijn we niet zeker van – kunnen we echt niet tolereren.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, er moet toch iemand zijn die hierop controle houdt. Als u het niet bent, moet er toch iemand zijn die ervoor zorgt dat kinderen niet worden overgeleverd aan de ingevingen van het moment van iemand die het misschien goed bedoelt, maar daarom niet oordeelkundig is? Kinderen zijn kwetsbaar, zeker in die situaties. Wij als overheid zijn het aan hen verplicht om ervoor te zorgen dat dit beter verloopt.

Misschien moet u daarover overleg hebben met de federale minister van Justitie of rechtstreeks met de rechtelijke macht zelf om te vragen hoe het komt dat ze geen beroep doen op de CAW's, of er capaciteitstekort is, of ze iets meer nodig hebben in de verslagen. Misschien moeten we eens gaan kijken wat er nodig is om ervoor te zorgen dat kinderen in een écht beschermende en zorgende omgeving de ouder kunnen ontmoeten van wie de rechter verwacht dat ze er nog contact mee hebben.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): In drie op de vier scheidingen zijn kinderen betrokken. Gelukkig gaan ouders daar vaak heel goed mee om en kunnen ze daar goed in overeenkomen. Maar dat is niet overal zo. Waar er een verstoord contact is met een van de kinderen, kan de rechter inderdaad verwijzen naar de neutrale bezoekeruimte. Vlaanderen heeft er veertien. Die worden op een professionele manier georganiseerd door het CAW. Maar we zien dat sommige familierechters ook verwijzen naar een neutrale bezoekeruimte die niet onder het CAW valt en die werkt met vrijwilligers. Minister, u kunt daar inderdaad niet in tussenkomen. U kunt daar geen inspectie naartoe sturen. Maar een gesprek met het federale niveau, met Justitie zou toch nuttig kunnen zijn om te vragen wat de redenen zijn voor die doorverwijzing en op welke manier de familierechters toch overtuigd kunnen worden om de doorverwijzing naar de officiële neutrale CAW-bezoekeruimte te doen. Dan moeten we daar natuurlijk ook zorgen voor de nodige capaciteit. Dat is inderdaad een van de kernpunten. Soms zijn daar lange wachttijden. In 2021 kregen niet minder dan duizend minderjarigen daar bezoek of werd er een bezoek georganiseerd en werden ze begeleid.

Minister, ik heb er ook een conceptnota over ingediend: kunnen we kijken naar kindvriendelijkere settings voor die bezoeken, bijvoorbeeld met een speeltuin, op een speelpleintje? Moet dat echt altijd binnen de vier muren van zo'n bezoekeruimte?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Eigenlijk hoeft niemand slechte bedoelingen te hebben om in dit soort settings, zulke gevoelige situaties een minder dan optimale aanpak te hebben – zacht gezegd. Minister, u hoeft inderdaad niet noodzakelijk iets te zeggen te hebben aan de rechterlijke macht om toch in overleg te gaan, want blijkbaar is hier een lacune. Dat het CAW zelf aanhaalt dat het geen verslagen opmaakt juist omdat ze uit professioneel oogpunt de vertrouwensband niet willen schenden, is heel terecht. Maar de vraag is of er dan geen overleg moet zijn, zodat rechters anderszins meer informatie hebben. Bijvoorbeeld de kinder-rechtencommissaris heeft zelf al jarenlang gevraagd om een beter hoorrecht voor kinderen te installeren met een vertrouwenspersoon. Allicht, als er een extra sleutel wordt gegeven in die situaties zodat rechters elders hun informatie kunnen halen – en dat zal dan misschien wat meer middelen kosten, maar dan is het tenminste in een prettige, veilige, aanvaardbare situatie, die ook situaties die al op scherp staan, niet nog explosiever maken –, dan moet dat gebeuren. Minister, allicht moet er dan ook overwogen worden dat de CAW's wat meer middelen krijgen want die moeten het op dit moment met weinig doen voor heel veel taken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik heb in mijn eerste antwoord geschetst wat de feitelijke situatie is en wat ik al of niet kan doen. Sowieso is het voor mij ook bijzonder lastig om in kranten te lezen dat bij een bezoek met kinderen in zulke conflictueuze situaties blijkbaar zaken gebeuren die niet door de beugel kunnen. Ik kan ze niet beoordelen. Ik ben ook niet in de mogelijkheid om Zorginspectie te sturen. Daar moet ik de regels wel navolgen. Maar jullie hebben absoluut een punt dat dit niet belet dat we kunnen zien wat er beter kan.

Wat is er nu al voorzien? Dat was eigenlijk al voorzien, omdat er een paar weken geleden contact geweest was. Ten eerste is er een overleg tussen het CAW en jeugdrechters om te kijken wat extra nodig is. In mijn eerste antwoord heb ik gezegd dat een van de zaken die gevraagd worden, is dat we niet altijd die begeleiding moeten hebben. We hebben soms gewoon een neutrale veilige plaats nodig. Daarom is er mijn initiatief om met de CAW's te kijken of we zo extra capaciteit kunnen aanbieden zonder dat er altijd begeleidingstrajecten aan

verbonden zijn. Dat zou een oplossing kunnen zijn. Dan blijf ik onder de vleugels van wat Vlaanderen aanbiedt.

Ten tweede is het voor mij absoluut van belang om ook met de federale minister overleg te hebben. Naar aanleiding van het artikel was er deze week al een telefonisch contact om uit te leggen wie wat kan doen. Wij hebben ook uitgelegd dat wij niet erkennen, dat wij ook niet subsidiëren. Het is misschien ook eens goed om te kijken of die organisatie door andere gesubsidieerd wordt, die misschien ook overheidsinstanties zijn. Ik heb daar op dit ogenblik geen zicht op. Het is voor mij ook van belang om daar eens helderheid in te krijgen, want ik maak mij ook zorgen over de omstandigheden waarin vrijwilligers goedbedoeld hun job doen. Ik denk dat elk van die vrijwilligers die daar actief is en die opdrachten krijgt, dat met volle overtuiging doet, ook in de overtuiging dat het goed is wat ze doen, terwijl dat niet altijd het geval is.

Dus dat moeten we ook gaan uitklaren. Dan moeten we als wordt doorverwezen, samen met de rechters, kijken – zoals hier terecht is gesuggereerd – wat de reden daarvan is. Ik heb het eens bekeken. Collega Schryvers had het heel terecht over de uren die al voorzien werden. Zijn er wachttijden? We hebben de cijfers van de laatste week. Ik zie op dit ogenblik wel wachttijden in Limburg. Daar zouden 29 wachtenden zijn. Maar in bepaalde regio's zijn er nul wachtenden. Dat fluctueert heel erg. Men zegt mij dat waar er een wachttijd is, men ook altijd een aanbod voorziet om die termijn te overbruggen, zodat er contact blijft. Men probeert er echt zeer goed op in te zetten.

Collega's, als u de beslissingen van de Vlaamse Regering zou bekijken, zou u ook zien dat we net de CAW's hebben versterkt in de voorbije weken, omdat zij zoveel zinvol werk doen en ook zoveel uitdagingen hebben.

Dus, ja, ik neem absoluut initiatief. Ik neem wat in de krant staat ook zeer ernstig, zonder dat ik er onmiddellijk een oordeel kan over vellen. Maar het belangrijkste is het overleg met de jeugdrechters enerzijds, het overleg met de federale overheid anderzijds, en ook het bekijken hoe we aan de extra noden tegemoet kunnen komen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Dank u, minister. We moeten er niet flauw over doen. Specifiek aan de werking van die vzw, is net dat zij evaluatieverslagen opmaken en vijftien dagen voor zitting doorsturen naar de rechter, waarop de rechter zich dan baseert om een uitspraak te doen. Dat is iets wat bij de CAW's niet gebeurt.

Afgaande op uw eerste antwoord, vind ik wel dat u de hete aardappel doorschuift. Ze krijgen geen subsidies, ze staan niet onder ons toezicht, dus ik stuur er mijn toezicht niet op af. Het lijkt me de rode draad binnen uw Departement Welzijn dat de veiligheid van onze kinderen, het meest kostbare en het meest kwetsbare in onze samenleving, niet langer prioriteit is. Het is schrijnend dat, na de hetze in de kinderopvang, nu ook kinderen in de meest kwetsbare situaties op dergelijke manier aan hun lot werden overgelaten.

Voor het Vlaams Belang is het alleszins duidelijk: wij eisen die verregaande professionalisering van het systeem, van die neutrale bezoekersruimtes, met enkel nog professioneel geschoolde en ervaren hulpverleners onder zeer strikte controle van Zorginspectie, en dat om onze kinderen, en zeker diegenen in preciaire situaties, te beschermen. Dat is niet meer of niet minder dan uw taak, als minister van Welzijn. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de procedure tegen de beslissing om project staffing uit te sluiten van financiering

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het stopzetten van de financiering van project staffing in woonzorgcentra

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toename van freelancecontracten in de zorg

ACTUELE VRAAG van Ann De Martelaer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over uitzendarbeid en projectsourcing in de zorg

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tewerkstelling van project-verpleegkundigen en interimmedewerkers in de zorgsector

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, wat was initieel de bedoeling van projectstaffing in onze woonzorgcentra? De bedoeling was het inzetten van personeel met extra expertise en extra kennis op projectbasis. Intussen is het verworden, en dat weten we allemaal, tot het inzetten van basispersoneel om te zorgen dat de tekorten worden opgevangen, dat de dagelijkse handelingen nog worden uitgevoerd en dat de basisbezetting gegarandeerd blijft.

Wat oorspronkelijk een goed idee was en kansen bood om gefinancierd personeel tijdelijk in te zetten, bijvoorbeeld om aan zorginnovatie te doen, werd een gewone praktijk. Een gewone praktijk, maar wel een die 1,8 tot 2,5 keer de prijs kostte van het personeel dat in eigen dienst was. Als dergelijke humanresources-bureaus onze medewerkers actief wegplukken uit onze zorginstellingen, met de belofte van een bedrijfswagen, met een iets hoger loon en daarop zelf nog een winstmarge kunnen pakken van de financiën die bedoeld zijn voor de zorg, dan is het voor ons duidelijk: hier maakt men misbruik van het systeem.

Vorig jaar maakte u, of minister Beke toen, bekend dat u zou stoppen met dit te financieren. Dat is een terechte beslissing want het misbruik ontwrichtte de sector en zorgde eigenlijk ook voor begrijpbare spanningen op de werkvloer. Sinds 1 januari 2023 is het dan ook zover.

Vorige week vernamen we dat X-Care in Motion een vernietigingsprocedure bij de Raad van State heeft ingeleid en ook naar de burgerlijke rechtbank trekt. Volgens hen zou uw besluit – ik zeg wel: volgens hen – leiden tot ongelijkheid en tot een groter personeelstekort.

Minister, mijn vraag aan u is: hoe reageert u op deze stappen die gezet worden?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, we weten allemaal dat er heel wat vacatures openstaan. Er is een enorme krapte. Heel wat woonzorgcentra kampen met

personeelstekort. Tijdens de covidperiode zijn er heel wat tijdelijke maatregelen getroffen om personeel flexibel te kunnen inzetten. Denk maar aan het inzetten van zelfstandige verpleegkundigen, het inzetten van zorgpersoneel via interim-bureaus en inderdaad ook verpleegkundigen via projectstaffing of projectsourcing.

Wat is dat eigenlijk? Dat zijn medewerkers die in dienst zijn van een projectbureau, en die kortdurende opdrachten kunnen doen, niet alleen in woonzorgcentra, maar ook in ziekenhuizen, dagverzorgingscentra en dergelijke. Die verpleegkundigen vinden dat leuk, omdat er meer flexibiliteit is en omdat ze ook betere loonvoorwaarden hebben.

Daar is heel wat kritiek op geweest, ook vanuit Zorgnet-Icuro. Zij stellen dat dit spanningen geeft op de werkvloer, omdat er een loonverschil is, omdat die mensen vaak een bedrijfswagen krijgen en een heel pak meer kosten. Soms loopt personeel ergens weg, om dan terug te komen als projectverpleegkundige. Daarom heeft de Vlaamse overheid beslist om dat op 1 januari stop te zetten. Men kan nog projectverpleegkundigen inzetten, maar moeten ze dan wel uit eigen zak betalen.

Minister, ik begrijp de terughoudendheid daarin. Maar de realiteit is natuurlijk dat we met een enorm personeelstekort zitten in de woonzorgcentra. Zij moeten soms hele afdelingen sluiten omdat ze gewoon geen personeel hebben. Ik denk dat een evaluatie van alle maatregelen zich echt wel opdringt. We moeten kijken wat we structureel kunnen doen. Daarom heb ik een simpele vraag. We merken dat de verpleegkundigen meer en meer flexibilisering willen. Hoe gaat u dat kunnen matchen met het personeelsbeleid en het verloningsbeleid binnen de woonzorgsector?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, over twee weken, op dinsdag 31 januari, komt de zorgsector op straat. De zorgsector gaat manifesteren, en ik heb hier een symbool mee van hun strijd: een citroen.

Het zorgpersoneel voelt zich vandaag uitgeperst als citroenen. Ze hebben een te hoge werkdruk en te weinig collega's, te weinig personeel. Een van de gevolgen van die personeelstekorten is dat er bijna systematisch een beroep wordt gedaan op interimkrachten, op jobstudenten, op freelancepersoneel, om schiften ingevuld te krijgen. Er zijn nu zelfs apps, een soort Tinder-apps, die een vrije shift willen linken aan een vrij personeelslid. Als die dan matchen, en als je genoeg betaalt, dan is er een match. Het woonzorgcentrum dat het meest betaalt, kan de shift ingevuld krijgen.

Maar, minister, zorg is mensenwerk. Bewoners geven ook aan dat het heel onaangenaam is om je elke dag door iemand anders te laten verzorgen of te laten wassen. Ook voor de zorg is dat niet goed. Je moet iemand een beetje kennen om te zien of hij achteruitgaat of niet in zijn normale doen is. Het is dus heel erg belangrijk dat we kunnen werken aan vaste teams. Dat is zowel voor de bewoners als voor de personeelsleden heel erg belangrijk, en dat is uw verantwoordelijkheid, minister. Het is de Vlaamse Regering die ervoor kan zorgen dat vaste contracten aantrekkelijker zijn dan interimcontracten of freelancecontracten. Ik begrijp heel goed waarom zorgpersoneel kiest voor zulke contracten. Ze hebben daarmee veel hogere lonen en ze hebben zelf controle over hun uurrooster. Het gaat over flexibiliteit. Maar vast personeel geeft net aan dat het constant flexibel moet werken en daar zelf geen controle over heeft. Ze moeten schiften invullen, ze worden opgeroepen om lege schiften in te vullen, 's avonds of in het weekend. Dat is niet werkbaar.

Mijn vraag aan u, minister, is: hoe reageert u op die freelancecontracten? Hoe wilt u ervoor zorgen dat er opnieuw vaste zorgteams geïnstalleerd kunnen worden? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, als ik vandaag een diploma als zorgkundige of verpleegkundige heb, dan heb ik een zeer waardevol diploma, want ik kan kiezen waar ik werk. Ik heb een knelpuntberoep. Ik kan gaan werken bij een woonzorgcentrum en ik word daar betaald door de Vlaamse overheid. Of ik kan met mijn diploma ook gaan werken in een ziekenhuis, en dan word ik betaald door de federale overheid, en dan ga ik vermoedelijk iets meer verdienen. Of ik kan mij ook inschrijven in een interimbureau, en dan kan ik eigenlijk gaatjes gaan invullen in woonzorgcentra op momenten dat het mij beter past. Vermoedelijk ga ik ook meer verdienen, en ik kost anderhalve keer meer voor de woonzorgcentra dan nu. Maar ik kan ook freelancer worden. Ja, dan ben ik zelfstandige. Dan kan ik mij aansluiten bij een platform van zorginstellingen, een platform dat de Vlaamse overheid op dit moment ook subsidieert. En ik kan dan ook kiezen wanneer ik werk. Of ik kan mij inschrijven als projectmedewerker in een rekruteringsbureau of in projectsourcing. Ik kan dan twee maanden, twee dagen, twee jaar uitgezonden worden naar woonzorgcentra en ziekenhuizen, ik heb extralegale voordelen, een auto, een tankkaart, ik kan kiezen wanneer ik werk en ik ben tweemaal duurder voor het woonzorgcentrum. Maar er is één probleempje, minister: vanaf 1 januari krijgen deze woonzorgcentra daarvoor geen subsidies meer, en het zullen vermoedelijk de bewoners of de patiënten zijn die voor de kost zullen moeten opdraaien. Op de werkvloer kom ik ook jobstudenten tegen en mogelijk ook ingehuurde thuiszorgverpleegkundigen van het Wit-Gele Kruis of zelfstandigen.

Minister, de schaarste is heel groot, het wordt steeds urgenter. En ondertussen kan een hele verzameling van jobs geschetst worden die ingevuld kunnen worden. Ik lees dat de sector ongerust wordt, maar, minister, ook die groep die nu in interimarbeid en outsourcing zit, hebben we nodig. We mogen die niet verliezen. En we weten waarom zij daarvoor kiezen: flexibiliteit, afwisseling, betere combinatie werk-gezin en extralegale voordelen.

Minister, gaat u inzetten op een modern duurzaam hr-beleid met deze componenten? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, collega's, onze arbeidsmarkt staat in brand. Ook in de zorgsector zijn de noden zeer groot, dat weten we. Zorgvoorzieningen – zeker ook onze woonzorgcentra – zijn continu op zoek naar medewerkers, zeker naar verpleegkundigen en zorgkundigen.

En dan zie je dat er ook een aanbod is binnen de zogenaamde projectwerkstelling en vanuit interimbureaus. Eigenlijk zijn dat natuurlijk manieren om tewerkstelling te organiseren voor een specifiek project. Denk maar aan een IT-project bijvoorbeeld. Voor de interimkantoren gaat dat dan over een vervanging, of over een periode voorafgaand aan een eventuele definitieve tewerkstelling, maar wel met bepaalde doelstellingen. En wat zien we nu? Dat is dat die bedrijven die die projectsourcing doen of die interimbureaus aan verpleegkundigen en zorgkundigen heel wat voordelen beginnen aan te bieden, en hen eigenlijk ook mee wegtrekken uit de woonzorgcentra waar ze bijvoorbeeld tewerkgesteld zijn. En het kan hun inderdaad ook meer flexibiliteit geven. Maar soms worden ze zelfs zelf opnieuw tewerkgesteld binnen hetzelfde woonzorgcentrum. En dan kun je je natuurlijk vragen stellen. U hebt, wat betreft die projectsourcing, gesteld dat er vanaf 1 januari geen financiering meer is.

Zorgnet-Icuro trok deze week ook nog aan de alarmbel met betrekking tot die interimts. Want wat zie je dan? Voor de woonzorgcentra zelf zijn die veel duurder dan de reguliere tewerkstelling, middelen die zij zullen moeten ophoesten of die door de bewoner mee moeten worden betaald. Voor de collegialiteit is het eigenlijk ook geen goede zaak, want ze kunnen betere werkuren afdwingen dan diegenen die er normaal tewerkgesteld zijn, bijvoorbeeld geen weekends, geen nachten. En het is ook niet goed voor de bewoner. En dat is het allerbelangrijkste, minister, omdat die zo'n nood heeft aan dat vertrouwde gezicht en aan dat vaste team.

Vandaar mijn vraag: wat kunt u nog meer doen om de continuïteit in die zorgverlening, van die teams in de woonzorgcentra, te garanderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor alle vragen en ook een stukje schets.

Eerst en vooral vind ik het eigenlijk fantastisch dat mensen die vandaag kiezen voor een job in de zorg, kunnen kiezen voor de zorgjob die hen het best op het lijf geschreven staat. Ik vind dat op zich totaal niet verkeerd.

Maar we hebben natuurlijk COVID-19 gehad. Er is heel veel zorgpersoneel uitgevallen en vanwege het feit dat er toen zoveel schaarste was – schaarste die zich vandaag absoluut nog altijd voordoet –, is er op een bepaald moment op uitdrukkelijke vraag van de sector beslist om alle registers open te trekken en ook projectverpleegkundigen te financieren vanuit de Vlaamse overheid.

Op dat moment was dat een vraag van de sector. Dat was perfect te motiveren. Het is ook gebeurd. Maar we hebben gezien dat we een omgekeerde beweging krijgen: mensen worden actief weggetrokken uit vaste teams om in die project-sourcing te gaan werken. Dat is voor mij iets wat niet kan. Dat is een evolutie die ik nefast vind. Ik vind het ook nefast dat vaste teams die al jaren goed werken, plots worden verbrokkeld door het weglokken van mensen om allerhande redenen. Dat kan een bedrijfswagen zijn, dat kan ook iets anders zijn. Dat is een negatieve evolutie. En dat is de reden, collega's, waarom we met de Vlaamse Regering op 14 oktober 2022 een besluit hebben genomen.

Dat besluit beoogde een flexibelere financiering. Dat is een antwoord op veel van de vragen die jullie stellen. Er is een grote krapte. Hoe kun je ervoor zorgen dat je toch wat flexibeler dan vroeger financiert? Wat hebben we gedaan? We hebben ten eerste de kwalificaties die meetellen om betaald personeel te zijn uitgebreid, onder andere met filosofen, podologen, muziektherapeuten. Dat is allemaal mogelijk en dat financieren we mee. Ten tweede – en dat is het stokpaardje van bepaalde collega's hier aanwezig –: de logistiek medewerkers worden mee gefinancierd. Dat is een zeer goede zaak. Zij nemen namelijk huishoudelijke taken uit handen van zorgkundigen en verpleegkundigen. Drie, de interimverpleegkundigen tellen al jaren mee voor de financiering van een woonzorgcentrum met tekorten. We hebben dat tijdelijk, tot 30 juni 2023, uitgebreid met interimzorgkundigen en zelfstandige zorgkundigen plus zelfstandige verpleegkundigen.

Als tegenwicht hebben we gezegd dat we stoppen met projectsourcing, op uitdrukkelijke vraag van de vakbonden en van de werkgevers, omdat zij zien dat de projectsourcing geen basiszorg is. De mensen worden weggetrokken voor een bepaald project, terwijl wij als Vlaamse overheid de basiszorg financieren. En net omdat projectsourcing geen basiszorg is en niet gaat over de dagelijkse routine-taken die men invult, hebben we gezegd dat het daarmee gedaan is. We stoppen daarmee vanaf 1 januari 2023.

Collega's, uiteraard zullen we dat evalueren. De evaluatie is op 30 juni 2023 voorzien. We zijn nog maar gestart op 1 januari. Je kunt moeilijk al op 18 januari evalueren. Dat is een beetje te snel.

Collega's, er is een gerechtelijke procedure gestart. X-Care heeft gemeld dat zij naar de Raad van State gaan. Ik heb het verzoekschrift nog niet gekregen. Maar ze zijn wel een burgerlijke procedure gestart. Wat zal ik doen? Ik heb uiteraard een advocaat aangesteld. Ik zal mij met hand en tand verdedigen om de beslissing die wij hebben genomen te doen standhouden, omdat ik echt komaf wil maken met die praktijk, die ervoor zorgt dat teams worden uitgedund.

Anders is het met de interimarbeid, die we wel mogelijk willen houden. Soms is interimarbeid noodzakelijk. Er zijn mensen die er inderdaad heel graag in werken. Ik vind dat niet zo negatief, voor zover het natuurlijk niet alleen maar interimarbeid is.

We hebben trouwens ook flexibiliteit toegestaan op de personeelsnormen die moeten worden gehaald. Ik vind het belangrijk dat we ook dat doen. Maar uiteraard moet er ook een basisgarantie blijven.

Dus, collega's, er werden met dat besluit veel maatregelen genomen. Het is een versoepeling, hoofdzakelijk een versoepeling, maar ook een maatregel waar ik volledig achter sta en waarvan ik hoop dat het hele parlement mij kan volgen, namelijk om de projectsourcing niet te beschouwen als basiszorg en ze dus ook niet meer te financieren vanuit de kas van de Vlaamse overheid.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Uw lijn is inderdaad heel duidelijk. Het misbruik moet worden aangepakt. Proficiat, u trekt de kar en u wacht niet op uw federale collega. Het kan inderdaad niet dat we in een vicieuze cirkel terechtkomen, dat we mensen inhuren die gisteren nog gewoon eigen personeel waren en dat we dat moeten doen tegen een hogere kostprijs.

Maar natuurlijk was projectsourcing op zich geen slecht systeem mocht het sluitend zijn geweest. Er zijn op de arbeidsmarkt inderdaad mensen beschikbaar die expertise hebben, die specifieke kennis hebben van de zorg, en die we kunnen gebruiken voor zorginnovatie en dergelijke projecten. Het concept op zich was zeer goed, enkel het misbruik zorgt er nu voor dat we dit hebben uitgefaseerd, dat we ermee stoppen.

Mijn vraag is: bent u bereid om een dergelijk project weer op poten te zetten, maar dan met een sluitende financiering en regelgeving? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik vind dit een tweesnijdend mes.

Minister Hilde Crevits: Zoals zoveel zaken in het leven.

Freya Saeys (Open Vld): Enerzijds heeft het zijn voordeel, omdat we weten dat er een enorme krapte is: we kunnen alle handen gebruiken. Anderzijds begrijp ik de terughoudendheid. Er mag natuurlijk geen misbruik plaatsvinden. Mensen echt gaan wegtrekken uit een dienst om daar te gaan staan als projectverpleegkundige, dat geeft natuurlijk spanningen op de werkvloer.

Ik kan het de mensen niet kwalijk nemen, ze snakken naar flexibilisering. Dat is vaak juist het probleem. Mensen proberen werk en gezin beter te combineren.

Op dit moment is er nog onvoldoende flexibiliteit mogelijk op het werk. Vooral dat is mijn vraag: hoe gaat u ervoor zorgen dat we tegemoet kunnen komen aan de vraag van die verpleegkundigen om meer flexibiliteit te hebben in hun werk? Dat is belangrijk om meer mensen effectief te behouden.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Crevits, u zegt dat interimwerk soms nodig is, en ik ga akkoord met u. Interimwerk is soms nodig. Maar het probleem is vandaag wel dat er heel erg veel interimwerk wordt ingeschakeld, en dat personeel steeds vaker kiest om via interimcontracten of freelancecontracten te werken. En dan moet de vraag zijn hoe het komt dat het personeel kiest voor interimcontracten, en dat dat steeds meer vaste praktijk wordt. Daar heb ik geen antwoord van u op gekregen.

Minister, dat komt omdat het personeel een hoger loon wenst, en controle wil over het eigen uurrooster. Dus als we de praktijk van die interim willen proberen in te perken, dan moeten de lonen omhoog, en moeten mensen controle hebben over hun uurrooster als ze de vaste dienst uitmaken van een woonzorgcentrum.

Minister, hoe gaat u zorgen voor die vaste zorgteams? Hoe gaat u ervoor zorgen dat de mensen die willen zorgen in de zorg, dat ook kunnen doen, en daar ook de tijd voor hebben? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, u hebt in uw antwoord een stukje de situering gegeven van hoe het komt dat we nu met projectoutsourcing zitten en met interimarbeid. Het is een groot succes geworden, en we weten eigenlijk ook waarom personeelsleden ervoor kiezen om die systemen te volgen. U zult op dit moment inzetten op opleiding, vorming, een betere verloning, en op beeldvorming, om de mensen aan te trekken. Want we moeten trots zijn op onze sector. Maar we weten dat er vandaag 4115 vacatures zijn voor zorgkundigen en 2545 vacatures voor verpleegkundigen die ingevuld moeten worden.

Mevrouw Cloet heeft vorig jaar in een vrije tribune gesteld dat de sector met de rug tegen de muur staat, dat er een fundamentele denkoefening moet worden gedaan, dat er een ethisch debat nodig is en dat er een maatschappelijk bewustzijn moet komen van de beperkingen van de zorg.

U hebt gisteren in de commissie ook gezegd dat u aan een rebranding gaat doen voor de instroom van de sector. Maar eigenlijk moeten we ons vandaag ook afvragen hoe we die uitstroom zullen kunnen voorkomen, en hoe we die mensen die nu ook in de projectfinanciering en in interimarbeid zitten, toch kunnen behouden. Want dat is een vijver die we nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, er zijn al heel wat maatregelen getroffen, maatregelen om de sector aantrekkelijker te maken, om mensen warm te maken voor een job in de zorgsector. En er komt nu ook een campagne aan met maatregelen om meer zijinstromers naar de sector te krijgen. En dat is allemaal goed. Dat is iets om elke dag aan te werken. Daar bestaat niet één zaligmakende oplossing voor, dat is iets waar we allemaal onze schouders onder moeten zetten.

U hebt ook al heel wat maatregelen genomen in het kader van meer flexibiliteit voor de woonzorgcentra zelf, bijvoorbeeld voor de invulling van hun vacatures en om hun organisatie toch op een goede manier te kunnen doen, zodat de

bewoners de nodige zorg kunnen krijgen. Maar ik wil u vragen naar nog een andere manier van flexibilisering, minister.

Het is bijvoorbeeld zo dat heel wat mantelzorgers en vrijwilligers ook in de woonzorgcentra komen. In de thuisondersteuning, bij de mensen thuis mogen die wel een aantal taken op zich nemen, maar niet in de woonzorgcentra. Bijvoorbeeld de zorgkundigen in de thuiszorg mogen handelingen stellen die ze niet mogen stellen als ze zijn tewerkgesteld in een woonzorgcentrum, en ook dat zou de verpleegkundigen daar allemaal toch wel voor een groot stuk kunnen ondersteunen. Zult u nazien op welke manier dat kan worden gerealiseerd?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, het fenomeen dat zorgkundigen en verpleegkundigen uit woonzorgcentra worden gelokt door een private speler, die hen dan eigenlijk opnieuw insourcet in diezelfde woonzorgcentra, dat is absoluut geen goede evolutie. Wij steunen dan ook uw initiatief om de financiering daarvan stop te zetten. We zijn het daar inhoudelijk absoluut mee eens. Ik vraag me net als u af of de Raad van State het daar ook mee eens zal zijn. Ik kijk daar ook naar uit, en ik hoop dat u daar gelijk krijgt. De vraag is dan echter natuurlijk wel hoe de gaten zullen worden opgevuld. Het gaat in dezen immers over heel wat mensen die nu zorg verlenen op die manier. Waar gaan we die dan wel vinden? Hoe gaat u er op lange termijn voor zorgen dat mensen de zorgsector wel opnieuw aantrekkelijk vinden om erin te werken, maar vooral ook: hoe zullen op korte termijn de gaten worden opgevuld? Dat is niet makkelijk. Het is immers één ding om te zeggen dat we daarmee stoppen, dat die financiering wordt stopgezet, maar natuurlijk willen we ook niet dat die mensen ineens zonder zorg vallen. Dat is toch redelijk acuut. Hoe gaat u dat acute probleem oplossen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, over de krapte op de arbeidsmarkt was er deze middag nog een debat inzake het onderwijs. We zouden nu ook met betrekking tot Welzijn over allerlei pacts kunnen spreken, maar dat zou ons te ver leiden. Collega Geerinckx heeft er in de commissie ook al naar verwezen.

Minister, het is juist dat dat projectstaffing eigenlijk is doorgeslagen. Dat zijn draaideurpersoneelsleden geworden: ze gaan buiten als personeelslid en ze komen voor dezelfde functie opnieuw binnen, zelfs niet eens met een ander hesje aan, om dezelfde taak te doen. Dat is niet goed voor de bewoners, dat is niet goed voor het team, maar dat is ook niet goed voor de leiding. Die personeelsleden begeleiden, er leiding aan geven, is in die andere arbeidsrelatie immers eigenlijk niet zo evident. Ik ben het er dus absoluut mee eens dat u ingrijpt wat die misbruiken betreft. Op bepaalde momenten – en diverse collega's hebben die vraag ook al gesteld – kan echter het zijn dat er even nood is aan bijkomende steun, aan extra mensen, extra handen en hoofden op de arbeidsvloer, eventueel in gebroken diensten. Dan kunnen zij wel een zinvolle bijdrage leveren in die flexibilisering. Blijft dat mogelijk? Hoe kan men ervoor zorgen dat dat wel overleefd blijft, zonder opnieuw in dergelijke systemen te vervallen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel. Eerst en vooral, ik voel hier in dit Vlaams Parlement een kamerbrede steun, weliswaar met een klein accent bij collega Saeyns, voor het stopzetten van die projectfinanciering. Ik zal nog eens uitleggen waarom we dat doen. Projectfinanciering, dat is mensen kortstondig inzetten voor een bepaald project. Die mensen bepalen zelf wanneer ze beschikbaar zijn. De werkgever heeft daar dus niet zoveel impact op. Hij huurt die opnieuw in. Als men het hier heeft over iemand die via projectsourcing wordt

weggetrokken en dan terugkomt in dezelfde functie, dan is dat wezenlijk geen projectsourcing. Toch wordt dat daarvoor gebruikt. Dat is oneigenlijk gebruik. Dat is dus de reden waarom we dit niet meer financieren, met een evaluatie halfweg het jaar, collega Saeys. Die komt er dus.

Begrijp me echter niet verkeerd: dat wil niet zeggen dat uitzendarbeid verboden is. Ik heb net uitgelegd dat we de mogelijkheid om uitzendkrachten aan te trekken zelfs hebben verruimd met hetzelfde besluit. We hebben dus gezegd: gedaan met projectfinanciering, maar uitzendarbeid is absoluut oké, ook met een evaluatie halfweg het jaar, maar ook verzorgenden, ook verpleegkundigen, dus een uitgebreider kader dan wat er was. Laat dat dus duidelijk zijn.

Een volgend element is de organisatie in de woonzorgcentra. Jullie weten allemaal wat er postcorona uit de studie is gekomen, namelijk dat woonzorgcentra die hebben gewerkt met kleine, vaste teams, het meest schokbestendig zijn gebleken ten opzichte van de crisis die zich heeft voorgedaan.

Ik bedoel daarmee niet dat alle woonzorgcentra kleinschalig moeten worden, maar dat het organisatiemodel waar men werkt met kleinere vaste teams en waar nu en dan effectief iemand kan bij komen als het nodig is, het meest schokbestendig is. Daar ontstaan ook de beste intermenselijke relaties. Ook de bewoners ervaren het als zeer kwaliteitsvol dat ze iemand zien die ze kennen, en dat is belangrijk in de laatste fase van het leven. Het is dus van belang om daarop in te zetten. Ik merk een grote steun zowel bij de vakbonden als bij de werkgevers, dat is een zeer goede zaak.

Collega De Martelaer heeft er al naar verwezen: wat de branding betreft, is er op het eind van de maand een heel grote rebrandingcampagne om het imago van het beroep goed in de kijker te zetten. Het is inderdaad vooral gericht op instroom. Collega De Martelaer heeft een punt als ze zegt dat men zich niet mag blindstaren op de instroom, maar ook rekening moet houden met de achterdeur, mensen die vertrekken. Ik ben er wel van overtuigd dat, als we meer mensen aan de slag krijgen, het ook een goede zaak is voor de mensen die er zijn. Nu is het vaak zo dat door het uitvallen van mensen, men met veel minder mensen – zie de petitie die rondgaat – hetzelfde werk moet blijven doen. Dat is ondraaglijk en brengt mensen in een mallemolen die zeer slecht is.

Rond zijnstroom zijn heel wat initiatieven genomen. Ik ga ze niet allemaal opsommen want er is in het parlement al uitgebreid over gesproken.

Collega Schryvers, ik ben er een grote fan van om ook mantelzorgers meer zaken te laten doen, maar daarvoor moeten we bij de federale overheid zijn. U weet dat, dat is de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen (WUG). Ik heb er geen enkele probleem mee om collega Vandenbroucke, de bevoegde federale minister, hierover aan te schrijven om na te gaan wat er extra kan. Het zijn zaken die kunnen helpen en het kan ook een extra waardegevoel geven aan mensen, maar ik kan dat niet alleen organiseren.

Collega Anaf, ik ben heel blij met uw steun voor de projectsourcing. Voor mij mag de federale overheid dezelfde beslissing nemen, het zou de gelijkheid tussen de ziekenhuizen wat kunnen bevorderen, om het zo te zeggen. Wat de gaten betreft, hebben wij aan de sector altijd gezegd dat die projectsourcing tijdelijk was. We hebben de sector niet in moeilijkheden willen brengen door het plotsklaps te gaan beslissen. We hebben aangekondigd dat het vanaf 1 januari is. Ze kunnen nu via interim of via andere kanalen creatief werken. Ik wil wel het duidelijk signaal geven dat die projectsourcing wat mij betreft, niet kan. Ik ga me juridisch zo goed als mogelijk verdedigen. Ik hoop dat bepaalde groepen zich bij deze procedure zullen aansluiten om ondersteuning te bieden want er is heel veel steun, zowel van vakbonden als van werkgevers, en dat is een goede zaak.

Collega Daniëls, u had het over het pact. Ik heb het debat deze middag gevolgd. Ik weet dat uw fractieleider u uit uw concentratie probeert te halen. We hebben in de sector in feite ook zo'n pact: VIA 6 (Vlaams intersectoraal akkoord) en dat ging over extra mensen en extra verloning. Ik begrijp dat mensen de stap naar VIA 7 willen zetten en dat willen voorbereiden. Ik ben het ermee eens, maar er is een groot akkoord in de zorg. Ik heb er weinig verdienste aan gehad, we hebben het met de hele regering afgesloten en collega Somers was er ook bij. Er zit een heel organisatie-model in om extra personeel aan te trekken, om extra mensen naar de sector te halen, maar dat nog moet worden uitgerold. Ik hoop dat het zijn effecten zal hebben. Sommigen hadden het over tweeduizend of drieduizend vacatures. Er staan zeer veel budgetten klaar om effectief mensen aan te trekken.

Collega Vandecasteele, ik heb u proberen te antwoorden waarom interim soms goed is. Hoe komt het dat mensen daarvoor kiezen? Het is een vrije keuze van mensen om in het ene of het andere model te stappen, maar ik ben ervan overtuigd dat interim ook niet zaligmakend is. Veel mensen willen graag in een vast team werken. Maar ik ben het volledig eens dat er mensen te weinig zijn, niet alleen handen maar ook hoofden en harten.

Ik heb een grote appreciatie voor de mensen die vandaag het werk blijven doen in moeilijke omstandigheden en die het ook graag doen. Dat merk ik ook als ik op bezoek ga.

Er is dus nog veel werk aan de winkel, maar wat de projectsourcing betreft, is de lijn helder. Ik ga er dan ook van uit dat men zich daarop organiseert. Ik ben zeker bereid om met de voorzieningen in overleg te gaan. Ik heb ook met de mensen van Zorgnet-Icuro gesproken. Die proberen de transitie zo goed als mogelijk te doen. *(Applaus van Brecht Warnez)*

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, we mogen natuurlijk het kind niet met het badwater weggoien. We moeten zorgen dat iedereen zich verder kan inzetten in de zorg en er tewerkgesteld kan worden. We moeten dus sluitende systemen hebben met de nodige flexibiliteit, ook voor de medewerkers, maar we moeten zorgen dat er geen misbruiken kunnen zijn. Het zou jammer zijn dat er, door wat er nu is gebeurd, personeelstekorten en financiële tekorten zijn. Omdat er al zoveel financiële tekorten in de zorg zijn, moeten we elke euro belastinggeld nuttig aanwenden voor de arbeids- en loonvoorwaarden van de medewerkers, nuttig aanwenden voor goede en kwaliteitsvolle zorg en natuurlijk ook voor de nodige innovatie, zowel voor de bewoners en de patiënten als voor het personeel. *(Applaus van het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, er heerst een enorme krapte op de arbeidsmarkt, in verschillende sectoren, maar zeker en vast ook in de zorg. We weten dat woonzorgcentra verplicht zijn om bepaalde afdelingen gewoon te sluiten omdat ze met zo'n personeelstekort kampen. We hebben de conceptnota's over meer handen aan het bed besproken, en dat was zeer duidelijk. We moeten gaan naar een betere taakverdeling tussen verpleegkundige en zorgkundige. We moeten zien dat de personeelsnorm wordt aangepast. We moeten gaan naar andere profielen. We moeten zien dat er toch de nodige flexibiliteit is, want je ziet dat mensen daar effectief naar snakken. En het gevaar bestaat inderdaad dat we door onvoldoende flexibiliteit mensen zouden gaan verliezen. Het misbruik moet er absoluut uit, maar ik denk dat we toch ook goed moeten kijken naar ons arbeids- en verloningssysteem, om te zorgen dat we daar de nodige flexibiliteit invoeren. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Crevits, interim kan soms nodig zijn, maar vandaag wordt er heel erg vaak een beroep op gedaan, omdat er een tekort is aan vast personeel. En hoe komt dat? Omdat het vaste personeel aangeeft dat de werkdruk veel te hoog is, dat de lonen te laag zijn en dat ze zich uitgeperst voelen als citroenen. Daarom stap ik op 31 januari mee met de sector, als protest, als vraag voor een aantrekkelijke sector met aantrekkelijke lonen, die aantrekkelijk is voor mensen om erin te gaan werken. Dat is vandaag niet het geval. Ik wil u deze citroen straks graag overhandigen, omdat ik hoop dat u dat ter harte neemt.

Ik hoor van de cd&v-voorzitter dat jullie als partij de ouderen willen koesteren en er voor de ouderen willen zijn. Cd&v heeft al heel lang de minister van Zorg. Ik hoop dat u beseft dat er nieuwe akkoorden nodig zijn, dat er een loonsopslag nodig is en dat er meer personeel moet worden aangetrokken om de goede zorg te kunnen bieden aan al onze ouderen. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, de schaarste in de zorgsector hadden we al lang kunnen voorzien, maar men heeft de ogen gesloten. Men wist dat de babyboomers met pensioen gingen gaan en men heeft daar niets voor gedaan. Het probleem van de groeiende schaarste kwam hier ook al in 2019 aan bod in de plenaire vergadering. Ik heb het gevoel dat we vandaag even ver staan als toen. De schaarste blijft groot.

Ik zeg niet dat er niets gedaan is, maar we hebben het heel moeilijk om personeelsleden in de zorg aan te trekken. We weten allemaal dat de mensen vandaag niet alleen voor de zorg kiezen omdat het in hun dna zit en omdat ze willen zorgen voor anderen. Ze willen ook betere combinaties tussen privé en werk en een goede verloning. Onze populatie van ouderen wordt ook anders. De zorg is steeds zwaarder geworden, maar onze mensen zijn ook veel mondiger.

Minister, ik denk dat het vandaag tijd is dat we werk maken van een groot masterplan. Ik heb dat gisteren ook in de commissie gezegd, maar u hebt daar toen niet op geantwoord. Ik denk dat we een groot masterplan naar voren moeten schuiven, een grote conferentie of een grote actie moeten houden, ik weet niet wat, waar we iedereen uit de zorg bij betrekken, zodat we niet alle bouwsteentjes die we nu aan het leggen zijn, apart blijven leggen, maar we echt een groot fundament in de zorg naar voren kunnen schuiven. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, we weten dat de noden groot zijn in de zorgsector. Er is heel veel nood aan bijkomende medewerkers, zeker verpleegkundigen, zeker ook zorgkundigen. Daar is een actieplan voor. Dat bevat heel wat acties. En dat is iets waar elke dag aan moet worden gewerkt. U hebt ook verwezen naar de campagne die er komt om mensen warm te maken om te kiezen voor een job in de zorgsector, om dat te gaan studeren, maar ook voor de zijinstromers. Er zijn ook al heel wat maatregelen inzake flexibilisering.

Woonzorgcentra gaan natuurlijk ook creatief kijken. Vlaanderen is daar in het kader van corona natuurlijk ook wel op ingegaan, door bijvoorbeeld project-sourcing mogelijk te maken, en ook door interimarbeid. En dat is op zich niet slecht, maar als we zien dat het niet op de correcte manier gebruikt wordt en dat men mensen gaat aantrekken met allerlei voordelen om ze nadien vaak in hetzelfde woonzorgcentrum tewerk te stellen, is dat niet goed. Want dat is niet goed voor het team, dat is niet goed voor de financiering en dat is vooral niet

goed voor de bewoner die die zorg nodig heeft. Dat is iets dat we absoluut in de gaten moeten houden. Ik ga dus helemaal akkoord met de maatregel die u hebt genomen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het doorschuiven van taken naar de gemeenten

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Collega's, minister, het doorschuiven van taken naar gemeenten vinden wij op zich een goed idee, want op die manier kun je ervoor zorgen dat burgers dichtbij oplossingen en antwoorden op hun vragen vinden.

Het is dan ook goed dat sinds een paar dagen het rapport van de commissie Decentralisatie ter beschikking is. Dat rapport bevat binnen verschillende beleidsdomeinen aspecten waar bevoegdheden kunnen worden doorgeschoven, waar ook een betere samenwerking mogelijk is, waar ook verder over moet worden gesproken.

Maar minister, als het gaat over VDAB voel ik bij u een heel speciale, zelfs onweerstaanbare drang om eigenlijk niet te luisteren naar die lokale besturen. Want via de commissie Decentralisatie zeggen ze dat ze sterker willen samenwerken met VDAB en ze zeggen niet dat ze willen dat die taken worden doorgeschoven.

In het algemeen, als we taken van de Vlaamse overheid naar de gemeenten overbrengen, moeten we uiteraard eerst en vooral luisteren naar die gemeenten, dan moeten we eerst vragen waarvoor zij vragende partij zijn. En daarnaast moeten wij als eerste stap ervoor zorgen dat hun basistaak, wat ze eigenlijk al doen, ook goed gefinancierd is.

En bij dat laatste knelt nogal het schoentje. Eigenlijk is de financiering van onze lokale besturen via het Gemeentefonds vandaag niet oké, moeten we eigenlijk zelfs zeggen dat die onrechtvaardig is en daar verdere stappen in zetten. Dat zegt eigenlijk ook het Grondwettelijk Hof en dat is wat mij betreft een heel belangrijke conditio sine qua non.

Maar minister – en ik wik mijn woorden –, ik zou niet durven u te verwijten dat u plattelandsgemeenten of kleine steden zou uitroken door hen te versmachten met allerlei bevoegdheden vooraleer u nadenkt over die basisfinanciering. Maar toch vraag ik u graag eerst hoe u het doorschuiven van die taken ziet, in het bijzonder in het kader van vrijwillige fusies, zonder hen te versmachten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik dank u voor uw vraag, die een aantal aspecten heeft. Ik begin bij de commissie Decentralisatie. Die commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van zes kabinetten binnen de regering, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en vertegenwoordigers van lokale besturen. Zij hebben 53 concrete voorstellen waarin ze willen dat er wordt gedecentraliseerd en dat de rol van de gemeenten wordt versterkt. Dat zijn heel wat borrelnootjes. Daar zit, om de woorden van een voorzitter van een andere partij te parafraseren, 'nog gene vette vis in'. Maar er zit wel een belangrijk aspect in, met name VDAB. Ze willen daar de rol van de lokale besturen versterken en een beweging richting decentralisatie.

Er is een stuurgroep opgericht die bestaat uit het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), de VVSG, het Departement Werk en Sociale Economie en VDAB. Dat zijn vier partners onder leiding van een van onze uitstekende ambtenaren, Dirk Vanderpoorten, die een aanbesteding gaat doen aan een wetenschappelijk bureau dat dat onderzoek doet. Dat onderzoek zal op basis van vergelijkingen met Noorwegen, Denemarken en Nederland aangeven hoe we dat kunnen doen en hoever we daarin kunnen gaan. Sommigen willen daar heel ver in gaan en bedenken modellen die daar heel ver in gaan. Anderen verkiezen modellen die iets minder ver gaan. U kunt al raden waar mijn positie zich bevindt. Maar dat zal uit dat wetenschappelijk onderzoek naar voren komen. Dat is belangrijk beleidsvoorbereidend werk voor een volgende regering.

En wanneer wij vanuit Vlaanderen beslissen om bevoegdheden over te dragen aan lokale besturen is het logisch dat dat gepaard moet gaan met een degelijke financiering en met de nodige instrumenten om dat ook mogelijk te maken.

Ook wat de financiering betreft, dat weet u, is er een onderzoek lopende samen met professoren om te bekijken wat een nieuw financieringsmodel zou kunnen zijn. Bij de vorige regeringsonderhandelingen lag dat debat ook op tafel, maar hadden we geen concreet uitgewerkte trajecten over hoe we daar zouden kunnen geraken. Dat wordt voorbereid, ook dat is belangrijk beleidsvoorbereidend werk voor een volgende regering.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, het gaat inderdaad over 53 aspecten. U licht er nu eentje uit, maar het is belangrijk om alle 53 aspecten met volle aandacht te bekijken. Ik vind het belangrijk dat u daarbij luistert naar álle lokale besturen. Er moeten inderdaad onderzoeken gebeuren, maar alle lokale besturen moeten daarin een stem hebben.

Ik moet u misschien wat ontgoochelen, maar niet elke stad of gemeente in Vlaanderen is Mechelen. *(Opmerkingen van minister Bart Somers)*

Niet elke stad of gemeente wil Mechelen zijn. *(Opmerkingen van minister Bart Somers. Gelach)*

Minister, zelfs meer nog, u zult verrast zijn: niet elke Vlaming wil in Mechelen wonen. Er zijn ook Vlamingen die zeggen dat ze kiezen voor een sterke plattelandsgemeente, voor een kleinere stad of gemeente. Het is belangrijk dat u ook naar die steden en gemeenten luistert. Daarom mijn oproep en vraag om dat te doen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Warnez, geloof in de kracht van lokale besturen. Je moet daar echt in geloven. We zijn het erover eens dat ze bewezen hebben dat ze de coronacrisis goed aangepakt hebben, de vluchtelingencrisis, de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Zij kunnen echt wel veel: 'Yes, they can.' Ik geloof ook als we die ambitie willen halen die we in het regeerakkoord hebben staan om naar 80 procent werkzaamheid te gaan, dat we die lokale besturen nodig gaan hebben. En ik ben zeer sceptisch dat VDAB dat alleen gaat kunnen. Zeker als we bijvoorbeeld kijken naar het bereiken van mensen die vandaag inactief zijn, geloof ik veel meer dat lokale besturen, steden en gemeenten hun lokaal netwerk kunnen gebruiken om effectief die mensen te kunnen bereiken, bijvoorbeeld die in sociale huurwoningen, waar we ook merken dat VDAB zegt dat ze die niet te veel gaan lastigvallen. Ik geloof echt dat lokale besturen dan een heel belangrijke rol kunnen spelen. Ik juich toe dat men ook de vette vis gaat zoeken en niet bij de borrelnootjes blijft, niet zozeer omdat we een vette vis

hebben, maar vooral omdat we dan echt veel meer mensen aan het werk kunnen krijgen. Minister, tegen wanneer denkt u dan dat dat onderzoek afgerond zal zijn? Want ik kijk er alvast naar uit.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Minister, collega's, met Vooruit zijn we op zich ook voorstander van het uitbreiden van de bevoegdheden, van de taken van lokale besturen omdat de lokale besturen het meeste vertrouwen genieten bij de mensen en omdat die ook dicht bij de mensen staan en op die manier dan ook meer maatwerk kunnen leveren. Minister, u verwijst graag naar Nederland en Denemarken, maar Vlaanderen is Nederland en Denemarken niet, omdat die gemeenten daar een grotere omvang hebben dan bij ons. De overdracht van de bevoegdheden kan niet zomaar onvoorwaardelijk gebeuren. We mogen die extra bevoegdheden niet zomaar loslaten op de lokale besturen, want er moeten extra middelen voorzien worden. Veel lokale besturen – collega Warnez zei het daarnet ook al – hebben meer bestuurskracht nodig voor ze die extra taken aankunnen. Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat alle lokale besturen mee zijn in dit verhaal, dat ze niet verdrinken, maar dat integendeel die dienstverlening versterkt kan worden? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ga volgende week, hoop ik, in de diepte in overleg met minister Brouns omdat het luik VDAB me bijzonder fascineert. Ik geloof heel erg in het potentieel om met lokale besturen mee te gaan bemiddelen, te gaan activeren. Deze oefening is goed. Ik vind het een goede gedachte. Ik zie ook bij veel collega-bestuurders een honger om eraan te werken. Minister, het enige waar ik u wel voor wil waarschuwen is: als we de controle en de sanctionering van uitkeringsgerechtigde werkzoekenden ook delegeren aan werkzoekenden, wat doet u dan bijvoorbeeld met gemeenten zoals Zelzate, die door de PVDA bestuurd worden, waar volgens mij typisch Waalse toestanden zouden ontstaan? *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Ik heb meer vertrouwen in minister Brouns dan in Jos D'Haese en collega's als het gaat over controle en sanctionering van werkzoekenden. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, collega's. Dat zijn een aantal interessante vragen. Zij die van het landelijke Vlaanderen houden, zijn ook altijd welkom in Mechelen. Wij hebben een aantal heel mooie dorpen aan de Zenne die een heel landelijk karakter hebben. Mijnheer Warnez, u bent altijd welkom. Er zijn er trouwens genoeg die naar Mechelen komen. We zijn een stad die groeit. Daar is dus geen probleem.

Om naar de kern van de zaak te gaan: u zegt dat alle lokale besturen mee aan boord moeten geraken. Ik denk dat we voor één ding moeten opletten: dat we niet op het ritme van de traagste noodzakelijke hervormingen doorvoeren. Dat geldt voor heel veel vlakken als we kijken naar lokale besturen.

Vandaag de dag wordt slechts 13 procent van ons bruto binnenlands product (bbp) beheerd door lokale besturen. In Nederland is dat 30 procent. We zeggen heel vaak dat de lokale besturen het beleidsniveau zijn waar de mensen het meeste vertrouwen in hebben, dat het dichtst bij de burger staat, dat de meeste slagkracht heeft om de problemen van vandaag aan te pakken. Overall in Europa, zelfs wereldwijd, zie je een tendens van het versterken van lokale besturen en het overdragen van bevoegdheden. Maar als het probleem in Vlaanderen is, dat we dat pas mogen doen wanneer diegene met de minste draagkracht, de meest

aarzelende, de meest conservatieve, de meest problematische gemeente 'ja' zegt, dan gaan we niet veel hervormen. We moeten een ambitieuze agenda volgen. Dat is mijn eerste punt.

Tweede punt is VDAB en de decentralisering, omdat dat inderdaad binnen dat pakket van 53 het meest fundamentele is. De arbeidsmarkt is vandaag niet meer de arbeidsmarkt van 10 jaar geleden. De opdracht om aan 80 procent te komen, vraagt andere inspanningen dan in het verleden. We hebben 38.000 leefloners. Ik denk niet dat die 38.000 leefloners allemaal kunnen worden geactiveerd via een centraal georganiseerde organisatie als VDAB. Je hebt daar de netwerken van de lokale besturen voor nodig. Die hebben heel wat extra instrumenten waar VDAB niet over beschikt.

Ik geef een tweede voorbeeld: de grote groep inactieven die nog op de werkloosheid staan, die nog van de ziekteverzekering leven, die we moeten proberen te motiveren om actief te worden. Ik stel vast dat dat voor VDAB geen gemakkelijke opdracht is omdat ze heel ver weg staan van de mensen. Lokale besturen kunnen dat wel degelijk. Ik geef het voorbeeld van een organisatie in mijn eigen stad – sorry dat ik een voorbeeld uit Mechelen pak. Het gaat over de organisatie Fier. Dat is één dame die op een jaar tijd zeventig andere kan overtuigen om aan de slag te gaan als schoonmaakster. Het zijn mensen die voordien nooit gewerkt hebben. Ik nodig u uit, wijs mij het VDAB-kantoor aan, waar men op één jaar tijd zeventig mensen die nog nooit hebben gewerkt, aan de slag krijgt, leert fietsen, de bus leert gebruiken, Nederlands leert, met de computer leert werken en activeert. Daar hebben de lokale besturen dus wel degelijk een rol te spelen, absoluut.

Hoe ver moet je in die rol gaan? Evident, er zal controle moeten zijn en dergelijke meer. Maar heel concreet over de vraag van collega Ronse: ik denk dat we moeten opletten voor het georganiseerd wantrouwen, en ten tweede zijn we vandaag op Vlaams niveau al niet een beetje teveel Zelzate, als ik kijk hoe we sanctioneren, hoe ingewikkeld de procedures en dergelijke meer zijn? En ten derde, dat is op te lossen als je de bevoegdheid overdraagt met bonus-malus-systemen. U kunt uw financiering van uw lokale besturen mee laten bepalen en determineren door het succes dat men heeft om mensen aan de slag te krijgen. En wanneer men dat niet doet, zijn het kosten voor een lokaal bestuur. Wanneer het succesvol is, is het een winst voor het lokaal bestuur.

Het laatste cijfer van alle centrumsteden is de centrumstad die het minste leefloners doorstuurt naar VDAB omdat ze daar twee jaar geleden mee zijn gestopt, na vijf jaar ervaring. De gemeente waar het aantal leefloners het snelste daalt, is een omgekeerde correlatie tussen het doorsturen van leefloners naar VDAB en hen aan de slag krijgen. Dat maakt toch duidelijk dat er nog heel veel verbetering en progressie mogelijk is door intenser samen te werken met de lokale besturen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Collega Ongena, het is zeer interessant om vast te stellen dat u, als liberaal, mij overtuigt om te geloven. Wel, als christendemocraat kan ik zeggen: ja, ik geloof. Ik geloof in alle lokale besturen. Ik geloof dat zij de partner kunnen zijn om de werkloosheid aan te pakken. Ik geloof ook in een eerlijke financiering en dat dat de eerste stap zal zijn, vooraleer we de taken kunnen doorschuiven.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneckhout en Celia Groothedde over de uitklaring van het begrip vervangingsinkomen in het kader van de uitzonderlijke schooltoeslag in het groeipakket en de uitsluiting van rechthebbenden van die schooltoeslag – 1448 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneckhout en Celia Groothedde over de uitklaring van het begrip vervangingsinkomen in het kader van de uitzonderlijke schooltoeslag in het groeipakket en de uitsluiting van rechthebbenden van die schooltoeslag.

De bespreking is geopend.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Ik ga dit voorstel van resolutie even kort toelichten, omdat het over een heel technisch aspect uit het groeipakket gaat, en het toch wel belangrijk is dat de mensen straks weten waarover ze stemmen.

Sedert het schooljaar 2019-2020 bestaat de selectieve participatietoeslag, of de schooltoeslag binnen het groeipakket voor kleuter-, lager, secundair en hbo5-onderwijs. Voordien kenden we het systeem van studiebeurzen voor kinderen in het lager secundair onderwijs, en dat zat binnen het departement Onderwijs. Vandaag krijgt een gezin de schooltoeslag automatisch, op basis van het laatste aanslagbiljet. Er zijn wel een aantal financiële voorwaarden, namelijk het gezinsinkomen en de gezinsgrootte. Daar worden punten op gezet en die bepalen of je deze toeslag krijgt en hoe groot hij zal zijn. Als het inkomen onder een tiende van de maximuminkomensgrens ligt en voor ten minste 70 procent bestaat uit een vervangingsinkomen, dan geeft dit recht op de uitzonderlijke schooltoeslag. Met andere woorden: dit is een surplus op de schooltoeslag.

Vanuit een aantal concrete casussen rees het probleem wat er verstaan wordt onder 'vervangingsinkomen'. Vandaag wordt binnen het groeipakket een brugpensioen wel beschouwd als vervangingsinkomen, maar andere pensioenen niet. Als verantwoording wordt gesteld dat deze regeling is overgenomen uit de reglementering van het Ministerie van Onderwijs en Vorming. In de praktijk wordt bijvoorbeeld een pensioen om medische redenen als ambtenaar niet beschouwd als een vervangingsinkomen. Een gezin dat in deze situatie onder een tiende van de maximumgrens zit en dus in feite ook een heel laag inkomen heeft, wordt vandaag uitgesloten van het recht op de bijzondere schooltoeslag. Zo zullen gezinnen met een overlevingspensioen of een ouderdompensioen ook uitgesloten worden, en geen recht hebben op deze uitzonderlijke schooltoeslagen.

Collega's, we hebben deze legislatuur al vijf anomalieën binnen het Groeipakket-decreet aangepakt en bijgesteld, en federaal worden pensioenen wel als een vervangingsinkomen beschouwd. De automatische toekenning van schooltoelagen, en ook de uitzonderlijke schooltoelagen, gebeurt op basis van het fiscale aanslagbiljet, terwijl pensioenen op onze belastingbrief ook onder de rubriek van vervangingsinkomen vallen. De uitzonderlijke schooltoelage gebeurt op basis van vroegere regels uit het onderwijs, maar het Groeipakketdecreet verwijst vandaag nergens naar de vroegere regels in het onderwijs, noch wat onder het vervangingsinkomen wordt verstaan, noch welke vervangingsinkomens uitgesloten worden. Vandaag bestaat het vroegere studiebeurzensysteem voor lager en secundair onderwijs niet meer, alleen maar voor hogere studies.

Sommige vervangingsinkomens zijn zo laag dat ze wel het recht van schooltoelagen en uitzonderlijke schooltoelagen openen, en gezinnen met een even laag inkomen uitsluiten. Rechthebbende kinderen die opgroeien in gezinnen die het financieel moeilijk hebben, maar ook ziekte, overlijden of ouderdom van hun ouders, bepalen mee hun opgroeikansen.

We hebben dit voorstel van resolutie uitgebreid besproken tijdens de commissievergadering van 20 december jongstleden. Het was een heel constructieve bespreking, waarin meerderheid en oppositie het probleem erkenden en samen naar een oplossing zochten. Ik wil graag de collega's van de commissie hiervoor oprecht bedanken. Via het amendement wordt een constructief voorstel geformuleerd om deze anomalie in het groeipakket uiteindelijk ook op te lossen. Het voorstel dat hier aan de plenaire vergadering zal worden voorgelegd is: wij vragen aan de Vlaamse Regering om te onderzoeken of er, naast de categorieën die opgesomd zijn in artikel 39, §4, van het Groeipakketdecreet van 2018, nog andere categorieën van gezinnen zijn die zich in een analoge tijdelijke situatie bevinden als degene die beoogd worden door het desbetreffende artikel, voor toekenning van de uitzonderlijke schooltoeslag.

Ik vraag dan ook aan de plenaire vergadering om dit voorstel van resolutie goed te keuren zodat we, hopelijk binnen een niet zo lange termijn, ook voor gezinnen die vanwege deze anomalie uitgesloten worden, toch het recht kunnen openen om een bijzondere schooltoelage te ontvangen. Dank u. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, heel kort: het decreet op het groeipakket bevat inderdaad bepalingen over de uitzonderlijke selectieve participatietoeslag. Het gaat over een bijkomende toeslag voor gezinnen met een zeer laag inkomen en in een tijdelijke situatie.

Collega De Martelaer heeft inderdaad een voorstel van resolutie ingediend waarin zij verwees naar de situatie van iemand met een pensioen om medische redenen, en dat die geen recht zou kunnen hebben op die uitzonderlijke selectieve participatietoeslag.

We hebben dat inderdaad besproken tijdens de commissie en wij achten het raadzaam om eerst te onderzoeken of er mogelijk nog andere categorieën van gezinnen zijn die zich in eenzelfde analoge tijdelijke situatie bevinden als diegene die beoogd worden door het betreffende artikel. Wij hebben een amendement in die zin voorgesteld dat ook werd goedgekeurd binnen de commissie. Daarom zullen wij deze resolutie ook steunen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over aanvullingen voor een nieuwe Pachtwet

– 1509 (2022-2023) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid over het verzoekschrift over aanvullingen voor een nieuwe Pachtwet.

Mevrouw Coudyser, verslaggever, heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Collega's, op 11 februari 2022 werd een verzoekschrift ingediend en de verzoeker vraagt aanpassingen of een nieuwe Pachtwet. Het verzoekschrift is ontvankelijk verklaard op 16 februari 2022 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid.

Een korte inhoud van het verzoekschrift zelf. De verzoeker klaagt in zijn verzoekschrift in hoofdzaak de onevenredige gevolgen aan van de huidige Pachtwet voor verpachters. Volgens de verzoeker veroorzaakt de Pachtwet een onevenwicht tussen de rechten van de pachter en de verpachter. Hij haalt ook enkele voorbeelden aan en ik citeer ze. "Het pachtformulier bevat tal van risico's voor de pachters en laat niet toe om de nodige verduidelijkingen op te nemen. Ook mondeling overeengekomen pachten zijn geldig, hetgeen leidt tot problemen inzake bewijslast. De rechtspraak wijst uit dat pachters a priori gelijk krijgen. Door de lange pachtduur van minimum negen jaar slepen problemen bijzonder lang aan. De rechten van verpachters, zoals een schadevergoeding voor de verpachter of een ontbinding van de pacht bij wangedrag, die in de Pachtwet zijn opgenomen, worden meestal over het hoofd gezien. Er is een onevenwicht tussen de prijzen van landbouwgrond bij seizoenpacht en de prijzen bij langdurige pacht, berekend via het kadastraal inkomen met coëfficiënten." De verzoeker vraagt dan ook aan het Vlaams Parlement om werk te maken van een hervorming van die Pachtwet.

De commissie heeft dit verzoekschrift op 22 juni voor een eerste keer besproken. Daar is aangegeven dat de bekommernissen van deze verzoeker wellicht door velen gedeeld worden. Ondertussen was er ook het Vlaamse regeerakkoord, waarin duidelijk staat dat de Pachtwet hervormd zal worden. En ondertussen waren er ook leden van de meerderheid aan het werk aan een voorstel van decreet rond de hervorming van die pachtwetgeving.

We hebben toen in deze commissie beslist om toch een advies in te winnen bij de bevoegde minister. En collega Vandenhove heeft op dat moment ook gevraagd of er binnen de meerderheid reeds een akkoord is bereikt over die nieuwe Pachtwet. Daarop is geantwoord dat daar volop werk van wordt gemaakt en we hoopten om daarmee tegen oktober klaar te zijn.

Op 22 oktober is het advies van de minister bij de commissie besproken en daarin heeft de minister verwezen naar de afspraken in het regeerakkoord, om tegemoet te komen aan de bezorgdheden. Hij gaf ook aan dat er werk van gemaakt werd.

Op 23 november hebben we ook aangegeven dat op 10 november 2022 een voorstel van decreet is ingediend door de leden van de meerderheid en dat die bespreking van het ingediende voorstel van decreet dus ook aangegrepen zal worden om de bezorgdheden en de opmerkingen van de verzoeker daar tegelijk verder te bespreken. De bespreking van het voorstel van decreet zal dus verder ook dienen als antwoord op de vragen en bemerkingen van de verzoeker.

Ondertussen kan ik ook meegeven dat het voorstel van decreet aan een legistiek en taalkundig advies is onderworpen en dat heel binnenkort dit voorstel van decreet zal worden gepubliceerd. Uiteraard volgt daarna nog de vraag om een advies van de Raad van State. Zodra dat advies binnen is, zal de parlementaire procedure worden opgestart. We hopen met deze parlementaire procedure te landen voor het zomerreces.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Kurt De Loor en Staf Aerts over de vraag naar het advies van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen
– 1552 (2022-2023) – Nr. 1**

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Jos D'Haese bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Jos D'Haese, Kurt De Loor en Staf Aerts over de vraag naar het advies van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen.

Vraagt iemand het woord over de spoedbehandeling?

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, nu vrijdag bespreekt de ministerraad het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen. Zij hebben daarvoor een advies gevraagd van de Raad van State. Zij hebben dat advies nog niet gekregen. Wij horen dat het te complex zou zijn geweest om het op korte tijd te leveren. Dus willen we, samen met de collega's van Groen en Vooruit, aan de regering vragen om de beslissing daarover uit te stellen, om alsnog tijd te geven aan de Raad van State om dat advies te geven. Het is een heel belangrijk en ingrijpend dossier. We vinden dat daar op een goede manier over moet worden beslist.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord over de spoedbehandeling? (*Neen*)

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De parlementsleden die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie naar de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering verwezen.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout en Celia Groothedde over de uitklaring van het begrip vervangingsinkomen in het kader van de uitzonderlijke schooltoeslag in het groeipakket en de uitsluiting van rechthebbenden van die schooltoeslag
– 1448 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout en Celia Groothedde over de uitklaring van het begrip vervangingsinkomen in het kader van de uitzonderlijke schooltoeslag in het groeipakket en de uitsluiting van rechthebbenden van die schooltoeslag.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
115 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 18 januari 2023 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit, wat de algemene onderwijskwaliteit en het lerarentekort betreft
– 1553 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 18 januari 2023 gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit, wat de algemene onderwijskwaliteit en het lerarentekort betreft.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
92 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 18 januari 2023 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit, wat de Koalataalscreening, het kleuteronderwijs en de ouderbetrokkenheid betreft
– 1554 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 18 januari 2023 gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit, wat de Koalataalscreening, het kleuteronderwijs en de ouderbetrokkenheid betreft.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
92 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

**MOTIE van Elisabeth Meuleman, Hannelore Goeman, Johan Danen en Thijs Verbeurgt tot besluit van het op 18 januari 2023 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit
– 1555 (2022-2023) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Elisabeth Meuleman, Hannelore Goeman, Johan Danen en Thijs Verbeurgt tot besluit van het op 18 januari 2023 gehouden actualiteitsdebat over de nieuwe studie van de KU Leuven en de dalende onderwijskwaliteit.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
85 leden hebben neen geantwoord;
5 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

Redenen voor onthouding?

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, ik heb een stemafpraak met collega Tavernier.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, ik heb een stemafpraak met collega Yalçın.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik heb een stemafpraak met collega Allesia Claes, die voor de Senaat een zending heeft.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Ik heb een stemafpraak met collega Sleurs.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Ik heb een stemafpraak met collega Vanlouwe. (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 25 januari 2023 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.44 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Allessia Claes, Karl Vanlouwe: ambtsverplichtingen;

Elke Sleurs: familieverplichtingen;

Sihame El Kaouakibi, Annabel Tavernier, Tine Van den Brande, Hilâl Yalçın: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Bart De Wever

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx,

Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfoort, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfoort, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya

Saeyns, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Johan Danen, Katia Segers, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe